T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MÜZİK ANASANAT DALI

ÇANAKKALE MÜZİK KÜLTÜRÜNDE DÜĞÜN BANDOSU GELENEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATİH SARITARLA

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. BAHADIR ÇOKAMAY

ÇANAKKALE – 2025

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

MÜZİK ANASANAT DALI

ÇANAKKALE MÜZİK KÜLTÜRÜNDE DÜĞÜN BANDOSU GELENEĞİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

FATİH SARITARLA

TEZ DANIŞMANI
DOÇ. BAHADIR ÇOKAMAY

ÇANAKKALE – 2025

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ

LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Fatih SARITARLA tarafından Doç. Bahadır ÇOKAMAY yönetiminde hazırlanan ve **19/06/2025** tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan "**Çanakkale Müzik Kültüründe Düğün Bandosu Geleneği**" başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Müzik Anasanat Dalı**'nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri	**İmza**
Doç. Bahadır ÇOKAMAY (Danışman)	……
Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN	……
Doç. Dr. Serkan DEMİREL	……

Tez No : 10730996

Tez Savunma Tarihi : 19/06/2025

……

Prof. Dr. Melis ULU DOĞRU

Enstitü Müdürü

../../2025

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları' na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmasında yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

Fatih SARITARLA
19/06/2025

TEŞEKKÜR

Bu tez çalışmasının hazırlanmasında manevi desteklerini daima yanımda hissettiren sevgili eşim Fatma SARITARLA' ya ve kıymetli çocuklarım İrem ve Kerem'e gönülden teşekkür ederim. Akademik yaşamımda bilgi, deneyim ve rehberlikleriyle yolumu aydınlatan, uzun yıllardır tanıma ayrıcalığına sahip olduğum saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Bahadır ÇOKAMAY'a en içten şükranlarımı sunuyorum. Eğitim sürecimde büyük katkıları bulunan kıymetli hocalarım Prof. Dr. Uğur TÜRKMEN ve Prof. Dr. Emel Funda TÜRKMEN başta olmak üzere, emeği geçen tüm hocalarıma ve Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Müzik ve Sahne Sanatları Fakültesi ailesine teşekkürlerimi bir borç bilirim.

Fatih SARITARLA

Çanakkale, Haziran 2025

ÖZET

ÇANAKKALE MÜZİK KÜLTÜRÜNDE DÜĞÜN BANDOSU GELENEĞİ

Fatih SARITARLA
Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü
Müzik Anasanat Dalı Yüksek Lisans Tezi
Danışman: Doç. Bahadır ÇOKAMAY
19/06/2025, 102

Bu çalışma, geleneksel müzik kültürü adetlerini modern çalgılarla yorumlayan düğün bandolarını Çanakkale ili özelinde ele alarak, bu toplulukların yerel kültürel kimlik ve toplumsal yapı içerisindeki rolünü incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş; alan araştırması kapsamında gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme teknikleriyle veriler toplanmıştır. Çanakkale'deki düğün bandolarının tarihsel gelişimi, geleneksel yapılarla etkileşimi ve toplumsal işlevi incelenmiştir. Bulgular, bu grupların zamanla düğün ve eğlence kültürünün ayrılmaz bir parçası haline geldiğini ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışmada modernleşmenin bu geleneğe etkileri değerlendirilmiş ve düğün bandolarının sürdürülebilirliği bağlamında yaşanan dönüşümler analiz edilmiştir. Araştırma, geleneksel müzik uygulamalarının yalnızca kültürel aktarım aracı değil, aynı zamanda sosyal uyumu destekleyen bir yapı olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çanakkale, Müzik, Düğün, Bando, Gelenek.

ABSTRACT

WEDDING BAND TRADITION IN ÇANAKKALE MUSIC CULTURE

Fatih SARITARLA

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Music Department

Supervisor: Assoc. Prof. Dr. Bahadır ÇOKAMAY

19/06/2025, 102

This study examines wedding bands in the province of Çanakkale that reinterpret traditional musical customs using modern instruments. It aims to explore the role of these ensembles within the framework of local cultural identity and social structure. A qualitative research approach was adopted, and data were gathered through observation and semi-structured interviews during fieldwork. The study investigates the historical development of wedding bands in Çanakkale, their interaction with traditional musical forms, and their social functions. The findings reveal that these bands have gradually become an essential component of wedding and entertainment culture. Furthermore, the effects of modernization on this tradition are assessed, and the transformations experienced in the context of the sustainability of wedding bands are analyzed. Ultimately, the research shows that traditional musical practices function not only as vehicles for cultural transmission but also as mechanisms that foster social cohesion.

Keywords: Çanakkale, Music, Wedding, Band, Tradition

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI……..……..……... i

ETİK BEYAN…….…… ii

TEŞEKKÜR……..…… iii

ÖZET ……..…….…….…...…….. iv

ABSTRACT …….……...….. v

İÇİNDEKİLER …….……..…...… vi

SİMGELER ve KISALTMALAR……...…….…… ix

TABLOLAR DİZİNİ…….…… x

ŞEKİLLER DİZİNİ……..……...…….……...….. xi

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ 1

1.1. Problem Durumu ……....…..……..…… 2

1.2. Problem Cümlesi……..…… 3

1.3. Araştırmanın Amacı……...……...…….…... 3

1.4. Araştırmanın Önemi……...……... 4

1.5. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları…….…….……... 4

1.6. Varsayımlar……..... 5

İKİNCİ BÖLÜM 6
KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çanakkale ve Müzik Kültürü…….....……..... 6

2.1.1. Çanakkale'nin Tarihçesi ve Kültürel Yapısı…....……..…… 6

2.1.2. Çanakkale Müzik Kültürü……...…...……...… 7

2.2. Bandoların Tarihi Gelişimi ve Düğün Bandolarına Etkisi……..…… 9

2.2.1. Dünya'da Bandoların Tarihi ve Gelişimi……..…… 9

2.2.2. Türkiye'de Bandoların Tarihi ve Gelişimi……...…. 13

2.3. Düğün Bandosu Geleneğinin Toplumsal Kökenleri ve Evrimi…… 18
2.3.1. Düğünlerde Çalma Geleneği……..……..... 18
2.3.2. Türkiye'de Düğün Çalan Bazı Müzik Toplulukları……..……..… 20
Roman (Çingene) Çalgıcılar..... 20
Abdallar 22
Esnaf Mehterleri..... 23
Balkan orkestraları "tapani bandoları" 24
Caz Band..... 26
Düğün Orkestraları..... 28
2.3.3. Geleneğin İcadı Çerçevesinde Bakış ve Düğün Bandoları……..…… 29

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM 37
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

3.1. Araştırmanın Yöntemi……..……...…..…… 37
3.2. Evren ve Örneklem……...…… 37
3.3. Veri Toplama Araçları……...…… 38
3.4. Verilerin Toplanması……...……...……...…… 39
3.5 Verilerin Analiz Edilmesi……...….... 40

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM 41
ARAŞTIRMA BULGULARI

4.1. Çanakkale'de Düğün Bandosu Geleneği……..…..... 41
4.2. Bir Düğün Bandosu Olarak "Çanakkale Bando" Örneği..…….....…… 43
4.2.1. Çanakkale Bando'nun Tarihçesi ve Profili…….…… 43
4.2.2. Çanakkale Bando'nun Müzik İcra Ortamı..……..…… 44
Doğum Günü Etkinliğinde Çanakkale Bando 46
Sünnet Düğünü Adetlerinde Çanakkale Bando..... 47
Sünnet Çocuğu Gezdirmesinde Müzik..... 47
Sünnet Düğününde Müzik..... 48
Evlilik Adetlerinde Çanakkale Bando..... 50

Söz ve Nişan Adetlerinde Müzik..... 50
Gelin Alma Adetinde Müzik..... 52
Düğünlerde Müzik..... 54
Kına Gecesi Adetinde Müzik..... 57
Eğlence Mekânlarında Çanakkale Bando..... 59
Milli Bayramlar ve Okullarda Çanakkale Bando..... 60
Spor Faaliyetleri ve Sosyal Etkinliklerde Çanakkale Bando..... 61
4.2.3. Çanakkale Bando'da Kullanılan Çalgılar..... 65
4.2.4. Çanakkale Bando Repertuarı..... 65
4.3. Bulguların Yorumlanması..... 72
4.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları ve Analizi..... 72
4.3.2. Google Yorumları Üzerinden Çanakkale Bando'nun İzleyici Değerlendirmeleri ve Analizi..... 86

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ ve ÖNERİLER 92

5.1. Sonuç..... 92
5.2. Öneriler..... 94
KAYNAKÇA 95
EKLER I
EK 1. BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM METNİ..... I
EK 2. KATILIMCI GÖRÜŞME FORMU..... II
EK 3. ETİK KURUL KARARI IV
EK 4. ULUSLARARASI BİLİMSEL YAYIN..... V
EK 5. DÜĞÜN BANDOLARINDA KULLANILAN ÇALGILAR..... VI

SİMGELER VE KISALTMALAR

DBÇ Düğün Bando Çalgıcısı

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo No	Tablo Adı	Sayfa No
Tablo 1	Türk patent ve marka kurumunda kayıtlı düğün bandoları	33
Tablo 2	Katılımcıların demografik yapıları	39
Tablo 3	Düğün bandosu repertuarı	66
Tablo 4	Müzik ile uğraşmaya nasıl başladınız? Profesyonel anlamda hangi çalgıları ne zamandır çalıyorsunuz?	73
Tablo 5	Düğün bandosu kavramını ilk ne zaman ve nasıl duydunuz?	74
Tablo 6	Çanakkale'deki bildiğiniz düğün bandolarının isimleri nelerdir?	75
Tablo 7	Bulunduğunuz düğün bandosunun, düğünler dışındaki icra alanları nelerdir?	76
Tablo 8	Etkinliklerinde genelde ne tür müzikler çalarsınız?	77
Tablo 9	Çanakkale geleneksel kültürüne özgü yöresel uygulamalarda farklı müzikal isteklerle karşılaştınız mı?	78
Tablo 10	Düğün bandosu olarak, grubunuza özgü kıyafetleriniz varmı? Etkinliklerde görsel şovlar düşünür ve yapar mısınız?	79
Tablo 11	Sizce düğün bandosu bulunduğu ortamdaki eğlence atmosferinden sorumlumudur? Hangi durumlarda halktan daha coşkulu ve olumlu tepki alıyorsunuz?	81
Tablo 12	Sizce düğün bandosu bulunduğu ortamdaki eğlence atmosferinden sorumlumudur? Hangi durumlarda halktan daha coşkulu ve olumlu tepki alıyorsunuz?	83
Tablo 13	Düğün bandosu olarak, medya ve basın kanallarını reklam ve tanıtım amaçlı kullanır mısınız? kişiler sizlere genellikle nasıl ulaşır? Kime ulaşır?	85
Tablo 14	Çanakkale Bando Google forumu katılımcı yorumları	87

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Çanakkale ili ve çevresinin lokasyon haritası.	6
Şekil 2	14 yüzyıl gezgin müzisyenler (Troubadour) tasviri.	10
Şekil 3	Uluslararası Askeri Müzik Festivali Rusya-Spasskaya Kulesi	13
Şekil 4	Mehter Nevbet Düzeni.	14
Şekil 5	1827'de kurulan Mızıka-i Hümayun	15
Şekil 6	Biga Belediyesi Bandosu, 29 Ekim 1963	17
Şekil 7	Çanakkale Boğaz ve Garnizon K.lığı Bandosu Bir Konserde	18
Şekil 8	Ahır kapı Roman Orkestrası	22
Şekil 9	Abdalların Önde Gelen Sanatçılarından Neşet Ertaş	23
Şekil 10	Günümüz Düğününden Esnaf Mehteri Örneği	24
Şekil 11	Çamdibi Tapani Bandosu, 1970'li Yıllar	25
Şekil 12	Maksim Gazinosu' nu gösteren gravür ve gazete ilanı	27
Şekil 13	Uninvited Caz Bando Grubu	28
Şekil 14	Düğün Orkestrası	29
Şekil 15	Modern düğün bandosu örneği	32
Şekil 16	Patent tescil belgesi olarak "Çanakkale Bando" örneği	34
Şekil 17	Gencer Savaş Bandosu	36
Şekil 18	Çanakkale'de bir düğün bandosu örneği	42
Şekil 19	Açık Hava Etkinliği	44
Şekil 20	Doğum Günü Etkinliği	47
Şekil 21	Sünnet Gezmesi "Şerbet Gezimi" Geleneği	48
Şekil 22	Sünnet Düğünü Salon Girişi Etkinliği	49

Şekil 23	Sünnet Düğünü Salon Eğlencesi	49
Şekil 24	Kız İsteme ve Söz Kesimi Geleneği	51
Şekil 25	Nişan Eğlencesi	52
Şekil 26	Gelin Alma Geleneği- Ayvacık	53
Şekil 27	Gelin Alma Geleneği- Çanakkale Merkez	53
Şekil 28	Gelin Alma Geleneği- Çan	54
Şekil 29	Düğün Salon Girişi Etkinliği	55
Şekil 30	Düğünde Pasta Kesilmesi Geleneği	56
Şekil 31	Düğün Eğlencesi	56
Şekil 32	Kına Yakma Geleneği	57
Şekil 33	Kına Gecesi Eğlencesi	58
Şekil 34	Eğlence Mekanları Etkinliği	59
Şekil 35	Milli Bayram ve AVM Etkinliği	60
Şekil 36	Milli Bayram ve Okul Etkinliği	60
Şekil 37	Voleybol Maçı Etkinliği	61
Şekil 38	Futbol Maçı Etkinliği	62
Şekil 39	Spor Haftası Etkinliği	63
Şekil 40	Mağaza Açılış Etkinliği	63
Şekil 41	Mağaza Açılış Etkinliği	64
Şekil 42	Maskot Bando Etkinliği	64
Şekil 43	Düğün Bandosu İçin Düzenlenen Örnek Eser Notasyonu	72
Şekil 44	Google Verilerinde Çanakkale Bando'ya ait Yorumlar Grafiği	87
Şekil 45	Kelime Bulutu Analizi	89

BİRİNCİ BÖLÜM
GİRİŞ

Müzik, kültürel dokunun her parçasında derin izler bırakan bir sanattır ve insanlığın varoluşundan bu yana bireyleri ve toplumları besleyen bir yaşam ve kültür damarı olarak kabul edilir. Müzik yapıtları, siyasi, ekonomik ve toplumsal imgeler içerir ve kültürel bir olgu olarak önemli bir rol oynar. Müzik, geçmişten geleceğe uzanan bir zaman köprüsü işlevi görerek nesiller arasındaki bağı güçlendirir ve toplumsal alan ile iç içe olup, kültürel anlam dünyasının anlaşılmasında önemli veriler sunar. Bu nedenle, müzik ve kültür arasında güçlü bir ilişki bulunmaktadır ve müziğin, kültürün korunması ve yaşatılmasında kritik bir önemi vardır (İmik, 2013: 48).

"Eğer kültür, bir sosyal grubun üyeleri arasında paylaşılan, çevreye uyum sağlama sürecinde aracılık eden ve kuşaktan kuşağa sosyal öğrenme yoluyla aktarılan uygulamalar bütünü olarak tanımlanırsa, geleneksel sürekliliğin sağlanmasında müzikal dinamizmin önemli bir rolü olduğu söylenebilir" (Bağı, 2019: 1227).

Geleneksel müziklerimiz, yüzyıllar boyunca toplumumuzun ürünü olarak ortaya çıkmış, gelişmiş ve günümüze kadar gelmiştir. Her dönemin toplumsal olguları ve olaylarına bağlı olarak biçimlenmiş, değişime uğramış ve evrilmiştir. Bu müzikler, nesilden nesile sözlü gelenek yoluyla aktarılmış ve toplumun kültürel belleğinde yer edinmiştir. Dolayısıyla, geleneksel müziklerimiz, toplumumuzun sosyo-kültürel yapısının bir yansıması olarak sürekli bir etkileşim içinde olmuştur. Bu müzikler, kültürel mirasımızın önemli ve değerli bir unsuru olarak günümüzde de varlığını sürdürmektedir (Şen ve Şentürk, 2015: 1).

Ülkemizde de geleneksel kültür bağlamında müzik, coğrafi etkilerle farklı uygulama biçimleri sergilemektedir. Geleneksel müzik ve oyun kültürü, coğrafi konum ve tarihsel bağlamla yakından ilişkilidir ve bu zengin miras, bölgelerin kendine özgü tarzlarını şekillendirir. Çanakkale, tarihi, doğal güzellikleri ve coğrafi konumu sayesinde kendine özgü ve renkli bir müzik, oyun ve eğlence kültürüne sahiptir. Batı Anadolu ile Trakya-Rumeli ezgilerinin kaynaştığı bu bölgede, müzik kültürü tarihsel ve kültürel çeşitlilikten beslenmiştir. İlin halk müziği, coğrafi yapısına göre iki ana bölgede incelenebilir. Gelibolu Yarımadası'nda Trakya etkili karşılama ve hora-horo gibi oyunlu müzikler yaygınken, Biga

Yarımadası'nda zeybek, güvende, bengi, alay havası ve karşılama türleri öne çıkar. Ayrıca Türkmen, Çerkez, Boşnak, Pomak gibi topluluklar kendi müzikleriyle kültürel çeşitliliğe katkı sunmaktadırlar (Canbay, 2015: 667).

Çanakkale'ye özgü bu kültürel zenginlik, doğum, sünnet ve düğün gibi geçiş dönemlerine ait geleneksel eğlencelerde çalınan müzikler önemli bir yer tutmaktadır. "Düğün, ülkemizdeki geleneksel geçiş ritüellerinden (rites of passage) bir tanesidir ve günümüzde pek çok yörede ortalama iki gün sürmektedir" (Halisdemir, 2019: 1228).

Gelişen toplumsal koşullar ve kültürel etkileşimler, geleneksel eğlence anlayışında da fark edilir değişimlere yol açmıştır. Çanakkale'de bu dönüşümün en dikkat çekici örneklerinden biri ise, son yıllarda geleneksel eğlencelerde sıklıkla yer aldığı gözlemlenen düğün bandolarıdır. Geçmişteki yerel eğlencelerle etkileşen bu müzik grupları, zamanla modern ihtiyaçlara göre değişerek kendine özgü bir yapıya kavuşmuştur. Bu bağlamda, düğün bandosu etkinliklerinin hangi kültürel nedenlerle ortaya çıktığını, geçmişten günümüze nasıl evrildiğini ve Çanakkale'nin müzik kültürüne nasıl katkı sağladığını ortaya koymak, bu çalışmanın temel amaçları arasında yer almaktadır. Düğün bandosu icracılarıyla yapılan kişisel görüşmeler aracılığıyla, uzun yıllardır çalgılarında uzmanlaşmış çalgıcıların görüşlerine de yer verilmiştir. Bu çalışmanın, alanda araştırma yapan ya da yapmayı planlayan icracılara yol göstereceği ve literatüre katkı sağlayacağı öngörülmektedir.

1.1. Problem Durumu

Ülkemizdeki geleneksel müzik icra eden topluluklara yönelik yapılan çalışmalarda, profesyonel müzik grupları ve orkestralar, ince saz ekipleri, "tapani" balkan göçmen bandoları gibi icra topluluklarının yapısı ve müzisyen davranışlarından bahsedilmesine rağmen, günümüzde geleneksel müziklerin icrasında önemle yer alan "düğün bandolarının" oluşumu, etkileşimi ve icra alanlarıyla ilgili bir bilgi ve çalışmaya rastlanmamıştır.

Hacısüleymanoğlu ve Sağer, (2022: 62-65)' göre; Düğünler, Türkiye'nin her bölgesinde kültürel bir ritüel olarak derinlemesine incelenmiş ve bu konuda kapsamlı bir literatür oluşturulmuştur. Bu incelemeler, düğünlerin toplumsal ve kültürel boyutlarını kapsamış, bu geleneklerin yerel varyasyonlarını ve zaman içindeki dönüşümlerini ortaya

koymuştur. Ancak, düğün ritüellerinin ana unsurlarından biri olarak görülen "düğün çalma" pratiği, literatürdeki diğer konular kadar detaylı bir şekilde ele alınmamış ve bağımsız bir araştırma konusu olarak öne çıkarılmamıştır. Oysaki "düğün çalma," düğün süreçleri içinde önemli bir yere sahip olup, hem yerel adetlerin bir ifadesi hem de toplumsal ilişkilerdeki dinamikleri anlamaya yönelik bir pencere sunmaktadır. Bu durum, söz konusu pratiğin yeterince incelenmeyişinin, literatürde bir boşluk oluşturduğunu göstermektedir ve bu alanın daha derinlemesine araştırılmasını gerekli kılmaktadır.

Ülkemizde özellikle son yıllarda geleneksel düğün ve eğlence ritüellerinde önemli yer edinmeye başlayan düğün bandolarının, geleneksel eğlence anlayışındaki çeşitli değişkenler bakımından araştırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda yapılacak çalışmanın Çanakkale müzik kültürüne ve düğün bandosu geleneğinin oluşumuna katkı sağlayacağı söylenebilir.

1.2. Problem Cümlesi

Çanakkale müzik kültüründe düğün bandosu geleneğini oluşturan faktörler ve icra pratikleri nelerdir?

1.3. Araştırmanın Amacı

Bu araştırma, Çanakkale'deki düğün bandolarının geleneksel müzik ve kültürel etkileşim üzerindeki etkilerini belgelemeyi amaçlamaktadır. Küreselleşme ve teknolojik gelişmelerin kültürel uygulamaları hızla dönüştürdüğü günümüzde, Çanakkale'deki düğün müziğinde geleneksel davul-klarnet pratiğinin, bando çalgıları olan trompet, saksafon, trombon, bariton, davul ve trampet gibi çalgılarla[1] nasıl etkileşime girdiği ve bu durumun kültürel mirasın korunması ile gelecek kuşaklara aktarımı açısından taşıdığı önem incelenmelidir.

[1] Tekin'e göre (2017) "Çalgı; "insanın müziği yaratmak, müzik yapmak için ihtiyacı olan sesleri meydana getirmekte kullandığı alet" olarak tanımlanmıştır (Beşiroğlu, 2010: 50), Gazimihal'de "Çalgı kelimesi Türkçe'nin lehçelere şamil en eski metinlerinden beri yaşayan tarihi bir kelimedir" diye ifade etmektedir (Gazimihal, 1961: 53), Çalgı terimi, Türk kültüründe çok eski kullanıma sahiptir. Evliya Çelebi mehter takımlarından bahsederken "esnâf-ı çalıcı mehterân" ifadesini kullanmıştır (Dankoff, 2006: 335)," (Tekin, 2017: 125). Bu sebeple çalışmada kullanılan müzik aletlerini ifade etmek için "çalgı", icracıları ifade etmek içinde "çalgıcı" terimlerini kullanmanın uygun olacağı düşünülmüştür.

Bu çalışmanın temel hedefi, Çanakkale'deki düğün bandolarının müzikal yapısını kapsamlı bir şekilde analiz etmektir. Bandoların repertuarları, çalgı dağılımı ve icra tarzları ayrıntılı bir biçimde ele alınarak, bölgenin düğün bandosu geleneğini tanımlayan müzikal kimliğin derinlemesine anlaşılması sağlanacaktır. Ayrıca, bu müzik pratiklerinin Çanakkale toplumunun geleneksel değerlerini nasıl yansıttığı ve düğünler ile diğer sosyal etkinliklerde nasıl bir rol üstlendiği değerlendirilerek, düğün bandosu geleneğinin sosyo-kültürel yönlerinin ortaya konulması benimsenmiştir.

Araştırma, düğün bandosu müziğinin modernleşme sürecindeki değişim ve uyum dinamiklerini inceleyerek, bu geleneğin zaman içinde nasıl evrildiğini anlamayı da hedeflemektedir. Çanakkale'nin kültürel mirasının ayrılmaz bir parçası olan düğün ve eğlence geleneğinin korunması açısından büyük önem taşıyan bu çalışma, müzik tarzları ve çalgıların özgün bileşimi aracılığıyla bölgenin geleneksel müziğine yeni bir bakış açısı sunmayı amaçlamaktadır.

1.4. Araştırmanın Önemi

Çanakkale genelindeki düğün eğlenceleri ve etkinliklerde yaptıkları müzikleriyle önemli bir yere sahip olan düğün bandolarının, son yıllarda bölge halkı tarafından oldukça fazla sayıda talep gördüğü gözlemlenmektedir. Tarihsel süreçte farklı yapılarda olan bu bandoların icra ettiği müzikler, çalgı çeşitliliği, müzik kültürüne katkıları, kültürel araçların değişim ve dönüşüm yolları ve tercih edilme sebepleri araştırmaya değer bulunmuştur. Düğün bandosu geleneğinin Çanakkale müzik kültürü içinde oluşan yeri ve müzik endüstrisi içindeki konumunun tüm yönleriyle araştırılmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

1.5. Araştırmanın Kapsamı ve Sınırlılıkları

Araştırma, Türkiye'nin Çanakkale ili bölgesinde bulunan düğün bandosu geleneğinin incelenmesini kapsamaktadır. Araştırmanın sınırlılıkları bağlamında Çanakkale ilinin olması, bulguların Türkiye'nin diğer bölgelerinde gelenek, çalgı ve repertuar bakımından farklılıklar göstereceği anlamına gelmektedir. Bununla beraber araştırmanın tarihsel kapsamı göz önüne alındığında, başlangıç olarak Ülkemizdeki düğün bandolarının

yaygınlaştığı, geliştiği, ulaşılabilir görsel ve işitsel kayıtları incelenmiş ve Çanakkale'de kuruluşu belgelenebilen düğün bandolarının, 2018-2024 yılları esas alınmıştır.

Ayrıca düğün bandosu geleneğinin Dünya üzerindeki bazı tarihi ve çağdaş yönleri yeterince belgelenmemiş veya erişilmesi zor olabilmekte, bu da potansiyel olarak araştırmada boşluklara yol açabilmektedir. Bu çerçeve araştırma, bu sınırlamaları kabul ederek, bulgularına ilişkin dürüst ve net bir görüş sunmayı amaçlamaktadır.

1.6. Varsayımlar

Bu çalışmada, görüşme yapılan icracı ve yorumcuların paylaştığı bilgilerin doğruluğu ve içtenlikle aktarıldığı varsayılmıştır.

İKİNCİ BÖLÜM
KURAMSAL ÇERÇEVE

2.1. Çanakkale ve Kültürü

Bu bölümde konuya dair kuramsal çerçevenin çizilmesi adına Çanakkale ilinin coğrafi, tarihi, kültürel özellikleri anlatılmış, müzik kültürüne dair bilgilere yer verilmiştir.

2.1.1. Çanakkale'nin Tarihçesi ve Kültürel Yapısı

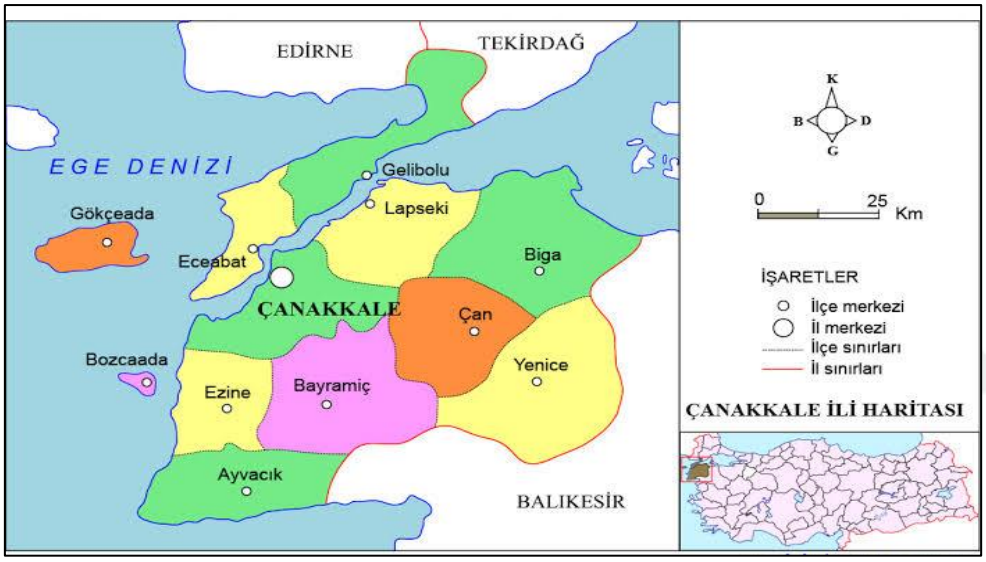

Şekil 1. Çanakkale ili ve çevresinin lokasyon haritası[2]

Çanakkale, Türkiye'nin kuzeybatısında, Avrupa ile Asya kıtalarını birbirinden ayıran ve kendi adını taşıyan boğazın iki yakasında konumlanmış bir ildir. Gelibolu ve Biga yarımadaları üzerine yayılan Çanakkale, Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara bölümünde yer almakta; Edremit Körfezi kıyısındaki küçük bir kısmı ise Ege Bölgesi sınırları içinde bulunmaktadır. Anadolu'nun en batı ucu olan Baba Burnu ve Türkiye'nin en batı noktası sayılan Gökçeada'daki Avlaka Burnu da bu ilin sınırları içerisindedir (Çokamay, 2023: 23).

[2] http://cografyaharita.com/haritalarim/4l_canakkale_ili_haritasi.png (Erişim tarihi: 09.10.2024).

Asya ve Avrupa kıtaları arasında var olan etkileşim göç, ticaret, kültür, düşünce ve çoğu zaman Çanakkale ili ve çevresinden yapılmıştır. Helenistik dönemde, Roma ve Osmanlı dönemlerinde dahi Çanakkale ili stratejik bir öneme sahip olmuştur (Yaşar, 2007: 98). "Coğrafi konumunun geçiş güzergâhında olması ve binlerce yıldan bu yana birçok kültürün etkilemesiyle oluşan bu durum, doğal bir sentezlemenin sonucudur" (Erten, 2006: 157).

Çanakkale ili etkileyici coğrafi konumu gereğince bölgedeki kültürel oluşumlar ve etkileşimlerde önemli bir yer tutmuştur. Dolayısıyla birçok kültürün bölgede bulunduğu ve izler bırakarak önemli tarihi olayları yaşandığı kültür coğrafyası olmuştur (Yaşar ve Yaşar, 2022: 50).

2.1.2. Çanakkale Müzik Kültürü

"Müzik Kültürü; toplumun bir üyesi olarak insanoğlunun, genel kültürünün yanında kazandığı müzik sanatına ilişkin bilgi, beceri, tutum ve davranışlar ile müzik ortamlarında geçerli ahlâk kuralları, gelenekler ve benzeri diğer yetenek ve alışkanlıkları kapsayan karmaşık bir bütündür" (Günay, 2011: 99).

Çanakkale ilinin müzik kültürü yukarıdaki tanım bağlamında oldukça çeşitli ve zengin bir geçmişin ürünü olarak görülebilir. "Bölgenin hem Ege'ye hem de Balkanlar'a yakınlığı, Balkan müziğinde bulunan karma ölçü ve zaman birimlerinin yanı sıra, Ege halk müziğinin karakteristik melodik incelikleri gibi unsurlarını da beraberinde getirmektedir. Zengin müzik kültürüne sahip olan Çanakkale coğrafyası, Gelibolu yarımadasında Balkanlar ve Trakya müzik kültürü ile etkileşim içinde bulunan oyun müzikleri ve türkülere oldukça sık rastlanırken, Biga yarımadasında ki karşılama türküleri, zeybek, bengi, alay havası bölgenin zengin müzik kültürünün bir örneğidir" (Canbay ve Satır, 2014: 24). Bu unsurlar, Çanakkale'nin düğün müziği dokusuna da ulaşarak çalışmanın hem çeşitli hem de uyumlu bölgesel bir araştırma oluşturacağı düşünülmektedir.

Çanakkale'nin geleneksel halk müziği kültüründe, özellikle Roman toplulukları[3] zengin ve çeşitlidir. Davul ve klarnet, bu kültürde önemli bir yere sahiptir. Klarnetin, 20. yüzyılın başlarında zurnanın yerini alması, müzikteki dönüşümü ve modernleşmeyi simgeler. Bununla birlikte, kanun, keman, ud, saksafon gibi melodik çalgılar ve darbuka, def gibi ritim çalgıları da düğün ve eğlencelerde sıkça kullanılan çalgılar arasındadır (Canbay, 2015: 670). Bölgedeki diğer bir zenginlikte Ezine, Bayramiç ve Merkez ilçelerde yaşayan Türkmen alevilerinin gerçekleştirdikleri Semahlar, Biga'da yaşayan Çerkes'ler[4] ile Gelibolu, Çan ve Biga çevresindeki Pomakların[5] oyun ve müzikleri bölgenin çok kültürlü yapısına örnek gösterilebilir (Canbay ve Satır, 2014: 24). "Geleneksel zeybek oyunlarında klarnet, keman, davul, darbukaya yer verilirken, semahlarda bağlama, Çerkez oyunlarında ise akordeon ve phacic[6] kullanılır" (Çokamay, 2023: 25).

Klarnet, hem bando müziklerinde hem de yerel müzik icralarında giderek daha yaygın bir şekilde kullanılmaya başlanmıştır. Bu durum, klarnetin özellikle kapalı mekânlarda ve fasıl müziklerinde zurnaya göre daha uygun bir çalgı olarak tercih edilmesinden kaynaklanmaktadır. Günümüz itibarıyla, Çanakkale'nin Bayramiç, Biga, Ezine ve Yenice gibi ilçelerinde klarnet çalan müzisyenlerin büyük bir kısmının, aynı zamanda zurna icracısı olan babaların çocukları oldukları bilinmektedir. (Canbay, 2015: 681).

Çanakkale'de düğünlerde çalınan müzikler sadece eğlence amaçlı değil, bölgenin kültürel ve tarihi derinliğini yansıtan zengin bir dokudur. Çanakkale düğünlerinin merkezinde genellikle aşk, doğa, günlük yaşam ve tarihi olayların anlatıldığı geleneksel türküler bulunur (Akdemir, 2009: 108, akt. Çokamay, 2023: 25).

[3] Romanlar: Çingeneler dünya genelinde göçebe şekilde yaşayan bir topluluktur, son yıllarda yapılan araştırmalarda çingeneler köken olarak Hint toplumuna dayanmaktadır. Çanakkale'de bulunan çingenelerin Selanik ve roman ya civarından göç ederek gelmişlerdir (Ercan, 2002: 15).

[4] Çerkezler: 19 yüzyıl itibarıyla Dünyada Kafkasya bölgesinden Anadolu olmak üzere göç eden halk topluluğudur (Aslan, 2020: 63).

[5] Pomaklar en genel tanımıyla: 'Pomak'ça' dilini konuşan, Slav kökenli olan ve Balkanların beş ülkesine (Bulgaristan-Yunanistan-Türkiye-Makedonya-Arnavutluk) yayılmış, çoğunlukla Müslüman olan ve Ortodoks Hristiyanlığı kabul eden göçmen halk topluluğudur (Özcan, 2013: 10).

[6] "Pheçiç" (peçiç) ise, bir ucundan birbirine tutturulmuş 6-7 adet ince tahtanın birbirine vurulmasıyla, el çırpma sesinin elde edildiği bir ritim çalgısıdır (Canbay, 2015: 681).

Bunun yanı sıra müzik okulları, kültür merkezleri ve korolar da Çanakkale'de yaygın olan belirli tarzlar da dahil olmak üzere, geleneksel Türk müziğine odaklanan programlar sunmaktadır. Bu kurumlar, geleneksel müzik konusunda yetenekli, aynı zamanda çağdaş müzik trendlerinin de farkında olan müzisyenlerin yetiştirilmesinde de çok önemli bir rol oynamaktadır. Çanakkale'de düzenlenen festivaller, kültürel etkinlikler ve yerel müzikler şehrin canlı bir yaşam dinamiği olduğunu düşündürmektedir.

Günümüz kapsamında Çanakkale'deki müzik ortamı eskiyle yeninin canlı ve dinamik bir karışımıdır. Özellikle düğün bandosu formundaki geleneksel müzik, modern müzik türleriyle bir arada var olmaktadır. Bu gruplar, geleneksel müziği korurken aynı zamanda çağdaş beğeni ve trendlere uyum sağlayarak bölgenin müzik tarihini yansıtmaktadır. Bu zengin tarih, bölgenin hem müzik mirasını koruma, hem de yeni etkilere uyum sağlama yeteneğinin bir göstergesi olan düğün bandosu geleneğinin, Çanakkale'deki bugünkü biçiminin uygulamasını anlamak açısından büyük önem taşıdığı düşünülmektedir.

2.2. Bandoların Tarihi Gelişimi ve Düğün Bandolarına Etkisi

Bu bölümde, bandoların sahip olduğu çalgı çeşitliliği, tınısal zenginlikleri, icra edilen repertuarın türü ve kapsamı, üstlendikleri sanatsal ve sosyal roller, sergiledikleri görsel estetik, sahne hareketleri ve kültürel etkilerine yer verilmiştir. Bu bağlamda, bandoların yukarıda belirtilen özelliklerinin, Çanakkale'deki düğün bandosu geleneği üzerinde doğrudan bir etkisinin olmasa da, dolaylı yoldan şekillendirici bir rol oynayabileceği düşünülmektedir.

2.2.1 Dünya'da Bandoların Tarihi ve Gelişimi

İlkçağ medeniyetlerinde askerî musikinin varlığı türlü ikonografik resimlerle sabittir. Firavun dönemindeki Mısır ordusunda kısa boru çalan çalgıcıların yer aldığı birliklerin olduğunun yanı sıra Sümerlerin de büyük davullar kullandıkları bilinmektedir (Gazimihal, 1955:1).

Eski çağlara dayanan askeri müzikte, önceleri davul, boru, zurna ve zil gibi enstrümanlar birlikte ve düzenli bir biçimde kullanılmamıştır. Bu tür enstrümanları ilk kez bir arada kullanan bölgenin Orta Asya olduğu düşünülmektedir. Askeri müzik geleneğini batıya ve güney coğrafyalarına taşıyan ve bu alandaki bilgiyi aktaran toplulukların ise Türkistan kökenli oldukları kabul edilmektedir. Benzer müzikli askeri birlikler, zamanla Hindistan, Mısır ve Anadolu'daki saraylar ile ordularda da oluşturulmuştur. Haçlı Seferleri'nin ardından, Doğu'ya özgü bu enstrümanların Avrupa'daki askerler tarafından ilgiyle karşılandığı ve bu müzik anlayışının taklit edilerek yaşadıkları coğrafyaya aktardıkları bilinmektedir (Erdoğan, 2017:20).

"13. yüzyılda Avrupa genelinde birçok yerde oluşan ve kendi aralarında topluluklar kurmaya başlayan bu sokak çalgıcıları, Avrupa'da halkın eğlencelerin de sıklıkla bulunmaya başlayan ve zamanla soyluların da desteğini alan bu gezgin çalgıcılara, batıda "Harper", "Minstrel", "Troubadour" benzeri isimlerle anılmış, doğuda ise "Skomorokhi", "Barot" ve ülke kültürümüzde "Ozan" veya "Âşık" olarak adlandırılmışlardır (Malkoç, 2018: 8). 14. yüzyılda Avrupa'nın genelinde bulunan bu sokak çalgıcılarına o dönemki kralların taç giyme törenlerinde, düğünlerinde, panayırlarda ve halk içinde şarkı söyleyip çalgı çaldıkları bilinmekteydi" (Baba, 2009: 4).

Şekil 2. 14 Yüzyıl gezgin müzisyenler (Troubadour) tasviri[7]

[7] https://humanities.princeton.edu/event/troubadours-and-sonneteers-a-conference-on-global-culture-performance-and-the-matter-of-display/ (Erişim tarihi: 10.03.2025)

Orta Çağ'ın gezici “ozanları”, o dönemde adeta günümüzün medya kanalı işlevini üstlenmişlerdi. Bu ozanlar, çeşitli dönemlerde ve bölgelerde Goliard, Jongleur, Gleemen, Troubadour, Trouvére, Minnesinger, Meistersinger gibi isimlerle de anılırdı. Gezici ozanlar sadece müzik yapmakla kalmaz, şiir okur ve dans ederlerdi. Avrupa tarihinde bu gezici müzisyenlerin eğlence, askerlik, haber taşıma, şifacılık ve danışmanlık gibi çeşitli görevleri üstlendiği, farklı coğrafyalarda farklı konuları ele aldıkları görülmektedir (Çiçek, 2019: 1).

Orta Asya’da Çinliler tarafından uzun yıllardır kullanılan büyük boyutlu savaş davulları, 13. yüzyılda Fransa’daki Calais Kuşatması sonrasında Avrupa’da da kullanılmaya başlanmıştır (Baba, 2016: 150).

Avrupa’daki birçok prenslikte, 15. yüzyılın başlarında trampet, trompet ve çeşitli boru türleri yaygın olarak kullanılmaktaydı (Pierson 2000: 79 akt. Baba, 2009: 4). Bandoların doğrudan halka açık konserler düzenlemesi ilk olarak 1672 yılında Londra’da ortaya çıkmıştır. Bu uygulama, yaklaşık elli yıl sonra Almanya’da da benimsenerek hayata geçirilmiştir. Başlangıçta İngiltere’de yalnızca kraliyet için müzik icra eden üflemeli ve vurmalı çalgı topluluklarında 'bando' terimine rastlansa da, bu terimle anılan topluluklar ilk kez 15. yüzyılda Almanya’da ortaya çıkmıştır. Ağaç ve bakır üflemeliler ile vurmalı çalgılardan oluşan bu topluluklar, zamanla Fransa’ya geçmiş ve burada 17. yüzyılda ilk resmî talimnamelerine kavuşmuşlardır. Daha sonra İngiltere’ye ve oradan da diğer Avrupa ülkelerine yayılan bandolarda, 18. yüzyılın sonlarına gelindiğinde üflemeli çalgıların sayısında önemli bir artış gözlemlenmiştir (Baba, 2009: 5).

1544’teki Haçlı Seferleri’nden itibaren Avrupalı besteciler, Türk müziğinden esinlenerek obua ve timpani gibi enstrümanları eserlerine dâhil etmeye başlamışlardır. Özellikle Osmanlı kuşatmalarına maruz kalan şehirlerde bu etki daha derin yaşanmıştır. Örneğin, Viyana’nın 1589 ve 1683 yıllarındaki Osmanlı saldırıları sırasında mehter müziğinde yer alan davul, zil, zurna ve boru gibi çalgıların güçlü sesleri Avrupa farklı bir yer edinmiştir. Bu durum, Batı'nın Türk müziğine bakışını önemli ölçüde etkilemiştir. Mehterhane-i Hümayun ve Mehterhane-i Hakani gibi Osmanlı askeri müzik toplulukları, Türk müziğinin uluslararası etkisinin taşıyıcısı olmuştur. Orta Asya’ya dayanan kökenleriyle bu topluluklar, farklı tınılara ve teknik özelliklere sahip özgün bir müzik anlayışı sunmuştur. Zamanla barışçıl temaslar aracılığıyla bu bandolar Batı şehirlerinde konserler vermiş,

böylece etkileri daha geniş bir coğrafyaya yayılmıştır. 18. yüzyıl, bu müzikal etkileşimin Batı dünyasında en fazla hissedildiği dönem olmuştur (Taşpınar ve Winter, 2024: 32).

Meiji Dönemi'nde Japonya, Avrupalı askeri bandolardan etkilenerek kendi bandolarını kurmaya başlamıştır. İngiliz bando şefi John William Fenton'un katkılarıyla ilk donanma bandosu 1872'de halk önüne çıkmıştır. Zamanla kara ordusu ve saray için de Batı tarzı bandolar oluşturulmuş, geleneksel "gagaku" müzisyenlerine Batı müziği eğitimi verilmiştir. Bu müzisyenler, hem ulusal müzik eğitiminde hem de Batı müziğinin yayılmasında önemli rol oynamıştır (Şenel, 2018: 107)

Rönesans döneminde yaşanan gelişmeler, bando müziği alanında önemli bir niteliksel ilerlemeye işaret etmektedir. Bu dönemde, Avrupa'daki müzik anlayışı ve çalgı yapımında yaşanan yenilikler, bandoların teknik ve estetik açıdan gelişimini desteklemiştir. Fransız Devrimi'yle birlikte, özellikle açık hava törenlerinde kullanılan büyük bando toplulukları yaygınlaşmış, nefesli çalgıların sayısı artmıştır. Bu dönem, bando müziğinin kitlesel ve tören temelli bir yapıya kavuştuğu bir eşiktir. 19. yüzyılda Almanya ve İngiltere'de binlerce müzisyenden oluşan devasa bandolar kurulmuş, sanayi bölgelerinde işverenlerce desteklenen amatör bandolar yaygınlaşmıştır. Bu bandolar, zamanla sosyal, dini ve kültürel temsil unsurlarına dönüşmüştür (Baba, 2009).

Balkanlar ise Sırbistan (1831), Bulgaristan (1878) ve Makedonya (1912) gibi ülkelerin bağımsızlık mücadeleleri sırasında askere alınan çalgıcılar, askerî bandolarda bakır üflemeli çalgıların kullanımını öğrenmişlerdir. Bu çalgıcılar, köylerine döndüklerinde Balkan müziğine özgü gruplar oluşturmuşlardır. 1950'li yıllara gelindiğinde, bu müzik grupları düğünlerde icra ettikleri performanslarıyla tanınmaya başlamış ve bölgesel düzeyde önemli bir bilinirlik elde etmişlerdir (Mutluşahinoğlu, 2019: 155).

19. yüzyıl ortalarında, Dünyanın çoğu yerinde olduğu gibi Amerika Birleşik Devletleri'nde bandolar farklı bir kimlik kazanmıştır; solo çalgılarla şovmenlik yeteneklerini birleştiren bandoların, daha geniş ve gösterişli orkestralar oluşturmaları aynı zamanda eğlence ve gösteri dünyasında etkili bir araç haline gelmesini sağlamıştır (Baba, 2009: 7).

Günümüzde Dünyanın çoğu ülkesinde bu geleneğe örnek olabilecek nitelikte bandolara ait resmi ve özel festivaller, yarışmalar düzenlenmektedir.

Şekil 3. Uluslararası askeri müzik festivali 26 Ağustos 2021 Rusya-Spasskaya kulesi [8]

2.2.2. Türkiye'de Bandoların Tarihi ve Gelişimi

Bando kavramı literatür tarandığında genel olarak askeri müzik ile birlikte anılmaktadır. Bu sebeple Türkiye'de askeri müziğin ilk çıkışı ve kullanımı ile askeri müzik topluluklarının varlığı araştırmalara dahil edilebilir. Müziğin askeri amaçla ilk olarak savaşta ordunun düzeninin sağlanmasında kullanan medeniyetin Türkler olduğu bilinmektedir (Çağlak ve Filiz, 2018: 29).

Türk toplumunun güncel yaşamında müzik, insanların sadece eğlence ve etkinlik amaçları değil, İlk Türk devleti Hun İmparatorluğunun kurulmasıyla, devletin askeri kademelerinde resmi bir anlam da kazanmıştır. "Türklerde müzik yalnızca zevk, neşe ve eğlence kaynağı, aşkın ve hüznün ifade aracı değil, devlet-millet birliğini oluşturan, halkı

[8] Moscow's Red Square Hosted the Preview of the 2021 Spasskaya Tower Festival — [EN] Spasskaya bashnya.https://spasstower.ru/en/news/20210826-press-pokaz/ (Erişim tarihi: 20.11.2024).

uyaran, savaşta orduya millî duygular veren, yürüyüş ve hareket düzenleyen bir kültür ve gelenek sembolüdür" (Ögel, 1977: 4).

Türk devlet geleneğinde askerî müzik, M.Ö. 209 yılında kurulan Hun İmparatorluğu ile temellenmiştir. Bu dönemde oluşturulan ve "Tuğ Takımları" olarak adlandırılan topluluklar, boru, davul, kös, zil, bayrak ve sancak gibi çalgılardan meydana gelmiştir. Zamanla, bu topluluklara zurna ve nakkare gibi çalgılar eklenmiş ve böylece mevcutları artmıştır. Tuğ takımları, yalnızca devletin egemenliğini temsil eden bir sembol olmakla kalmayıp, savaş sırasında askerlerin moralini yükseltmek ve düşmana korku salmak amacıyla da kullanılmıştır. Türklerin 10. yüzyılda İslamiyet'i kabul etmesinin ardından, askerî müzik toplulukları "Tabıl Takımı" olarak anılmaya başlamış ve günün belirli zamanlarında "Nevbet vurma" adı verilen müzik dinletileri gerçekleştirilmiştir. 1289 yılında Selçuklu Sultanı tarafından Osman Bey'e bir tabıl takımının gönderilmesiyle bu gelenek Osmanlı Devleti'ne taşınmış; zamanla "Mehter" adını alarak Osmanlı askerî müzik anlayışının temelini oluşturmuştur. 17. ve 18. yüzyıllarda ise Mehter takımları, Avrupa müziği üzerinde de önemli bir etki bırakmıştır (Çağlak ve Filiz, 2018: 26-56).

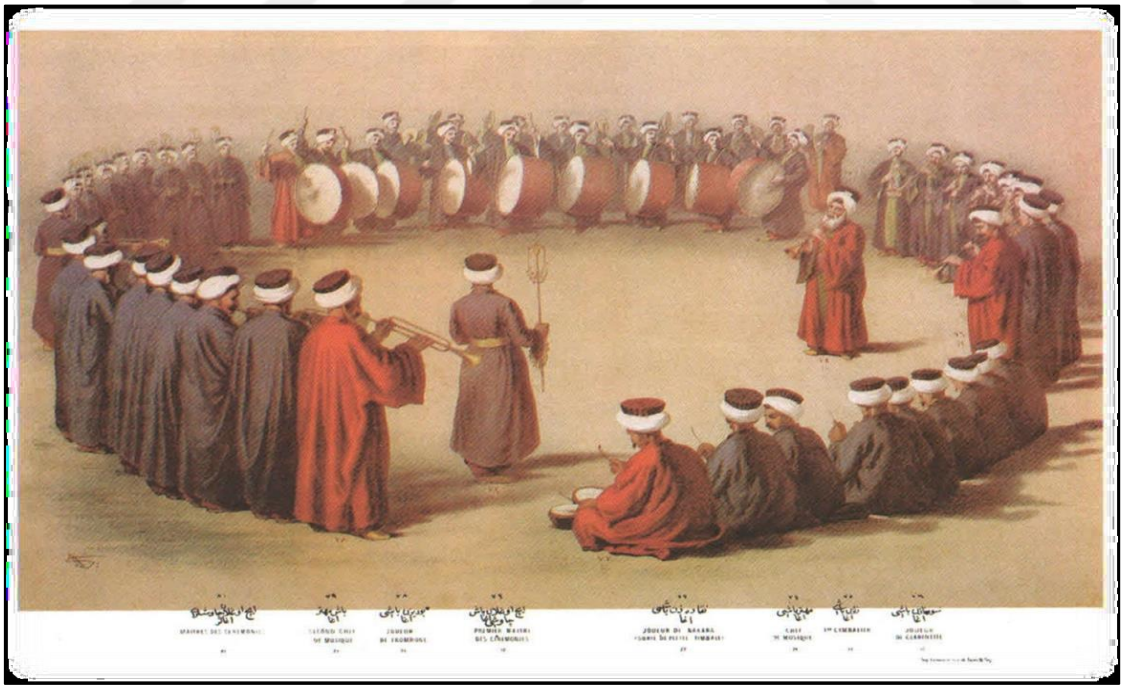

Şekil 4. Mehter nevbet düzeni (Sanlıkol, 2011).

Avrupa devletlerinin mehtere olan ilgisi zamanla kendi ordularında da görülmüş ve XVIII. Yüzyıl da Avusturyalılar ve Polonyalıların mehter etkisinde kalarak askeri bando takımları kurdukları bilinmektedir (Demir, 2015: 13). Üngör'e göre bu dönemde; Avusturya 1665 yılından sonra, Prusya 1701-1713 yılları arasında, Rusya 1725-1727 yıllarında, Almanya 1750 yılında ve Fransa 1770-1772 yılları arasında Mehter tarzında askerî müzik toplulukları kurmuştur (1965: 17).

Osmanlı Devleti'nde Batılılaşma süreci, Batılı devletlerle sanatsal etkileşimlerin II. Mehmet döneminde başlamasıyla ilk izlerini göstermiştir. Batı müziğinin çok seslilik anlayışı ve bu müziğe özgü çalgılar ise II. Mahmut tarafından Osmanlı kültürüne kazandırılmıştır. 1826 yılında Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılmasının ardından Mehter takımı da feshedilmiş; yerine, Batı tarzında bir askerî bando teşkilatı oluşturularak Harbiye Okulu'na bağlanmıştır. Bu yeni oluşum, Muzika-i Hümayun adıyla Osmanlı müzik geleneğinin bir parçası haline gelmiştir (Esen, 2008: 4).

Şekil 5. 1827'de kurulan Mızıka-i Hümayun.[9]

Bu süreçte, Giuseppe Donizetti İstanbul'a davet edilmiş, kendisine paşa unvanı verilmiş ve Batı müziğinin çok seslilik ilkeleri doğrultusunda bando üyelerine eğitim vermesi sağlanmıştır. Zamanla halk arasında Batı çalgılarını öğrenen kişi sayısının

[9] 1827'de kurulan Mızıka-i Hümayun (Kutlay, 2020).

artmasıyla, sarayın geleneksel ve durağan müzik anlayışına tepki olarak bazı yeni müzik türleri ortaya çıkmıştır. Bu türler arasında, dönemin en dikkate değer olanı ise kanto müziği olmuştur (Alpar, 2014: 1).

"1870 yılında İstanbul'a gelen gezgin bir İtalyan tiyatrosunun verdiği temsillerde ilk kez kanto oynanmış, bundan sonra tuluat tiyatrolarımıza, asıl oyun başlamadan önce, bir çeşit uvertür (Ouverture) olarak yapılan, caz davulu, trompet, keman ve zilden ibaret çalgı takımının çaldığı kırık havalarla oynanan şarkılı ve çiftetelli karışımı oyunlara kanto adı verilmiştir."(Ataman, 1997: 271). "...Bu düşünce nispeten Muzika-yı Humayun'da bando ve orkestralarda kısmen görülmüş ve bando uzantısı olarak kurulan kurumlarda yetişen müzisyenler sivil kurumlarda çalışma ve öğrenci yetiştirme imkanını elde edip Cumhuriyet dönemindeki müzisyenlerin çoğunun hocası olmuşlardır" (Aksoy, 1985:1223, 1225).

20. ve 21. yüzyıllar, Türkiye'de bandoların gelişiminde önemli dönüm noktalarına sahne olmuştur. 1923 yılında Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu ve ardından gelen kültürel reformlarla birlikte, özgün bir Türk müzik kimliğine yönelik ilgi ve önem belirgin şekilde artmıştır. Bu süreçte, müzik alanında yapılan düzenlemelerle ulusal değerleri yansıtan bir anlayışın benimsenmesine öncelik verilmiştir.

Cumhuriyetin kurulmasıyla birlikte kültür ve müzik politikalarında önemli bir değişim yaşanmıştır. Bu çerçevede Batı müziği tarzları teşvik edilmiş orkestralar ve bandolar da dahil olmak üzere daha Batı tarzı grupların oluşmasına yol açmıştır. Bu dönem, Batılı müzik formlarının geleneksel Türk unsurlarıyla sentezine tanık olmuş ve ne tamamen Doğulu ne de Batılı olmayan benzersiz bir türün ortaya çıkmasına neden olmuştur. Bu gelişmelere paralel olarak bölgesel gruplar özellikle kırsal ve yarı kentsel alanlarda gelişmeye devam etmiştir (Tunçay, 2009: 10-23).

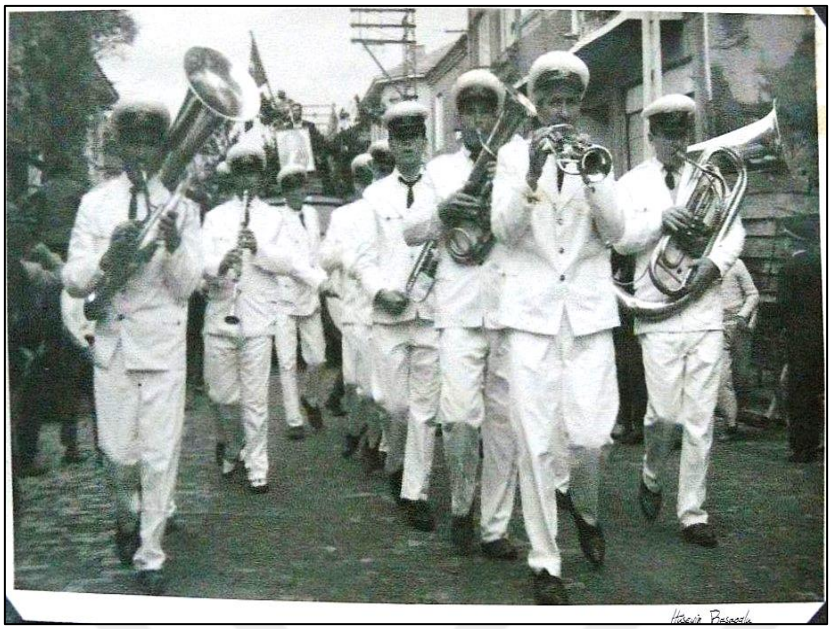

Şekil 6. 29 Ekim 1963 Salı günü, Biga belediyesi bandosu[10].

Çanakkale'nin Biga belediyesi'nde kurulan ilk bando teşkilatı da bu gelişime bir örnektir. Biga'da 1917-1918 yıllarında askerlik şube başkanı Rauf bey ile yine Karabiga'da askerlik şubesi başkanı olan Osman beylerin teşvikiyle, bando çavuşu Mehmet çavuş ve yardımcısı klarnet çalan Ermeni Gavril ile birlikte kurulmuştur. 1930'lu yılları Biga musiki birliği tarafından ve 1940 yıllarda da Biga halkevi tarafından sürdürülen bu bando takımları, 1950'li yıllarda Biga Belediyesi'nin üstlenmesi ile her geçen gün kendini daha da geliştirip çeşitli bayram, özel günler ve etkinliklerde Biga belediyesi Bandosu olarak yakın tarihe kadar gelmesi sağlanmıştır (Biga belediye bandosu, 2019)

Çanakkale'deki düğün bandoları oluşumunu etkileyen bir diğer faktörün Çanakkale'de konuşlu Boğaz ve Garnizon Komutanlığına bağlı askeri bandonun varlığı olarak da düşünülebilir. Uzun yıllardır Boğaz K.lığı Bandosu'nun resmi ve askeri törenlerde yer alması, bunu yanı sıra milli bayramlarda ve özel günlerde halk konserleri vermesi, halk nezdinde karşılık bulmuştur. Bu sebeple askeri bandoyu oluşturan çalgıların tınısı ve çaldığı repertuarında Çanakkale'deki düğün bandosu konseptine direkt olmasa da dolaylı bir etkisinin olabileceği düşünülebilir. Özellikle bando kültürünün, düğün ritüellerinde estetik

[10] 29 Ekim 1963 Salı günü Biga'da Cumhuriyet Bayramı kutlamaları sırasında Biga Belediyesi Bandosu en önde başlarında Bahçıvan Sabri olmak üzere yürüyüş halinde.
https://www.flickr.com/photos/bigam4/4951684908/in/photostream/ (Erişim tarihi 01.12.2024).

algıyı, repertuar tercihlerini ve performans biçimlerini dönüştürücü bir etkisi olabileceği değerlendirilebilir (Çanakkale Boğaz ve Garnizon Komutanlığı Bandosu, 2024).

Şekil 7. Çanakkale Boğaz ve Garnizon K.lığı Bandosu bir konserde.[11]

2.3. Düğün Bandosu Geleneğinin Toplumsal Kökenleri ve Evrimi

Düğün bandoları, yerel geleneklerle güçlü bir bağ kurarak, bölgenin kültürel mirasını yansıtan çalgılar ve özgün bir repertuar kullanmaktadır. Çanakkale gibi bölgelerde bu toplulukların, düğünler, festivaller ve çeşitli sosyal etkinliklerde yer alarak diğer müzikal gruplarla etkileşim içinde oldukları ve yerel kültürel ile sosyal yaşamda önemli bir rol üstlendikleri gözlemlenmektedir. Toplumda var olan geleneklerin icrası, zaman içinde değişim ve etkileşim gösterebilir. Düğün bandolarının oluşumunda da geleneğe bağlılıkla birlikte yenilikçi bir yaklaşım benimsenme arzusu dikkat çekmektedir.

2.3.1. Düğünlerde Çalma Geleneği

Türkiye'de düğün geleneğinin kökenleri, müziğin kutlama ve törenlerde önemli bir rol oynadığı eski zamanlara kadar uzanmaktadır. Osmanlı döneminde müzik, saray kutlamalarının ve askeri geçit törenlerinin vazgeçilmez bir parçasıdır ve bu gelenek halka

[11] https://www.bogazgazetesi.com.tr/canakkalede-bogaz-ve-garnizon-komutanligi-bandosu-konser-verecek (Erişim Tarihi: 29.11.2024).

kadar yayılmıştır. Müzik bir toplumun iletişim sağlaması ve kendini ifadesinde etkendir (Çerezcioğlu, 2010: 87-91). Özellikle düğünler müziğin vazgeçilmez olduğu hem eğlendirmeye hem de kutlamanın toplumsal doğasını simgelemeye hizmet ettiği değerlendirilmektedir.

Düğünler toplumun geçiş dönemi geleneklerinde sadece gelin ve damat için değil, aynı zamanda aileler ve geniş toplum için de büyük öneme sahiptir. Aileler arasındaki bağları kuvvetlendiren, dostluk ve dayanışmayı artıran önemli sosyal etkinliklerdir. Düğünler, sosyal yapı ve topluluk içindeki ilişkilerin güçlenmesini sağlar. Bir anlamda düğünler, bir bağla bağlanan aileler ve gençlerin bu süreci toplumda geniş kitlelere duyurmak ve evliliklerinin her aşamasına geniş bir katılımla şahitlik edilmesini istemektedirler (Kartal, 2023: 748).

Düğünler, toplumsal ilan ve kutlama niteliğinde olup, müzikle iç içe geçmiş geleneksel eğlencelerdir. Düğün törenlerinde müzik, haber verme, eğlendirme ve oynatma gibi önemli bir etkene sahiptir. Geçiş döneminin tüm aşamaları, kültürel kodlamalar ve işlevler doğrultusunda farklı müzikal karakterlere sahiptir. Bu süreçte müzik, kültürel olaylar dizisiyle canlanır ve yeni davranışları oluşturur. Müziğin icrası ve anlaşılıp anlamlandırılması, kültüre özgü öğrenilmiş davranışlar dizisine bağlıdır (Alpyıldız, 2020: 268). Bu bağlamda Türkiye'nin farklı bölgelerindeki kültürel zenginlikler, her bölgeye özgü müzik tarzı, çalgıları ve repertuvarı düğün müziklerine yansımaktadır. Bu çeşitliliğin, düğün bandosu geleneğinin oluşumuna ve ilerlemesine katkı sağlayan önemli unsurlardan biri olduğu değerlendirilmektedir.

“Düğün çalma” kavramını ele aldığımızda, düğün çalan müzisyenlerin tanımına da değinmeliyiz. Fransızca kökenli "müzisyen" terimi; müzik eserinin yapıcısı, bestecisi ve icracısı gibi nitelikleri içermekte olup "müzikçi" anlamına gelmektedir. Halk arasında, müzik enstrümanını meslek edinen bireyler "çalgıcı" olarak adlandırılmaktadır. Düğün etkinliklerinde müzikal performans sergileyen kişilere ise "düğün çalan müzisyen" denilmektedir. Düğün çalma eylemi, düğün ritüelinin bir parçası olarak, etkinlikte gereken tüm uygulamaları kapsamaktadır. Bu kapsam; enstrüman çalma becerisi, geniş bir repertuara sahip olma, misafirlerle etkili bir şekilde iletişim kurma, güçlü diyalog yeteneği ve kullanılan

ekipmanla ilgili teknik problemlere çözüm üretebilme gibi nitelikleri içermektedir (Hacısüleymanoğlu, 2025: 51).

Anadolu'nun birçok yerinde düğünlerde müzik icra eden sanatçılar arasında, mesleki bir ifade biçimi olarak “düğün çalmak” ya da “düğün çalmaya gitmek” gibi tabirler yaygın olarak kullanılmaktadır. Her ne kadar Türk Dil Kurumu sözlüğünde bu tür ifadeler yer almasa da, çalgıcıların “düğünde müzik yapmak” ya da “düğünde müzik icra etmek” gibi ifadeleri tercih ettikleri pek görülmemektedir. Bu durum, düğünlerde müzik yapma geleneğine özgü bir terminolojinin oluştuğunu göstermektedir (Aslan, 2022: 91 akt. Hacısüleymanoğlu, 2025: 51).

2.3.2. Türkiye’de Düğün Çalan Bazı Müzik Toplulukları

Öncelikle “düğün çalma” ifadesi üzerinde durmak, kavramın sosyo-kültürel bağlamda doğru bir şekilde anlaşılabilmesi açısından önemlidir. Bu bağlamda, düğünlerde müzik icra etme pratiğini yalnızca bir müzikal faaliyet olarak değil, aynı zamanda tarihsel ve toplumsal bir meslek formu olarak ele almak gerekmektedir. Söz konusu kavramsallaştırmayı derinlemesine inceleyebilmek için, Türkiye’de düğün müzisyenliği, çalgıcılık ve seyyar icracılık gibi geleneksel meslekleri sürdüren bazı etnik grupların, özellikle Romanlar, Çingeneler, Koçerler ve Abdalların kültürel rolleri ve müzik pratikleri de değerlendirilmelidir (Duygulu, 2006 ve Tağ, 2018 akt. Hacısüleymanoğlu ve Sağer, 2022: 62).

Roman (Çingene) Çalgıcılar

Düğün kültürünün en önemli aktörlerinden biriside hiç şüphesiz Roman çalgıcılardır. Türkiye’nin batısında yaşayan çingenelerin, yaklaşık son elli yıldan bu yana “Roman” adının kullanımını tercih ettiklerini belirtmektedir (Duygulu, 2006: 13-14).

Genelde Türkiye’nin batısında yaşayan ve profesyonel müzikle uğraşan Çingene topluluklarının, kendilerini "Roman" olarak tanıtmasının başlıca nedeni, müzikle olan sıkı bağları sayesinde toplum içerisinde görünürlük kazanmalarıdır. Bu durum, onların müzikle

ilgilenmeyen diğer Çingene gruplarından ayrışmasını ve kendilerine özgü bir kimlik oluşturma çabasını yansıtmaktadır (Kınlı ve Yükselsin, 2015: 1120).

Çalgıcı Romanları, müzik gelenekleri, esnek, uyarlanabilir ve ticari olarak sunulabilir bir yapıdadır. Bu topluluk, profesyonel yaşamlarında davul-zurna veya ince saz toplulukları olarak iki ana biçimde organize olmuştur. Çalgıcı Romanlarının müzisyenlik becerileri doğaçlama, varyasyon ve kontrpuan teknikleri gibi yaratıcı yöntemlerle şekillendirdikleri bilinir. Bu özellikleri sayesinde hem kırsal hem kentsel müzik geleneklerini dönüştürerek, yalnızca birer icracı değil aynı zamanda yenilikçi birer aktör konumundadırlar (Yükselsin, 1999: 136-137).

1960'lı yıllarda kaydedilmeye ve 1980 lerden sonra popülerleşmeye başlayan Roman Oyun Havaları, bugün Trakya ve/veya Trakyalı bölgesel kültür/kimliğinin de ötesinde "eğlenmenin en iyi hallerinden biri" haline gelmiştir. Yerel sanatçıların kaydedilmesi bir taraftan kentli dinleyiciyi hedef alan repertuar ve tarzları da çeşitlemeye başlamış, diğer bir taraftan da yerel/bölgesel ve kentli kültürel değişime olanak sağlamıştır (Tohumcu, 2012: 115-117).

Trakya'da kök salmış bir gelenekten doğan 9/8'lik Roman oyun havası repertuarı, bölgesel müzik pazarında büyük ilgi görmüş ve kasaba ile kırsal bölgelerde yaşayan Roman toplulukları arasında yaygın bir dans tarzı olarak benimsenmiştir. Tarihsel geleneklere sıkı sıkıya bağlı olan Roman oyun havası, Trakya Romanlarının kültürel uygulamalarının merkezinde yer alır. 1990'lı yıllarda Batı Türkiye'deki Roman grupları bu müzik türünü hem yaratmış hem de yorumlamış olsa da, tarzın temel özelliklerinin izleri Trakya'daki Roman topluluklarının pratiklerinde açıkça görülür. Edirneli müzisyenler, Roman oyun havasını Trakya düğün orkestraları eşliğinde ilk kez kaydederek bu tarzın hem tanıtımını hem de karakteristik unsurlarını şekillendirmiştir (Seeman, 2002 akt. Tohumcu, 2012: 115-117).

Şekil 8. Ahırkapı roman orkestrası[12]

Profesyonel Roman müzisyenlerin kimlikleri ve meslekleri, seslendirme alanları ve müzikal icra pratiklerine göre şekillenmektedir. "çalgıcılık" disko, düğün ve yıldönümü gibi toplumsal etkinliklerle ilişkilendirilirken; "müzisyenlik" ise batı normlarına uygun sahne ve stüdyo ortamlarında icra edilen müzikle tanımlanır. Bununla birlikte, birçok tanınmış Roman müzisyen, "çalgıcılık" yapan ailelerden gelmektedir ve bu kökler onların sanatsal gelişiminde etkili olmuştur. Örneğin, klarnet sanatçısı Hüsnü Şenlendirici, profesyonel müzik kariyerine başlamadan önce, ailesiyle birlikte düğünlerde çalmış ve bu deneyimlerin katkısıyla tanınmıştır (Yükselsin, 2009: 456).

Abdallar

Türkiye'de düğün kültürünün ayrılmaz bir parçası olan Abdallar, geleneksel müzik ve eğlence unsurlarıyla bu törenlere renk katmaktadır. Halk arasında yaygın olarak kullanılan “Abdal düğünden, çocuk oyundan eksik olmaz” atasözü, Abdalların düğünlerdeki vazgeçilmez yerini ve bu durumun kültürel bir norm haline geldiğini ifade etmektedir. Bu söz, toplumsal geleneklerin sürekliliğini ve Abdalların düğünlerdeki merkezi rolünü vurgulayan önemli bir halk deyişidir (Yılmaz, 2008 akt. Hacısüleymanoğlu ve Sağer, 2022: 62).

[12] https://www.ahirkapi.com/ (Erişim tarihi 26.04.2025).

Abdallık geleneğinde "eğitim-öğretim" sürecinin önemli bir kolu düğüncülük geleneğidir. Abdallar, yaşadıkları bölgelerde düğünlerin ve eğlencelerin düzenlenmesinde temel bir rol oynamışlardır. Düğünler, Abdallar için yalnızca bir gelir kaynağı değil, aynı zamanda sanatsal becerilerini sergiledikleri ve toplumda statü kazandıkları önemli bir alanı ifade eder (Özdeş ve Demir, 2018: 174).

Şekil 9. Abdallların önde gelen sanatçılarından Neşet Ertaş[13]

Orta Anadolu Abdallarının önde gelen isimlerinden Muharrem Ertaş'ın, bölgedeki birçok düğünde çaldığı bilinmektedir. Bunun yanı sıra, Neşet Ertaş'ın sanat hayatının temellerinin, çocukluk döneminde babasıyla katıldığı düğünlerde atıldığı söylenebilir. Ayrıca, düğün çalgıcılarının yalnızca yerel etkinliklerle sınırlı kalmadığı; Ankara, İstanbul ve İzmir gibi metropollerde de mesleklerini sürdürdükleri görülmektedir (Hacısüleymanoğlu ve Sağer, 2022: 62).

Esnaf Mehterleri

Osmanlı İmparatorluğu'nda 1826 öncesindeki mehter teşkilatı, bünyesinde barındırdığı çeşitli kısımlar (Çadır, Âlem ve Tabl ü Âlem Mehterleri, İç Mehterleri, Esnaf Mehterleri gibi), farklı katlı sistemleri (7, 9 veya 12) ve değişen sayısal büyüklükleri (64, 187, 237) ile dikkat çekici bir zenginliğe sahiptiler. Tabl ü âlem mehterleri tamamen resmî

[13] https://www.sanatatak.com/neset-ertas-fotograf-seckisi/ (28.02.2025).

bir statüye sahipken, “esnaf mehterleri” yarı resmî bir nitelik taşımaktaydılar. Esnaf mehterleri, barış zamanlarında düğün ve dernek gibi halk etkinliklerinde davul-zurna, çiftenâra-zurna ve daire gibi enstrümanlarla müzik yaparak halkı eğlendirmekteydiler, ancak savaş zamanlarında orduya katılarak, Tabl ü Âlem Mehterleri gibi görevlendirilmekte ve cephelerde savaş müziği ile diğer askeri marşları icra etmekteydiler (Çakıroğlu ve Levendoğlu 2020: 674).

Şekil 10. Günümüz düğünlerinden esnaf mehteri örneği[14]

Osmanlı dönemindeki sivil mehter topluluğu olan esnaf mehterleri, Cumhuriyetin ilanından günümüze kadar, resmi bir statüye sahip olmadan çeşitli sivil kurumlar, kuruluşlar ve bireyler tarafından birçok sivil mehter takımı oluşturulmuştur. Cumhuriyet sonrası dönemde kurulan bu sivil mehter takımları, genellikle 1953 yılında yeniden teşkil edilen resmi askeri mehter takımını model alarak organize edilmiş ve günümüzde hâlâ esnaf mehteri olarak varlıklarını sürdürmektedirler (Tekin, 2017: 10).

Balkan orkestraları “tapani bandoları”

Makedonca'da "tapani" kelimesi "davullar" anlamında kullanılmaktadır. Makedonya göçmenleri, tapani terimini klarnet, trompet, saksafon, trampet ve davuldan oluşan müzik topluluklarını tanımlamak için kullanmaktadır. Balkanlarda bakır üfleme çalgı gruplarının yaygınlaşması, Rice (2000: 894) göre Bulgaristan (1878), Sırbistan (1831) ve Makedonya

[14] https://asirorganizasyon.com/243-iftar-organizasyonu.html (Erişim tarihi, 28.02.2025).

(1912) gibi ülkelerin bağımsızlık savaşlarında askere aldıkları çalgıcıların bandolarda bakır üfleme çalgıları öğrenmeleri ve köylerine döndüklerinde klarnet, trompet, trombon, korno ve zil taktıkları davullardan oluşan gruplar kurmuşlar ve yaşadıkları yerlerde düğünlerde çalan bu gruplara sonradan akordion ve kemanda eklemişlerdir. Köylerinde amatör olarak tulum ve zurna çalan Roman çalgıcılar orduda öğrendikleri bakır çalgılarla gruplar kurmuş ve 1950 lerde balkanlarda bilinir hale gelmişlerdir (Rice, 2000 akt. Mutluşahinoğlu, 2019: 155).

Bu çalgı gruplarının Türkiye'ye gelmesi, yine göçler sayesinde Makedonya'dan olmuştur. Bulgaristan sınırı Sırnik ve Delçova bölgelerinden, 1955 yılında, Osman Çiçek ve Mehmet Kurtuldu isimli iki çalgıcının bando geleneğinde yetişmiş olmalarıyla Türkiye'ye göç edip İzmir'de ilk balkan bando grubunu kurulmuşlardır (Küçükebe, 2019: 157).

Şekil 11. Çamdibi Tapani Bandosu, 1970'li Yıllar
Kaynak: Mutluşahinoğlu, 2019

Balkan göçmenleri etkinliklerinde Makedon kökenli Balkan müzikleri yapan çalgı gruplarını tercih etmeye başlamışlardır. Topluluğun çalgı yapısı trompet, saksafon, korno gibi Makedon kültüründen gelen "tapani" çalgılarından oluşmaktadır (Göğüş ve Varlı, 2016: 171).

Balkan bakır üflemeli çalgı gruplarının dünya çapında popülerleşmesi ile birlikte, Balkanlar merkezli bir profesyonel bir müzik ağı ortaya çıkmıştır. Bu ağ sayesinde, Balkan müziği merkezden çevreye doğru yayılmış ve Avrupa ile Amerika'da çeşitli müzik topluluklarının kurulmasına zemin hazırlamıştır.

Günümüzde ülkemizdeki müzikal kimliğini sürdüren Makedon göçmenlerin, özellikle İzmir'in Karşıyaka, Gültepe, Buca ve Çamdibi gibi ilçelerinde yoğun olarak yerleştiği bilinmektedir. Bu topluluklar, kültürel kimliklerini Balkan bandoları ve orkestraları aracılığıyla yaşatarak hem müzikal geleneklerini sürdürmekte hem de bölgesel müzikal çeşitliliğe katkı sağlamakta; aynı zamanda topluluklar arası kültürel etkileşimi desteklemektedir (Mutluşahinoğlu, 2019: 5).

Caz Band

Caz müziği, Avrupa ve Afrika müzik kültürlerinin birleşiminin bir ürünü olarak müzik dünyasında yerini almıştır. Afrika kökenli melodi ve ritimlerin, Avrupa armonisi ve enstrümanları ile harmanlanması neticesinde doğaçlama temelli bir form kazanan bu müzik türü, kölelik dönemi Afrikalı bireylerin çalışma esnasında söyledikleri ezgiler, danslar, marşlar, ilahiler, bando müzikleri ve sokak şarkılarından kaynaklanmaktadır (Uçar, 2013 akt. Aliyeva, 2021: 38). Caz müziği, 19. yüzyılın sonlarına doğru New Orleans'ın Storyville bölgesinde doğmuş ve zamanla Amerika Birleşik Devletleri'nin ötesine geçerek Avrupa'da 1920'li yıllardan itibaren geniş bir dinleyici kitlesi bulmuştur. Bu süreç, cazın evrensel bir müzik dili haline gelmesinde önemli bir dönüm noktasıdır (Strokova, 2002 akt. Aliyeva, 2021: 38).

Ülkemizde jazz müziği, Bolşevik devrimi sonrası ülkemize sığınan Frederick Bruce Thomas 1919'da İstanbul'a geldikten sonra Şişli'de Stella Kulübü adlı bir eğlence mekânı kurmuştur. Bu mekânda sahne alan müzikal topluluklardan biri, İstanbul'a caz müziğini ilk kez getiren jazz band olarak kabul edilir. Stella Kulübü'nde Avrupa'da ün kazanmış müzisyenler performans sergileyerek, fokstrot, çarliston, tango ve caz gibi dans müziklerini dinleyicilere sunmuştur. Bu yeni müzik tarzı, İstanbul'un eğlence kültürüne önemli bir katkı sağlamış, özellikle işgal kuvvetleri ve yerel halk tarafından büyük ilgi görmüştür. Thomas, bu başarıyı kış aylarında sürdürebilmek için 1921'de Taksim'de Maksim Gazinosu'nu

kurmuş ve burada caz müziğini geniş kitlelere tanıtmayı başarmıştır. Maksim Gazinosu'nda sahne alan caz müzik grupları, dönemin İstanbul'unda büyük yankı uyandırmış, Amerikan ve Avrupa caz müziğinin kente yerleşmesini sağlamıştır (Altuncu, 2022: 60-65).

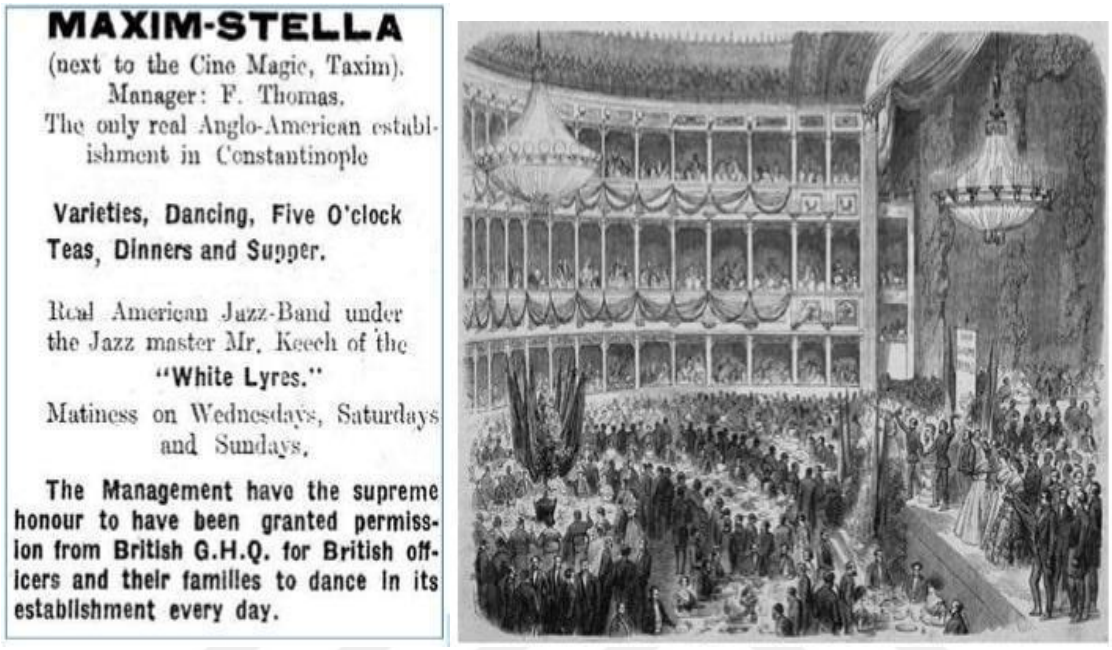

Şekil 12. Maksim Gazinosu'nun gösteren gravür ve caz band ilanı.[15]

Dönemde bir başka etkinlikte, geleneksel saz müziği çalan vapurların yanı sıra 'Caz' vapurları da faaliyete geçmiştir. Şirket-i Hayriye, 1 Temmuz 1938'de Cumhuriyet Gazetesi aracılığıyla verdiği bir duyuruda bu yeniliği belirtmiş, 'Salon ve Caz Orkestrası' ve 'Alaturka Saz Heyeti' şeklinde iki farklı müzik deneyimi sunan vapur seferlerini ilan etmişti. Bu duyuruya göre, her bir yolcu için 100 kuruş olan bu seferlerde; 71 numaralı vapur, elektrik ve hoparlör gibi modern donanımlarıyla birlikte enerjik bir salon orkestrası ve caz performansına ev sahipliği yaparken, 74 numaralı vapurda ise dinleyicilere nitelikli bir saz ekibi eşlik edecekti (Altuncu, 2022: 60-65).

[15] İngiliz Askeri Gazetesi Orient News' de Çıkan Maksim Gazinosu'nun 2 Nisan 1922 Tarihli İlanı ve yayınlanan granül (Altuncu, 2022: 65).

Şekil 13. Uninvited Jazz Band grubu,[16]

Bu gibi süreçler, başta İstanbul olmak üzere eğlence anlayışının dönüşmesine katkıda bulunmuş ve ilerleyen yıllarda caz orkestralarının ülke genelinde yayılmasını sağlamıştır. Günümüzde caz müziği alanında festivaller düzenlenmekte ve caz band grupları toplumun düğün ve eğlence kültüründe sıklıkla yer almaktadır, araştırmalarla bu etkinliklere katılım sağlayan birçok caz band gruplarının varlığından söz edebiliriz.[17]

Düğün Orkestraları

Düğün orkestraları, 1950'lerden itibaren Türkiye'de popülerleşen ve Batı müziğinin etkisiyle şekillenen müzik toplulukları olarak ortaya çıkmıştır. Bu gruplar, vals, tango, cha-cha, samba ve rumba gibi dans müziklerini repertuvarlarına ekleyerek çiftlerin danslarına eşlik etmiş, sahne düzeni, müzikal icra ve enstrüman kullanımı açısından belirli bir profesyonelleşme süreci geçirmiştir. Batı müziği ile yerel halk müziği motiflerini sentezleyerek zengin bir müzikal çeşitlilik oluşturan düğün orkestraları, zamanla yalnızca eğlence sağlayan gruplar olmaktan çıkıp, kültürel aktarım süreçlerinde önemli bir rol üstlenmiştir. Bu orkestralar, genişleyen müzikal yelpazeleriyle Anadolu turneleri

[16] Uninvited jazz band grubu, https://dugun.com/muzik/istanbul/uninvited-jazz-band-b4f324, (Erişim tarihi: 13.05.2025).
[17]https://www.cazdernegi.org/festivals/ankaracazfestivali https://dugun.com/muzik/istanbul/uninvited-jazz-band-b4f324

düzenleyerek hem farklı dinleyici kitlelerine ulaşmış hem de yerel müzik pratikleriyle etkileşimde bulunmuştur. Sahne deneyimi açısından amatör müzisyenler için bir öğrenme platformu oluşturarak, müzik dünyasına yeni isimlerin katılımını teşvik etmiştir. Ekonomik durumun belirleyici olduğu düğün organizasyonlarında orkestraların niteliği farklılık gösterebilmekte; tanınmış sanatçılarla çalışmak, düğünün prestijini artıran bir unsur olarak kabul edilmektedir. Teknik yeterlilikten çok, popüler parçaları hızlıca öğrenip çalabilme becerisinin öne çıktığı bu gruplar, müzikal kimliklerini dinleyici beklentileri doğrultusunda şekillendirmiştir (Canbazoğlu, 2022).

Şekil 14. Düğün orkestrası[18]

Düğünlerin, bu orkestralar sayesinde yalnızca bir eğlence etkinliği olmaktan çıkıp, toplumsal ve kültürel etkileşimin merkezine yerleşmiş, nesiller arası müzikal aktarımın sürdürüldüğü önemli bir platform hâline geldiği söylenebilir.

2.3.3. Geleneğin İcadı Çerçevesinde Bakış ve Düğün Bandoları

Her gelenek, ilk olarak belirli bir zaman ve mekanda, belirli bir insan grubu tarafından icat edilmiştir. Bu nedenle her geleneğin başlangıcı bir yeniliğe dayanır. Geçmişin belirli bir döneminde icat edilen bir gelenek zamanla, toplum tarafından kabul gören bu

[18] Düğün orkestrası, https://www.musicallevent.com/bando-dugun-orkestrasi-nasil-olmalidir/, (Erişim tarihi: 13.05.2025).

icatlar, kolektif bir yapı kazanır. Geleneğin icadı terimi, sembolik sosyal pratiklerin bir geçmiş üzerine inşa edilmesini ifade etmek için ilk kez Eric Hobsbawm ve Terence Ranger tarafından kullanılmıştır (Bars, 2023: 67-76).

Tarihsel sürekliliği ve kökeni olmayan modernleşme girişimlerinin toplumsal kabul görme oranı düşüktür. Bu nedenle, bu oranı artırmak amacıyla geleneklerden yararlanılmak istenir. Bu noktada, "geleneğin icadı" ifadesi oluşmaktadır. İlk etapta karşıt kavramlar gibi algılansa da, "geçmiş"i çağrıştıran gelenek ile "yenilik"i çağrıştıran inşa terimleri birlikte ele alındığında, uzun bir tarihe sahip olduğu düşünülen geleneklerin çoğu zaman kısa bir geçmişe sahip olduğu anlaşılır. İnşa edilen gelenekler, belirli bir dönemde oluşturuldukları bilinen gelenekler olarak nitelendirilebilir (Tetik, 2022: 27).

Geleneksel davranışlar, ulusların tarihsel süreçlerinde icat edilmiş unsurlar olarak ortaya çıkabilir. Ancak, yeni kurulan kuruluşlar geleneksel davranış biçimlerine sahip olmadıkları için bu tür davranışları kurgulama veya yaratma çabası içerisine girerler. Geleneklerin yerleşmesi ve süreklilik kazanması, zaman içinde kurumlar tarafından benimsenmesine bağlıdır. Bu bağlamda, geleneklerin oluşumunda ve kurumlar arası iletişimde müziğin önemli bir rolü bulunmaktadır. Müziğin, kültürel kimliklerin aktarılmasında ve ortak değerlerin inşasında etkin bir araç olduğu değerlendirilebilir (Baba, 2013: 82).

20. yüzyılın ikinci yarısında Türkiye, hızlı bir kentleşme sürecine girmiş ve kırsal bölgelerde yaşayan nüfus büyük şehirlere göç etmiştir. Bu göç sürecinde, topluluğun kültürünü yansıtan ve yaşam tarzını şekillendiren önemli ritüellerden biri olan düğün merasimleri de büyük değişimlere uğramıştır (Sağlam, 2022: 160).

Toplumların hızlı değişim ve dönüşüm süreçlerinde, geleneklerin daha yaygın olarak icat edildiği görülür. Bu icatlar, yeni unsurları vurgulamalarına rağmen geçmişle olan bağlantıları sayesinde daha belirgin hale gelmiştir. İcat edilen geleneğinin kabulünde tarihsel geçmişi ile bir bağa sahip olduğunu belgelemek, ona toplumsal bir geçerlilik ve kimlik kazandırmaktadır (Tetik, 2022: 11).

Cumhuriyet tarihinin ilk yıllarında, müzik alanında yeni icatlar yapılmıştır. Darülelhan'daki[19] Osmanlı Türk müziğinin alaturka bölümü kapatılmış ve müziğin yaygınlaştırma çabalarıyla eskisinden farklı bir biçimde yeni klasik Türk müziği geleneği icat edilmiş ve bu gelenek kurumsallaştırılmıştır (Ayas, 2017: 145 akt. Bars, 2023: 70).

Bu bağlamda günümüzde, geleneksel eğlence ve düğünlerde sıklıkla yer alan düğün bando gruplarına "geleneğin icadı" kapsamında bakabilir ve inceleyebiliriz. İcraları ve kullandıkları çalgı benzerliği açısından, "tapani" balkan bandolarını[20] çağrıştırmakta iken, çalma davranışının oluşmasında düğün çalan gruplar, askeri ve sivil bandoların etkisini de görmek mümkündür.

Adlarında bulunan "bando" kelimesi, müzikal uygulamalar açısından tesadüfi bir seçim olmayıp, bu geleneğin köklü bir geçmişe sahip olduğunu açıkça ortaya koymaktadır (Mutluşahinoğlu, 2019: 23).

Geleneksel müzikleri bando çalgılarıyla icra eden ve Cumhuriyetle birlikte kurulan "Tire Bandosu" örneğinde olduğu gibi, düğün ve kutlama etkinliklerinde önemli bir kültürel işlev üstlenmektedir. Bandonun repertuarı, ilçenin tarihî geçmişinden izler taşıyarak Yunan, Roma, Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet dönemlerinin müzikal etkilerini yansıtmaktadır. Kuruluş yıllarında düğünler ve sosyal törenlerde çalarak ekonomik sürdürülebilirlik sağlamaya çalışan bando, zamanla bölge halkı arasında büyük popülerlik kazanmıştır. "Tire Bandosu gelmezse kız vermeyiz" söylemi, bandonun yerel düğün gelenekleri içindeki vazgeçilmez konumunu ve toplumsal kabulünü gözler önüne sermektedir (Sönmez, Terci ve Ertep, 2025: 213).

Tire bandosu örneğinde olduğu gibi, düğün bandoları askeri ve sivil bando geleneğini sürdürerek çalgılarını ayakta ve hareket halinde çalmaları sayesinde müziğin enerjik ve dinamik bir biçimde icra edilmesini sağlamakta, bir bütün olarak uyum içinde giydikleri birbirinden renkli ve gösterişli kıyafetleri ile de dikkat çekmektedirler.[21] Böylece

[19] *Dârülelhan*, Osmanlı Maârif Nezareti bünyesinde açılmış olan ilk resmi müzik okuludur (Özden, 2018).

[20] "Tapani sözcüğü aynı zamanda bir "bando" veya "müzisyenler topluluğu" anlamına da gelir. Tapaninin Çamdibi özelinde bugünkü oluşumunda içinde trompet, saksafon, klarnet, trampet ve davulun bulunması, otantik çerçevede bando oturtumunu çağrıştırır" (Mutluşahinoğlu, 2019:18).

[21] Düğün bandolarının işleyişlerindeki talebe göre bir bütün olarak giyinme davranış şekli, askeri ve sivil bandoları andırmaktadır.

performanslarına kattıkları görsel öğelerle izleyicilere hem işitsel hem de görsel açıdan etkileyici bir deneyim sunmaktadırlar.

Ülkemizdeki geleneksel düğün çalgıcılarının yerini giderek modern ve güncel standartlara bıraktığı bir dönemde, otantik kimliği ile ön plana çıkan müzik grupları, modern müziğin dinamiklerini takip etmesi ve mevcuttaki müzik kültürünü farklı açıdan icra etmesi oldukça önemli bir olgudur (Şengül, 2016: 80).

Bu bağlamda, son yıllarda düğün bandolarının ülke genelinde sayılarının ve bu gruplara olan taleplerin belirgin bir şekilde artış göstermesi, düğünlerin popüler eğlence pratikleri içerisinde önemli bir yer kazandığını ve düğün müziği kültürüne kayda değer bir çeşitlilik ve zenginlik kattığını ortaya koymaktadır. Bu durum, geleneksel ve modern eğlence unsurlarının harmanlanması ile şekillenen müzik pratiklerinin, toplumsal kutlama ritüellerinde ne denli dönüştürücü bir etkisi olduğunun da göstergesi olduğu düşünülebilir.

Şekil 15. Modern düğün bandosu örneği (Bando Mızıka).[22]

[22] Modern Düğün bandosu örneği, https://bandomizika.com/ (Erişim: 12.12.2024).

Elektronik kaynaklardan yapılan araştırmada, düğün bandosu geleneğinin farklı illerde çeşitli müzikal unsurların bütünleşmesiyle oluştuğu ve saksafon, trompet, davul, trampet, gibi çeşitli çalgılar ile trombon, bariton, tuba gibi modern çalgıların da dahil olduğu da görülmüştür. Çalgı gruplarının repertuarları dinlendiğinde bölgelere göre farklılıklar olsada, aynı derecede zengin ve geleneksel türkülerden, çağdaş ve popüler müziklerden oluştuğu gözlemlenmiştir.[23]

Yerelde düğün bandolarını, "bando", "Balkan bandosu" ve "şov bando" gibi farklı isimlerle ifade edilmektedir. Ancak bu terimler, benzer müzikal özelliklere sahip farklı gruplarını çağrıştırsada, yapısal açıdan birbirinden tamamen farklı oluşumları ifade etmektedir. Ancak düğün bandolarının bu isimlerle anılması, söz konusu müzikal grupların isim bilinirliği nedeniyle zamanla gelişen söylem alışkanlığı olduğu düşünülmektedir.

Tablo 1

Türk patent ve marka kurumu verilerinde bulunan düğün bandoları.[24]

Marka Tescil Numarası	**Marka Adı**	**Marka Sicil Numarası**	**Tescil Tarihi**
2018/37052	Mavi Bando	(6575043)	12.04.2018
2018/75641	Anadolu Bando	(6607667)	14.08.2018
2019/126935	Bando Allegro	(6760353)	13.12.2019
2020/91815	Bando Buffo	(6853848)	12.08.2020
2021/055291	Bando Mızıka	(6870775)	05.04.2021
2021/095560	Bando Bando 'Siz Mırıldanın, Biz Çalalım'	(5605228)	30.06.2021
2024/027066	Karnaval Bando	(7652937)	26.02.2024
2024/098582	Çanakkale Bando	(7726891)	02.08.2024

[23] Elektronik kaynaklardan da kolaylıkla ulaşılabilen farklı bölgelerdeki düğün bandolarından birkaç örnek sunulmuştur, bando istanbul, bursa_bando, antalya bando, ankara bando, giresun_bando, kayseri bando, diyarbakır big bando , van.bando (Erişim tarihi: 18.04.2025).

[24]) Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın Türk Patent ve Marka Kurumu verilerinde marka tescilleri onaylanmış Düğün bandolarına ait tüm bilgiler, genel erişime ve sorguya açıktır, https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap (Erişim: 23 Aralık 2024).

Şekil 16. Patent tescil belgesi olarak "Çanakkale bando" örneği.[25]

Türkiye'de düğün bandoları son yıllarda profesyonel bir sektöre dönüşmüştür. Bu dönüşümün öncülerinden biri, Posta Gazetesi tarafından kurulan ve Şef Sonat Çerçioğlu yönetimindeki Posta Bandosudur.[26]

Çerçioğlu'nun 2005 yılında "düğünden önce istihbarat yaparız" başlığıyla yayınlanan röportajında, "Uzun yıllar birlikte çalışan Yılmaz Beyaz ve Sonat Çerçioğlu, kendi müzik organizasyon şirketleri *olan* SMS İstanbul Bigband Music Organisation*'ı* kurduklarını belirtmişlerdir. Yaklaşık 300 müzisyenle çalıştıklarını ifade eden ikili, düğünler için bando, caz, Latin, klasik müzik ya da mehter takımı gibi farklı orkestralar sunduklarını aktarmışlardır. Çiftlerin memnuniyetini artırmak amacıyla, düğün öncesinde bilgi topladıklarını; gelin ve damadın yöresi, müzik zevki ve özel anılarını dikkate alarak kişiye

[25] "Çanakkale bando" örneği Türk Patent ve Marka Kurumu verilerinde marka tescili onaylanmış Düğün bandosuna ait bilgiler, genel erişime ve sorguya açıktır, https://www.turkpatent.gov.tr/arastirma-yap (Erişim: 11 Nisan 2025).

[26] Bilinir düğün ve etkinlik bandosu olarak Posta bandosu örneği, https://www.posta.com.tr/gundem/posta-bandosu-2-kez-akcayda-193113 (Erişim: 17.05.2025).

özel repertuvarlar oluşturduklarını ifade etmişlerdir. Ayrıca, sahneye çıkmadan önce düğünün atmosferini analiz ederek ortama en uygun müziği seçtiklerini, bu yaklaşımla geleneksel düğün müziği anlayışının ötesine geçerek, kişiselleştirilmiş ve etkileyici bir eğlence hizmeti sunduklarını dile getirmişlerdir" (Çerçioğlu, 2005).

Alan'ın (2011) yılında "Bir başarı öyküsü posta gazetesi" adlı yazısında belirttiği üzere, "*...Posta Gazetesi Türkiye'de kendine özel bir bandoya sahip tek gazetedir. 2006 yılında profesyonel müzisyenlerden oluşan ve gazetenin halkla yüz yüze temasını sağlamayı da amaçlayan "Posta Bando Takımı" Türkiye'yi dolaşarak halk konserleri vermektedir. Gazetenin genel yayın yönetmeninin ön görüsü ve arzusuyla başlamış olan bu takım halktan ilgi görmekte ve beğeni toplamaktadır*".

Düğün bandolarının tanınmasında etkili isimlerden biri olan ritim sanatçısı Gencer Savaş, 2015 yılında "Gencer Savaş Bandosu" adlı röportajında bu alandaki katkılarını şöyle anlatmıştır:

> *Başlarda Brezilya perküsyon grubu olarak farklı bir isimle sahne alıyorduk, ancak ustamız Ali Aslanbay'ın vefatı (2010) sonrası grup dağıldı. İlk defa Birkan Şener'in nikahında davul çaldım ve düğünler için bir konsept oluşturma fikri doğdu. Bu süreçte Brezilya karnavalının coşkusundan ve kostümlerinden esinlendik, kostümleri eşim Gamze tasarladı. Davullara farklı bir dokunuş katarak ışıklı davullar yaptık ve repertuarımıza her yöreden ezgiler ekledik. Bandomuz beklediğimizden daha fazla ilgi gördü ve yoğun taleplerle karşılaştık"* (Özer, 2015) sözleri ile de, düğün bandolarının 2010 yılı itibariyle düğün ve etkinliklerdeki talep artışlarına bağlı olarakta Ülke genelindeki sayılarının artırdığı söylenebilir.

Şekil 17. Gencer Savaş Bandosu[27]

Türkiye'deki düğün bando geleneği, ülke müzik kültürünün dinamik ve gelişen bir yönü olarak görülebilir, toplumda geleneksel Türk düğünlerindeki süregelen değişiklikleri yansıtmaktadır. Geleneksel kökenlerinden modern uyarlamalarına kadar bu gelenek, kültürel ve sosyal kutlamalarda önemli bir rol oynamaya devam etmektedir. Bu bağlamda kuruluş tarihleri tam olarak bilinmese de elde edilen bilgiler, yazılı ve görsel kayıtlar, resmi kurumlarca marka isimleri tescillenen "düğün bandoları" Türkiye'nin geleneksel müzik kültürü deseninde, canlı ve önemli bir bileşen olduğu söylenebilir.

[27] Gencer Savaş bandosu, https://www.youtube.com/watch?v=m6H5EMJitzQ, (Erişim tarihi, 01.05.2025)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA YÖNTEMİ

Bu bölümde araştırmanın yöntemi, evren ve örneklemi, veri toplama ve verilerin analiz edilme süreci detaylı olarak anlatılmıştır.

3.1. Araştırmanın Modeli

Bu araştırma; Çanakkale bölgesindeki düğün bandosu geleneğini incelemek amacıyla tasarlanmıştır. Araştırma, nitel araştırma modeli doğrultusunda yürütülmüştür. Verilerin toplanmasında nitel araştırma tekniklerinden yarı yapılandırılmış görüşme, doküman analizi ve gözlem yöntemleri kullanılmıştır.

"İnsan ve grup davranışlarının 'niçin' ini anlamaya yönelik araştırmalara niteliksel araştırmalar denir. Gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde konmasına yönelik bir sürecin izlendiği araştırma türüdür" (Yiğit, 2013: 21).

Alan çalışması, odak grup ekseninde katılımcı gözlem, görüşme gibi etnografik yöntemler, bir programın ya da girişimin nasıl belirli bir amaca göre şekillendirilmesi ve topluluk müzisyenlerine etkili bir biçimde nasıl uygulandığı ve onların ihtiyaçlarını nasıl karşılaması gerektiğine dair bir kavrayış kazanmak adına etkin stratejilerdir. (Kenny & Smille, 2015: 78-79 akt. Mutluşahinoğlu, 2019: 2).

3.2. Evren ve Örneklem

"Problemin çözümüne katkı sağlayacak, araştırma sonuçlarına ulaşılmasını sağlayan elemanlar bütününe veya alana "evren" denilmektedir" (Türkmen, 2022: 219).

"Bu çalışma evrenini temsil edebilir nitelikte ve nicelikte olmalıdır. Örneklemler belirli kurallara göre belirlenmektedir" (Türkmen, 2022: 220).

Araştırmanın evreni, Çanakkale ili müzik kültürü içerisinde faaliyet gösteren düğün bandolarını kapsamaktadır. Örneklemi ise evren içinden seçilen "Çanakkale Bando" isimli düğün bandosu olarak belirlenmiştir.

3.3. Veri Toplama Araçları

Araştırmada verilerin toplanmasında, nitel araştırma tekniklerinden doküman analizi, gözlem ve yarı yapılandırılmış görüşme yöntemleri kullanılmıştır.

- Çalışmada ilk aşama, bandolar hakkında ön bilgi toplamaktır. Bu süreçte, Çanakkale bölgesindeki düğün yapılan mekanlar, müzik toplulukları, sosyal medya platformları ve dijital forumlar taranmıştır. Bu ön araştırma düğün bandolarının kapsamı, büyüklükleri, repertuarları ve etkinlik sıklıkları gibi temel bilgileri toplamak için kullanılmıştır.

- Bando üyeleri ve katılımcılar ile yapılacak yarı yapılandırılmış görüşmeler, derinlemesine bilgi ve veri toplamak için araştırılmıştır. Bu yöntemler, katılımcıların deneyimlerini, algılarını ve müzikal tercihlerini anlamada önemli olacağı düşünülmüştür.

- Yazılı ve görsel kaynakların yanı sıra, bandoların performans kayıtları analiz edilmiştir. Bu, müzikal repertuvar, icra biçimleri ve geleneğin evrimi hakkında değerli bilgiler sunacağı düşünülmektedir.

- Araştırmada, düğün bandolarının faaliyetlerine ilişkin seyirci tepkileri ve dijital izleyici formlarından elde edilen verilerin tablolaştırılarak, kelime bulutu oluşturulması ile analiz edilmesi amaçlanmıştır. Bu süreçte elde edilecek bulguların, düğün bandosu geleneğinin derinlemesine anlaşılmasında katkı sağlaması hedeflenmektedir.

Çalışmaya gönüllü olarak katılan düğün bandosu çalgıcılarına ait demografik yapı aşağıdaki tablo da detaylı olarak açıklanmıştır.

Tablo 2

Katılımcıların demografik özellikleri

Katılımcı No	Yaş	Cinsiyet	Çaldığı Çalgılar	Deneyimi
DBÇ1	41	Erkek	Trompet	16 yıl
DBÇ2	33	Erkek	Trombon	13 yıl
DBÇ3	47	Erkek	Alto ve Tenor Saksafon	21 yıl
DBÇ4	52	Erkek	Trompet	28 yıl
DBÇ5	44	Erkek	Davul, Trampet	23 yıl
DBÇ6	46	Erkek	Trombon	25 yıl
DBÇ7	55	Erkek	Tuba, Trompet	34 yıl
DBÇ8	37	Erkek	Trampet	15 yıl
DBÇ9	44	Erkek	Alto Saksafon	25 yıl
DBÇ10	48	Erkek	Trompet	29 yıl

Yukarıda verilen bilgiler doğrultusunda araştırmaya katılan 10 çalgıcının, yaşlarının 33 ile 55 arasında değiştiği, tamamının erkek olduğu, 4 kişinin trompet, 2 kişinin trombon, 2 kişinin saksafon, 1 kişinin tuba, 2 kişinin davul-trampet çaldığı ve uzun yıllara dayanan çalgı çalma tecrübelerine sahip oldukları belirlenmiştir.

3.4. Verilerin Toplanması

Bu araştırmanın görüşmeye dayalı verileri, Ek 2'de sunulan *"Çanakkale Müzik Kültüründe Düğün Bandosu Geleneği Görüşlerini Belirlemeye Yönelik Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formu*" nun ve içerdiği 10 maddenin, aşağıda belirtilen kurumdan gerekli izinlerin alınmasının ardından, Tablo 3'te yer alan düğün bandolarında görev yapmış profesyonel çalgıcılara uygulanmasıyla veriler toplanmıştır.

- Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Bilimsel Araştırma Etik Kurulunun 07.03.2025 tarih ve 38/57 sayılı kararı uyarınca araştırmanın Bilimsel Araştırmalar Etik Kurul İlkelerine uygun olduğuna dair 12.03.2025 tarih ve E-80110942-050.99-2500069179 sayılı yazısı (Ek 2).

3.5. Verilerin Analiz Edilmesi

Araştırmada elde edilen verilerin çözümlenmesinde nitel araştırma yaklaşımının sunduğu derinlemesine anlama odaklı teknikler benimsenmiştir. Bu yaklaşım, düğün bandoları gibi karmaşık sosyal ve kültürel olguları sayıların ötesinde, kendi doğal ortamları ve bağlamları içerisinde kavramak için özellikle değerlidir. Veri analiz sürecinde, görüşmelerden, gözlemlerden veya dokümanlardan elde edilen bilgiler dikkatle incelenmiş; yinelenen temalar, önemli örüntüler ve katılımcıların deneyimlerine yüklediği anlamlar ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır.

Nihayetinde, bu nitel çözümleme süreciyle, düğün bandolarının sadece bir eğlence unsuru olmanın ötesinde, ait oldukları toplumun ve kültürün canlı, dinamik ve anlamlı bir parçası olarak nasıl var olduğunu kapsamlı bir şekilde ortaya koymak hedeflenmektedir. Böylece, bu toplulukların sosyal ve kültürel bağlamdaki yerleşik rollerine ve taşıdıkları anlama dair bütüncül bir anlayışa ulaşılması amaçlanmıştır.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM
ARAŞTIRMA BULGULARI

Bu çalışmanın problem cümlesi; "Çanakkale müzik kültüründe düğün bandosu geleneğini oluşturan faktörler ve icra pratikleri nelerdir?" biçiminde oluşturulmuştur.

Bu problem cümlesi doğrultusunda, Çanakkale müzik kültüründe düğün bandosu geleneğinin oluşumu, gelişimi ve icra pratiklerine ilişkin yapılan alan araştırmaları ile mülakatlar sonucunda çeşitli bulgular elde edilmiştir. Bu bulgular, geleneksel müzik uygulamalarının toplumsal, kültürel ve tarihsel bağlamlarını anlamaya yönelik kapsamlı bir analiz sunmaktadır. Çalışmanın bu bölümünde, belirlenen problemlere ilişkin elde edilen bulguların sistematik bir biçimde sunulması amaçlanmıştır.

4.1. Çanakkale'de Düğün Bandosu Geleneği

Eşsiz coğrafi ve kültürel coğrafyası ile Çanakkale bölgesi, geçmişine ve yerel geleneklere dayanan kendine özgü bir düğün bandosu geleneği geliştirmiştir. Bu geleneğin Çanakkale'deki kökenlerini anlamak, onun bugünkü biçimini ve kültürel önemini kavramanın anahtarıdır. Yapılan araştırmada Çanakkale'deki geleneksel müzik icrası çalgılarından yapısal anlamda farklı olan düğün bandolarını da bu tarihi müzik kültürü zenginliğinin bir parçası olarak değerlendirebiliriz.

Geleneksel şarkıları icra etmeye ve klarnet, davul gibi klasik çalgıları kullanmaya devam eden gruplar artık trompet, trombon, saksafon gibi modern çalgılara da yer vermekte ve geleneksel, popüler ve hatta bazen küresel müzik türlerinin bir karışımını çalmaktadırlar. Zaman içinde dikkate değer bir gelişim ve uyum yeteneği gösteren düğün bandoları, bölgenin zengin geleneksel müzik kültürünü ifade etmenin yanı sıra, müziklerine yeni unsurlar katarak uyum sağladıkları gözlemlenmiştir. Çanakkale'deki düğün bandosu geleneği, bölgenin müzikal ve kültürel zenginliğinin canlı bir örneği olarak görülebilir.

Hem yaşlı hem de genç kitlelerde yankı uyandıran bu kültürel etkileşim, birçok geleneksel unsuru korurken aynı zamanda modernliği benimseyerek geleneğin devamlılığını sağlamaktadır (Ortakcı ve Yiğit, 2024: 241-259).

Şekil 18. Çanakkale’de bir düğün bandosu (Bando Çanakkale, 2019).

Çanakkale'deki düğün bandoları, yapılan araştırma ve Tablo 4’deki veriler doğrultusunda, çoğunluğu bölgede yaşayan askeri bando emeklileri ve yerel çalgıcılar tarafından 2018 yılı itibariyle merkez ilçede kuruldukları ve birkaç isimle faaliyet gösterdikleri belirlenmiştir. Bu bandolarda bulunan çalgıcı sayısının tercihe göre 4 ile 7 kişi arasında değiştiği ve toplam çalgıcı sayısının 40 civarında olduğu tahmin edilmektedir. Tablo 6’daki verilere göre Çanakkale’de faaliyet gösteren ve internet verilerine ulaşılabilir düğün bandolarının isimleri şunlardır;

- Çanakkale Bando.[28]
- On7 Bando.[29]
- Can can Bando.[30]
- Bando Troya.[31]

[28] Çanakkale Bando, https://www.canakkalebando.net/, (Erişim tarihi :17.04.2025).
[29] On7 Bando, https://www.instagram.com/on7bando/#, (Erişim tarihi :17.04.2025).
[30] Can can Bando, https://www.cancanband.com, (Erişim tarihi :17.04.2025).
[31] Bando Troya, https://www.youtube.com/@bandotroyaorkestrasi447, (Erişim tarihi :17.04.2025).

Çanakkale'nin düğün bandosu geleneği, sadece müzikal bir ifade olmanın ötesinde, bölgenin sosyal ve kültürel değerlerinden bir yansıması oldukları, düğün bandolarının bu törenlerde toplumun duygularını ve değerlerini yansıtarak önemli bir rol üstlendikleri gözlemlenmiştir. Günümüzde geçiş dönemlerine ait gelenekler ve törenlerde düğün bandoları önemli bir yer tutmakta Çanakkale halkının, kültürel miraslarına bağlı geleneksel adetlerini, düğün bandolarının müzikal ve görsel performansları eşliğinde coşkuyla kutlamaktadır. Ayrıca, çalgılarında profesyonel olan düğün bandoları aracılığıyla bu kutlamalara renk ve dinamizm kattıkları söylenebilir.

"Evren içerisinden evreni temsil eden birimleri seçme (örnek alma) işlemine ise örnekleme denir" (Ural ve Kılıç, 2011: 23).

Tablo 6'daki verilere dayanarak, Çanakkale'deki düğün bandolarına ilişkin kapsamlı bilgi edinmek amacıyla örnek bir düğün bandosu belirlenmiştir. Yapılan araştırmalar neticesinde, bölgedeki düğün bandoları genel anlamda ortak özellikleri taşıdıklarından, seçilen bandonun bölgenin müzikal geleneğini temsil edebileceği öngörülmektedir. Bu doğrultuda, düğün bandosu geleneğinin daha bütüncül bir perspektifle ele alınması ve değerlendirilmesi hedeflenmektedir.

4.2. Bir Düğün Bandosu Olarak "Çanakkale Bando" Örneği

Bu bölümde, "Çanakkale Bando" adlı düğün bandosunun kültürel ve müzikal pratiklerini konu edinen kapsamlı bir çalışmanın ortaya konulması hedeflenmiştir.

4.2.1. Çanakkale Bandonun Tarihçesi ve Profili

Çanakkale bandonun kuruluşuna ait veriler Tablo 5,6' da ve yapılan görüşmede açıkça belirtilmiştir *"Düğün bandosu 2018 yılında Çanakkale merkezde askeri bandodan emekli 2 kişi tarafından "Çanakkale bando" adıyla kurulmuştur. Zaman içinde gelişimini sağlayan bandonun güncel yapısında Alto Saksafon, Trompet, Trombon, Trampet ve Asma Davul icracısı olan 5 erkek çalgıcı bulunmaktadır. Herhangi bir şef (maestro) kavramına bağlı olmaksızın faaliyet gösteren bando üyeleri, yaptıkları işleri profesyonel olarak icra etmektedir*" (Kişisel görüşme 29.03.2025). Tablo 14 de veriler ışığında düğün bandoları

Çanakkale ve çevresinde katıldıkları kutlama ve etkinliklerde, toplumdan beğeni ve talep gördükleri gözlemlenmiştir.

4.2.2. Çanakkale Bandonun Müzik İcra Ortamı

İnsan hayatı, önemli geçiş dönemleri ile farklı evrelere ayrılır. Bu dönemler, ritüel ve törensel uygulamalarla desteklenir. Kültürel çalışmalarda "geçiş dönemleri" olarak adlandırılan bu evreler, geleneksel dünya görüşleri ile şekillenmiş birçok inanış ve uygulamayı içerir. Bu önemli aşamalar arasında doğum, sünnet, evlilik, askerlik ve ölüm gibi dönemler öne çıkar (Yolcu ve Dinç, 2018: 131). Çanakkale yöresinde bu geçiş dönemleri, canlı ve anlamlı törensel uygulamalarla yaşatıldığı gözlemlenmiştir.

Çanakkale'de yaşatılan geleneksel uygulamalarda, farklı müzik icra grupları yer almaktadır. Düğün bandoları, kuruluşları itibariyle de bu icra ortamlarında bulunmaktadır ve mekan konusunda herhangi bir kısıtlama yaşamayan düğün bandolarının açık ve kapalı alanlardaki faaliyetleri gözlemlemeye çalışılmıştır. Düğün bandoları, yalnızca isimlerine ilham olan düğünler de değil, kültürel etkinlikler, spor faaliyetleri, milli bayramlar, okullar, alışveriş merkezleri ve eğlence mekanlarında yer aldıklarına dair bilgilere Tablo 5, 7, 8'de detaylı olarak yer verilmiştir.

Şekil 19. Açık hava etkinliği- Çanakkale merkez, eski kordon

Bando çalgıcıları açık alanlarda, performansları sırasında sabit kalmayarak, dinamik ve gezgin bir yaklaşım benimserler. Bu duruma Goffman'ın (2014: 107) "davranışsal ortam" olarak belirttiği bir eylem olarak söz edebiliriz (Akt. Mutluşahinoğlu 2019: 49).

Düğünler, toplumun bir araya gelmesini sağlayan, sosyal bağları kuvvetlendiren ve kültürel mirası gelecek nesillere aktaran önemli etkinliklerdir. Bu törenler, bireylerin gelenek, görenek, inanç ve değer yargılarını yaşatarak toplumsal hayatın temel taşlarından biri olur. Eğlenceli yanlarıyla da dikkat çekerler ve bireylerin önemli anlarını kutlamalarını sağlarlar (Öğüt, 1998: 15).

Günümüzde yapılan düğünlerde geleneksel uygulamalar dışında, "modern düğün" uygulamaları da yer almaktadır. Burada düğünler genellikle kapalı alanlarda veya açık hava mekanlarında gerçekleştirilir. Etkinliğin pek çok aşamasında uzman hizmetler tercih edilmektedir. Bu düğünler, geleneksel düğünlere göre daha kısa sürede tamamlanan basit törenlerdir. Düğünler genellikle kına gecesiyle başlar ve bu etkinlikler kadınlar arasında, kiralanan mekanlarda gerçekleştirilir. Geleneksel düğünlerde yakılan erkek kınası artık yapılmamaktadır. Gelin alma töreni günümüz düğünlerinde de devam etmekte olup, gelin evinden dualar eşliğinde çıkarılır ve konvoy eşliğinde düğün mekanına gidilir. Geleneksel düğünlerde nikah, resmi olarak belediyede yapılırken, dini nikah dar bir katılımla genellikle kız evinde gerçekleştirilir. Günümüz düğünlerinde ise nikah, törenin önemli bir parçası olarak herkesin huzurunda kıyılır. İkram edilen yiyecek ve içecekler, profesyonel hizmetlerin bir parçasıdır. Eğlencelerde, geleneksel türkü ve oyunların yanı sıra popüler şarkılar ve danslar da yer alır. Yöresel oyunların sergilendiği, sahne performansları ve profesyonel müzik grupların yer aldığı düğünlerin, modern kültürün bir parçası olduğu söylenebilir (Sağlam, 2022: 167).

Çanakkale Bando tarafından icra edilen müziklerin, bölge halkı için önemli kültürel ve sosyal etkinliklerde toplumsal dayanışma kimliğini güçlendirdiği ve kutlama kültürünü yansıttığı söylenebilir. Bu bağlamda, bandonun performanslarının yalnızca eğlence amacı taşımaktan öte, kültürel aidiyeti pekiştiren ve toplumun ortak değerlerini müzikal ifadelerle görünür kılan bir işlev üstlendiği düşünülebilir.

Bu çerçevede, aşağıda belirtilen icra alanlarına ilişkin tüm veriler, kişisel gözlemler, icracı görüşleri ve alandan elde edilen geri bildirimler doğrultusunda değerlendirilmiş olup, düğün bandosu müziğinin yerel dinamikler içerisindeki etkisinin anlaşılması hedeflenmektedir.

Doğum Günü Etkinliğinde Çanakkale Bando

Doğum, toplum tarafından mutluluk verici bir olay olarak değerlendirilir ve anne ile babanın toplumsal itibarını artırıcı bir unsur olarak görülür. Tarih boyunca doğum süreci, çeşitli geçiş ritüelleri ve törenlerle anlamlandırılmıştır. İnanç sistemleri ve gelenekler, bireyleri gebelik öncesinden başlayarak belirli âdet ve uygulamaları yerine getirmeye yönlendirmiştir. Doğuma ilişkin pek çok âdet, dini inanışlar ve büyüsel ritüeller, bu sürecin toplumsal ve kültürel boyutunu zenginleştiren unsurlar arasında yer alır (Örnek, 1995: 132 akt. Saygı, 2017: 265).

Doğum günleri, insanların özel olarak kutladığı önemli günlerdendir. Özellikle çocukların doğum günleri, ebeveynler için ayrı bir önem taşır. Geçmişte aile içinde ve evde kutlanan doğum günleri, günümüzde dış mekanlarda daha organize bir şekilde kutlanmaya başlanmıştır (Özeltürkay ve Bozyiğit, 2017: 164).

Genellikle çocuklarının bu özel gününü unutulmaz kılmak isteyen ailelerin, kutlamalara düğün bandosu davet ettikleri; akraba, eş ve dostlardan oluşan samimi bir ortamı, bandonun çaldığı neşeli ve eğlenceli müziklerle adeta bir düğün atmosferine dönüştürmeyi tercih ettikleri gözlemlenmiştir. *"Bu tür etkinliklerde, düğün bandosu pastanın alana geliş anına eşlik eder ve devamında, içinde bulunulan ortamın dinamiğine uygun olarak çocuklar ile ailelerin beğenilerine hitap eden seçilen şarkılar çalarlar"* (Kişisel görüşme, 24.03.2025). Böylece doğum günü kutlamasının hem katılımcılar hem de doğum günü sahibi açısından unutulmaz bir deneyime dönüştüğü tespit edilmiştir.

Şekil 20. Doğum günü kutlaması- Çanakkale merkez

Sünnet Düğünü Adetlerinde Çanakkale Bando

Erkek bireyler için en önemli geçiş dönemlerinden biri olan sünnet, çocuk için büyüme, buluğa erme ve adam olma anlamlarını taşır. Genellikle küçük yaşlarda gerçekleştirilen sünnet süreci, aileler için dini ve toplumsal anlamda sevinç ve övünç kaynağı olarak görülür. Çanakkale yöresinde sünnet düğünleri, okulların yaz tatiline girmesiyle her hafta sonu düzenlenir. Katılımın yüksek olması amacıyla düğünler genellikle cuma, cumartesi ve pazar günleri yapılır. Bu törenler geniş kutlamalarla gerçekleştirilir (Yolcu ve Dinç, 2018: 140). Çanakkale'de kapsamlı bir şekilde gerçekleşen sünnet törenlerinde düğün bandosu, genellikle sünnet çocuğunun gezdirmesinde, evde ya da salonda yapılan düğün eğlencelerine eşlik etmektedir.

Sünnet Çocuğu Gezdirmesinde Müzik

Sünnet çocuğunun gezdirilmesi, uygulamada farklılık gösteren bir gelenektir. Düğün bandosu ile yapılan gelenekte, sünnet çocuğunu arkadaşları ile birlikte varsa süslenmiş at arabası, üstü açık bir araç ya da yaya olarak bandonun çaldığı ezgiler eşliğinde, birbirlerine

kardeş gibi bağları olması istenen “ahretliklerinin” evleri gezilir. Bu evlerden sünnet çocuğuna şerbet ikram edilir, adını bu ikramdan alan geziye “şerbet gezimi” de denir. Şerbeti içen sünnet çocuğu içtiği bardağı yere atarak kırılmasını sağlar, bu uygulama erkekliğe ilk adım atmasının bir göstergesi olarak adlandırılır. Bu ritüel ailenin önceden belirlediği tüm yerlerde devam eder (T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı, t.y).

Şekil 21. Sünnet gezmesi “şerbet gezimi”- Merkez

Şerbet gezisi sırasında yapılan gözlemlerde, düğün bandosunun yalnızca yerel ve eğlenceli müzikler değil, aynı zamanda coşkuyu artıran marşlar da icra ettiği tespit edilmiştir. Eğlence genellikle mevlidin gerçekleşeceği mekâna varıldığında, katılımcıların düğün bandosu eşliğinde alana giriş yapmasıyla sona ermektedir. Bu süreçte sünnet çocuğunun gezdirilmesi tamamlanmakta ve geleneksel törenin önemli bir bölümü yerine getirilmektedir. Bu uygulamanın, sünnet çocuğu için potansiyel olarak stresli olabilecek bir süreci, coşkulu ve eğlenceli bir atmosfere dönüştürerek, ona hem gurur hem de aidiyet duygusu kazandırdığı düşünülmektedir.

Sünnet Düğününde Müzik

Sünnet düğünlerine ilişkin yapılan gözlemler, bu tür etkinliklerin genellikle sünnet çocuğunun yaşadığı sokağın uygun bir alanında ya da özel olarak düzenlenmiş düğün salonlarında gerçekleştirildiğini ortaya koymaktadır. Etkinlik sırasında sünnet çocuğu ve

ailesinin, düğün bandosunun coşkulu müziği eşliğinde alana görkemli bir biçimde giriş yaptığı ve bu anın, davetlilerin sıcak karşılamaları ile pekişerek neşeli bir atmosfer yarattığı gözlemlenmiştir. Takiben başlayan eğlence bölümünde ise bandonun çaldığı hareketli ve keyifli ezgiler eşliğinde katılımcıların aktif olarak eğlenceye dahil olduğu, bu sayede hem sünnet çocuğu hem de davetliler için unutulmaz bir kutlama deneyiminin oluştuğu gözlemlenmiştir.

Şekil 22. Sünnet düğünü salona ilk giriş- Biga

Şekil 23. Sünnet düğünü salon eğlencesi- Çanakkale Merkez

"*Sünnet düğünlerinde genellikle saat 22.00 civarında pastanın alana gelmesine düğün bandosu eşlik eder. Çaldığı coşkulu ve eğlenceli müzikler ile ortamda bulunan düğün bandosu icra ettiği müzikler ve sergilediği şovlar ile sünnet çocuğunun ailesi tarafından özenle hazırlanan bu özel günü en iyi şekilde yansıtmaktadır. Ayrıca, ailelerin talepleri doğrultusunda düğün bandosu, standart kıyafetlerin yanı sıra çizgi film karakterlerinin kostümlerini kullandıkları "maskot bando" olarak ta etkinliğe görsel bir zenginlik katarlar*." (Kişisel görüşme, 04.04.2025)

Evlilik Adetlerinde Çanakkale Bando

"Evliliğin ilk aşaması olan düğün öncesi süreç; eş seçimi, görücülük, kız isteme ve söz kesimi/nişanı kapsamaktadır(...)" (Küçükebe, 2019: 157).

Düğünler Türk kültüründe, eşlerin birlikteliğini ilan etmesi ve kutlamak için düzenlenen eğlenceli bir etkinliktir. Düğünler, evlilik sürecinin önemli bir aşaması olup, toplumda büyük bir geleneksel değere sahiptir (Yakıcı, 1991: 33). Tablo 7'de görüldüğü gibi Çanakkale'de geleneksel evlilik adetlerinin birçok aşamasında düğün bandosu bulunmakta, eğlenceli ve farklı yapısıyla ilgi çekmektedir. Çalışmada günümüz evlilik adetlerinin belirli bölümlerinde yer alan düğün bandosuna değinilmiştir.

Söz ve Nişan Adetlerinde Müzik

Gelin adayının belirlenmesinin ardından, erkek ailesi kız tarafına uygun bir zamanda istemeye gideceklerini haber verir. Genellikle cuma akşamı ya da pazar akşamları en uygun zamanlardır. Kız istemeye gidilirken damat adayının ailesi yanlarında saygın bir büyüğünü de alır. Kız evine çiçek ve çikolata-lokum türünden ikramlıklarla gidilir. Kız isteme töreninde kızın ailesi, aile büyükleri ve kızın sevdiği arkadaşları da bulunur. Herkesin istediği gibi sonuçlanan kız isteme adeti sonrası söz kesilir ve nişan günü planlanır (Yolcu ve Dinç, 2018: 145).

Şekil 24. Kız isteme, söz kesimi- Çanakkale merkez

Aileler arasında belirlenen nişan günü için kıyafetler ve ikramlıklar hazırlanır. Nişan töreni genellikle kız tarafının organize ettiği bir eğlencedir ve kız evinin bahçesinde veya tutulacak bir salonda yapılır. Düğüne göre daha küçük çaplı olan nişan töreninde, aile büyüklerinden biri yüzük takarak gençleri nişanlanması sağlanır (Yolcu ve Dinç, 2018: 147).

Çanakkale'de gözlemlenen kız isteme ve nişan merasimlerinde, düğün bandosu sürece damat tarafının gelinin bulunduğu mahalledeki eve doğru gerçekleştirdiği yürüyüşe, coşkulu müzikleri ve görsel sunumlarıyla eşlik ederek dâhil olmaktadır. Düğün bandosu, evlilik öncesi bu ilk ritüel aşamada hem eğlenceyi hem de toplumsal birlikteliği teşvik etmekte; çaldığı neşeli ve dinamik ezgilerle ortamda hâkim olan heyecan ve sevinç atmosferini pekiştirmektedir. Bu tür etkinliklerin, talebe bağlı olarak açık ya da kapalı mekânlarda gerçekleştirildiği de gözlemlenmiştir.

Şekil 25. Nişan eğlencesi- Çanakkale merkez

Gelin Alma Adetinde Müzik

Anadolu düğünlerinde önemli bir gelenek olan gelin alma, gelinin baba evinden çıkarılıp damat evine götürülmesini içerir. Bu süreçte hüzün ve coşku bir arada yaşanır. Geleneksel düğün törenlerinde seslendirilen halk ezgilerine "gelin alma havaları" denir (Haşhaş, 2020: 13).

Çanakkale'deki "gelin alma"[32] geleneğinde, damat tarafı davul, klarnet veya düğün bandosunu tercih etmektedir. Yapılan araştırmada günümüz gelinleri, düğün bandosunu daha eğlenceli ve renkli bir seçenek olarak görmektedir. "*Gelinin baba evinden çıkışı sırasında duygusal anlar yaşansa da, damat tarafının bando eşliğinde coşkulu bir şekilde alana gelmesiyle atmosfer canlanmaktadır. Bazen, gelinin babaevinden ayrılışına tanıklık eden kalabalık da bu sürece dahil olmaktadır. Gelin evindeki hüzün, düğün bandosunun seçkin ve eğlenceli müzikleriyle yerini coşku ve neşeye bırakmaktadır. Etkinlik, Çanakkale bandonun çaldığı şarkılarla gelin ve damadın düğün salonuna gitmek üzere süslenmiş gelin arabasına binmesi ile uğurlanarak tamamlanır*" (Kişisel görüşme, 13.04.2025).

[32] "Gelin alma" gelini babasının evinden özel bir törenle alıp damadın evine götürmek, https://atasozlerivedeyimler.com.tr/gelin-almak-deyimi.

Şekil 26. Gelin alma geleneği- Ayvacık

Şekil 27. Gelin alma geleneği- Çanakkale merkez

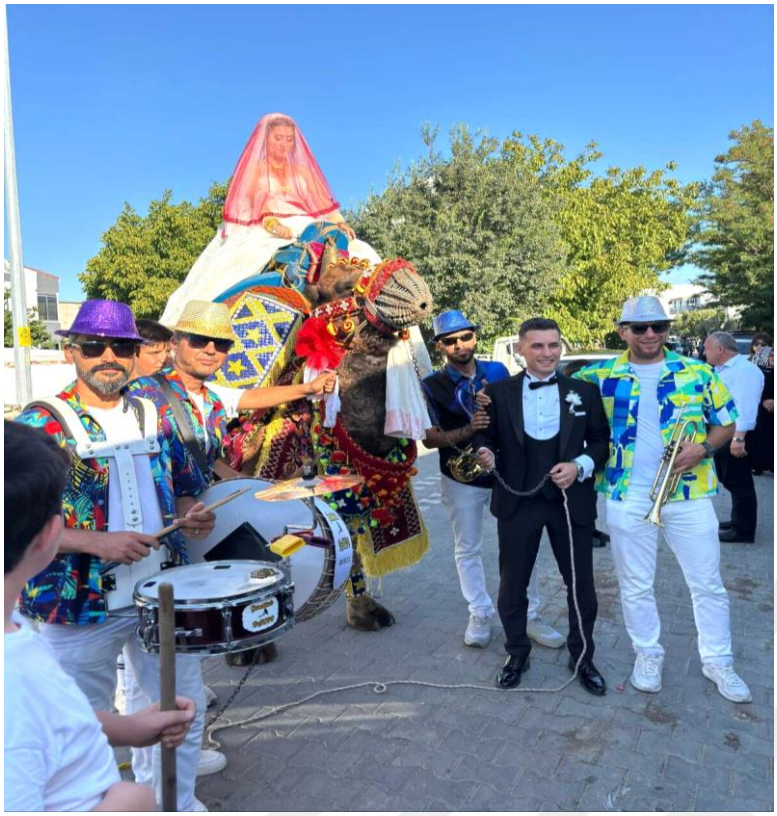

Şekil 28. Gelin alma geleneği- Ezine

Düğünlerde Müzik

Toplumsal yaşamda bireyleri bir arada tutan ortak değerler vardır. Düğün törenleri de bu değerler etrafında şekillenir ve kültürel mirası gelecek nesillere aktarmada önemli bir rol oynar. Farklı coğrafi ve kültürel değerlere göre değişiklik gösteren düğün törenlerinde gelenekler, görenekler ve toplumsal normlar belirleyicidir. Törenler, somut olmayan kültürel miras olarak kabul edilir ve korunmaları, kültürün devamlılığını sağlamada kritik öneme sahiptir (Taşkın ve Boran, 2024: 88).

Yapılan araştırmada kına geceleri ve düğün törenleri genellikle düğün salonlarında gerçekleştirilmektedir. "*Gelin ve damat, düğün bandosu eşliğinde güzel anılarla gelin evi'nden uğurlandıktan sonra saat 20.00 civarında düğün salonuna gelirler. Düğünlerde, salondaki orkestraya bazı bölümlerde düğün bandosu da eşlik etmektedir. Gelin ve damadın salona girişleri, genellikle çiftlerin özenle seçtiği bir şarkı eşliğinde, düğün bandosunun canlı performansıyla gösterişli ve görkemli bir şekilde gerçekleşmektedir. Bu etkileyici başlangıcın ardından, orkestranın çaldığı dans müzikleriyle eğlence devam eder. Özellikle*

çiftetelli ve Roman oyun havaları gibi hareketli parçalar, davetlilerin coşkusunu artırarak düğünü unutulmaz kılmaktadır" (Kişisel görüşme, 12.04.2025).

Şekil 29. Düğün salonu etkinliği- Çanakkale merkez

Düğünlerdeki pasta kesilmesi geleneği, toplumda sosyal statünün göstergesi olduğu düşünülmektedir (Korugan, 2015: 7). "*Düğünlerde pasta kesimi adeti, genellikle saat 22.00 civarında pastanın düğün bandosu eşliğinde salona getirilmesiyle gerçekleşir ve bu son yıllarda popüler bir uygulama haline gelmiştir. Gelin ve damadın pastayı kesmesi ve ardından misafirleriyle eğlenmesi sırasında, düğün bandosu tercihen doksanlar pop ve Latin müziklerinden oluşan hareketli parçalarla yaklaşık 30 dakika boyunca ortamı neşelendirmektedir. Bu eğlenceli performansın ardından, düğün bandosu tıpkı girişte olduğu gibi görkemli bir şekilde çalarak salondan ayrılır*" (Kişisel görüşme, 04.04.2025).

Şekil 30. Düğünde pasta kesilmesi- Ezine

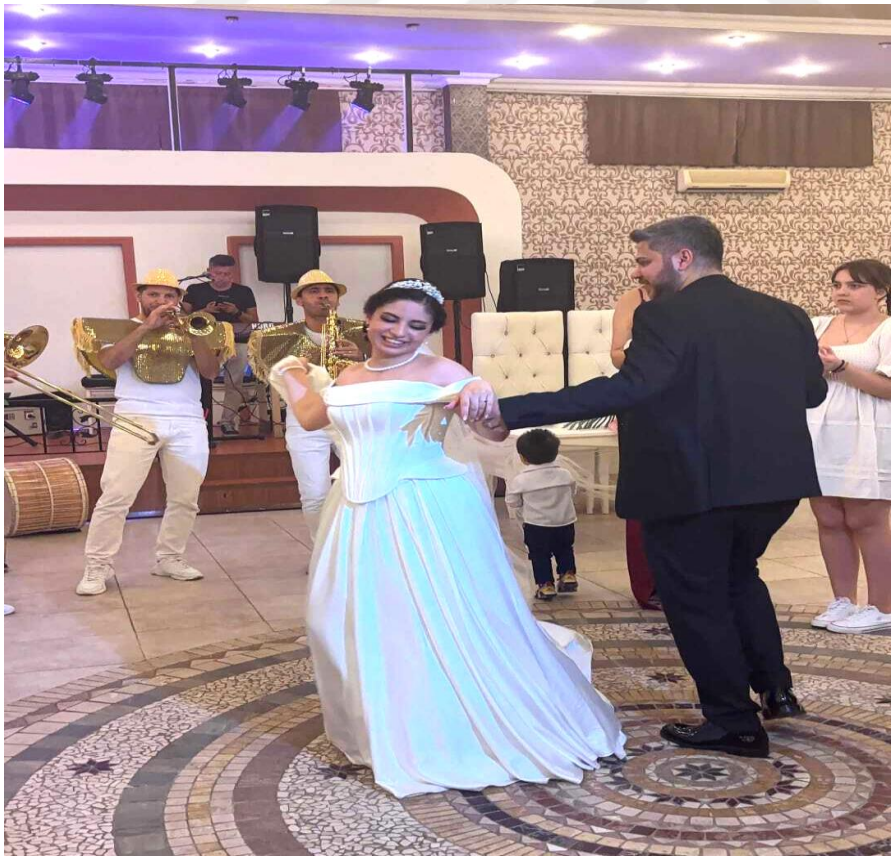

Şekil 31. Düğün eğlencesi- Ezine

Düğünün işlevlerinden birisi de akrabalık ilişkilerini kuvvetlenmesidir, düğünler vesilesiyle tanışan dost ve akrabaların birbirini tanıması ve görüşmesi toplumsal bağların kuvvetlenmesine de katkı sağlamaktadır (Eker, 1999: 42 akt. Kayabaşı, 2018: 78).

Kına Gecesi Adetinde Müzik

Kına gecesi, düğün geleneği öncesi geleneklerde önemli bir aşamadır ve müzikle ağıt ritüeli olarak ilişkilendirilir. Bu geçiş döneminde, coşku ve eğlencenin yerini hüzün alır. Heyecanla yeni evleneceklere söylenen türküler, bazen yerini ağıtlara bırakır (Alpyıldız, 2020: 270).

Şekil 32. Kına yakma eğlencesi- Çanakkale merkez

Şekil 33. Kına sonrası eğlencesi- Çanakkale merkez

Kına gecesi, evin bahçesi, mahalle meydanı veya düğün salonunda yapılan bir etkinliktir. Gelin ve damat el ele açılış dansını gerçekleştirir. Çanakkale'de gelin, gece elbisesi ile başladığı kına gecesinde bindallı ve kına şalvarı gibi farklı kıyafetler giyerek eğlenceye devam eder. Erkeklerin yalnızca izleyici olarak katıldığı kına gecesinde, yatsı ezanından sonra gelin kıyafet değiştirir ve sağdıçlarının seremoni eşliğinde getirdiği kına yakılır. Kızlar ellerinde maytaplar ve mumlarla kına tepsisiyle dans ederler. Gelin ortada oturur ve etrafında kına türküleri söylenir. Kına yakma işlemi sırasında kaynananın gelinin avucuna altın koyması beklenir. Altın konulunca kına yakılır ve gelin ağlamazsa ayıplanır. Kına yakıldıktan sonra gelin elleri sarılı halde dans eder ve eğlence devam eder. Damat da zaman zaman eğlenceye katılır (Yolcu ve Dinç, 2018: 148).

Çanakkale'deki kına yakma geleneğinde düğün bandosu, *"çaldığı yöresel müziklerle kınanın alana getirilmesine eşlik eder. Geleneksel adetlerin yaşatıldığı kına yakma ritüelleri sonrasında oluşan duygusal atmosfer, düğün bandosunun çaldığı hareketli ve coşkulu oyun müzikleri ile yerini eğlenceye bırakır. Geleneklere göre düğünden bir önceki gece yapılan, günümüzde ise çiftlerin tercihiyle düğün gününün ilerleyen saatlerinde gerçekleşen kına töreni ve sonrasında düzenlenen eğlenceler genelde saat 23.00 gibi başlar, son zamanlarda yaygınlaşan bu eğlencelere after parti adı, yani düğün sonrası partide denmektedir. Düğün bandosu, kutlamayı ifade eden coşkulu müziklerle yeni evlenen çifte ve davetlilere eşlik eder*" (kişisel görüşme, 07.04.2025). Bu etkinliklerde düğün bandosu, hem geleneklerin

yaşatılmasını sağladığı hem de enerjik performanslarıyla töreni unutulmaz hale getirmeyi amaçladıkları gözlemlenmiştir.

Eğlence Mekânlarında Çanakkale Bando

Şekil 34. Eğlence mekanı eğlencesi- Çanakkale merkez

Düğün bandosunun performans alanlarından biri de Çanakkale'deki eğlence mekanları olduğu gözlemlenmiştir. "*Bando, belirli bir mekâna bağlı kalmaksızın yılbaşı, sevgililer günü, kadınlar matinesi eğlencesi gibi özel gün etkinliklerinde sahne alır. Bu etkinliklerde bando üyeleri genellikle 30 dakikalık 90'lar pop, düğünlerdeki repertuarlarının benzerini icra ederler. Eğlenceye dayalı bu faaliyetlerde, coşkulu müzikler, görsel şovlar ön plandadır ve izleyicilere unutulmaz bir deneyim sunarlar"* (Kişisel görüşme, 15.04.2025). Düğün bandosunun gerçekleştirdiği bu performanslar aracılığıyla, bulunduğu mekânın atmosferini canlandırarak etkinliğe katılan bireylerin keyifli ve unutulmaz anlar yaşamasına katkı sunduğu söylenebilir.

Milli Bayramlar ve Okullarda Çanakkale Bando

Şekil 35. Milli bayram ve AVM etkinliği- Çanakkale merkez

Şekil 36. Milli bayram ve okul etkinliği- Çanakkale merkez

Tablo 7'de sunulan bulgular doğrultusunda, Çanakkale Bando'nun millî bayramlar kapsamında düzenlenen etkinliklerde, halkın coşkusunu en üst düzeye taşımayı amaçlayan müzikal performanslar sergilediği gözlemlenmiştir. Açık ve kapalı alanlarda gerçekleştirilen bu törenlerde, günün anlam ve önemine uygun olarak genellikle marşlar ve kamuoyunda bilinirliği yüksek eserler icra edilmektedir. Düğün bandosu üyelerinin, bu özel günlerde toplumsal heyecanı ve kolektif mutluluğu yansıtabilmek adına büyük bir özen ve disiplinle hazırlandıkları dikkat çekmektedir. Sergilenen bu performanslar aracılığıyla, millî bayramların katılımcıların belleğinde kalıcı ve anlamlı anılara dönüştüğü söylenebilir.

Spor Faaliyetleri ve Sosyal Etkinliklerde Çanakkale Bando

Şekil 37. Voleybol maçı etkinliği- Çanakkale merkez

Düğün bandolarını diğer çalgı gruplarından ayıran temel özelliklerden biri, yalnızca tören ve kutlamalarla sınırlı kalmayan, spor ve sosyal alanlara da yayılan müzikal etkinliklerde aktif rol almalarıdır. Bu bağlamda, Çanakkale'ye özgü yerel voleybol ve futbol

takımlarını[33] desteklemek amacıyla tribünlerde yer alan düğün bandosu, taraftarlarla birlikte kolektif bir coşku oluşturmakta ve maç öncesinde, devre aralarında ya da sonrasında icra ettikleri dinamik ve eğlenceli ezgilerle spor alanlarının atmosferine canlılık kattıkları gözlemlenmiştir.

Şekil 38. Futbol maçı etkinliği- Çanakkale merkez

Çanakkale Bando'nun yalnızca düğün ve eğlence organizasyonlarında değil, aynı zamanda sosyal etkinlikler, açılış törenleri ve gönüllü toplumsal projelerde de sıklıkla yer aldığı gözlemlenmiştir. Bu durum, bando topluluğunun kamusal alanda görünürlüğünün yüksek olduğunu ve yerel halkla kurduğu etkileşimsel ilişkinin güçlü bir biçimde sürdürüldüğünü göstermektedir. Söz konusu katılımlar, düğün bandosunu yalnızca müzikal bir unsur olarak değil, aynı zamanda kültürel ve sosyal bir aktör olarak konumlandırmakta; bu durum, bandonun toplumsal aidiyet ve kabul düzeyini artıran önemli bir etken olarak değerlendirilmektedir.

[33] Voleybolda Çanakkale Belediyespor: Volleybol Kadın ve Futbol'da Çanakkale Dardanel SK.takımları desteklemektedir (kişisel Görüşme, 04.04.2025).

Şekil 39. Amatör spor haftası etkinliği- Çanakkale merkez

Şekil 40. Mağaza açılışı etkinliği- Çanakkale merkez

Şekil 41. Mağaza açılışı etkinliği- Çanakkale merkez

Tablo 10'da sunulan bulgularla düğün bandosunu diğer çalgı gruplarından ayıran başka bir etken de, genellikle çocuklara yönelik etkinliklerde, alandan gelen farklı kostüm taleplerine uyum sağlamaları ve toplumun isteklerine cevap verebilmeleridir. *"Çanakkale bando bu renkli faaliyet atmosferinde, özellikle çocukların çok beğendiği ve okul etkinliklerinde, açılışlarda talep gören "Maskot Bando" ile de yer almaktadır"* (Kişisel görüşme, 01.05.2025). Bu bağlamda Çanakkale düğün bandosunun çok çeşitli ve kendine özgü yapısıyla toplumun her kesimine hitap ettiği söylenebilir

Şekil 42. Maskot Bando

Son olarakta Tablo 13'te DBÇ5 ve DBÇ10 katılımcılarının belirtildiği gibi, düğün bandosunun işleyişinde yönetici "şef" gibi hiyerarşik bir yapıya dayalı olmaktan ziyade, ekip içindeki uyum ve iş birliği aracılığıyla organize edilmekte, bu özelliğiyle de diğer bando gruplarından ayrılmaktadır. Ekibin sosyal ve ekonomik irtibatlarını "işbaşı" tabir ettikleri ve içlerinden seçtikleri ekip arkadaşları yapmaktadır. Müzikal icralarında, ritmik yapının davul ve trampet gibi perküsyon çalgıları aracılığıyla oluşturduğu, melodinin ise trompet, saksafon ve trombon gibi ustalıkla icra edilen çalgıların hep birlikte uyum içinde çaldıkları gözlemlenmiştir. Üyelerin kullandıkları çalgıların bakımlı olması, özenle seçilmiş birbirinden uyumlu ve gösterişli kıyafetleri tercih etmeleri, düğün bandolarının müzikal faaliyetlerde görsel ve işitsel bir bütünlük sergilemek istemelerinin bir göstergesi olduğu söylenebilir.

4.2.3. Çanakkale Bando'da Kullanılan Çalgılar

Düğün bandoları yaptığı icra pratiklerinde, geleneksel, popüler ve bazen küresel müzik türlerinin bir karışımını çalmaktadır. Toplumca bilinen ve sevilen çalgılara sahip olan düğün bandoları, çalgı çeşitliliği olarak bünyesinde klasik ve modern çalgılara da yer vermektedir. Bu çalgı gruplarından Trompet, Saksafon, Trombon, Tuba gibi üflemeli çalgılar ile Trampet, Davul, Zil, Tef, Cowbell gibi vurmalı çalgılar düğün bandolarında yerlerini almıştır. Çanakkale düğün bandosunun çaldıkları çalgılara EK-3'te detaylı olarak yer verilmiştir.

4.2.4. Çanakkale Bando Repertuarı

Çanakkale düğünlerinde müzik, geleneğin, topluluğun ve kutlamanın özünü yakalayan çok yönlü bir unsurdur. Bu düğünlerde çalınan müziklerin; geleneksel türkülerden halaylara, daha modern pop ve çağdaş ezgilere kadar, Çanakkale'nin zengin kültürel dokusunu yansıttığı düşünülmektedir.

Çanakkale düğün bandosunun repertuarı, faaliyet alanının çeşitliliği bakımından oldukça zengin yapıdadır. Herhangi bir kısıtlamaya bağlı kalmadan bulundukları etkinliğe uyum sağlayan düğün bandosu, geleneksel düğün etkinliklerinden olan "gelin alma" töreninde duygu yüklü müzikler çalarken, düğün eğlencelerinde coşku dolu oyun havaları

çalmakta, kreşler ve okullarda çocuk şarkıları çalarken, milli bayram ve etkinliklerde de marşlar çalmaktadır. Kısa zamanda Çanakkale'nin bu zengin kültürel atmosferinde yer alan düğün bandosu, alandaki talepleri karşılamak için çok çalıştığı ve repertuarını sıklıkla genişlettiği gözlemlenmiştir.

Tablo 8'deki katılımcı ifadeleri, alanda yapılan müzikal analizler ve icracıların görüşleriyle tespit edilebilen örnek repertuar listesi aşağıdaki tabloda sunulmuştur. Oturtum ve çalgı çeşitliliğinin sınırlı olduğu, farklı mekanlar ve çalgıcılara göre değişiklikler olabileceği değerlendirilmektedir.

Tablo 3

Düğün bandosu repertuarı

Parça Adı	**Çalgılar**	**Ritim**	**Makam/Ton**	**Vokal/Çalgısal**
Ederlezi	1 Alto Saksafon 1 Trompet 1 Trombon 1 Davul 1 Trampet	4 Zamanlı	Re Hicaz	Vokal ve Çalgısal
Ramo	”	4 Zamanlı	Fa Majör	Çalgısal
Al aşkım	”	4 Zamanlı	Re Hicaz	”
Oğlan oğlan	”	4 Zamanlı	Re Minör	”
Moliendo Cafe	”	4 Zamanlı	Fa Minör	”
El Porom Pom	”	4 Zamanlı	Fa Minör	”
Zaga (Hell)	”	4 Zamanlı	Re Minör	”
45'likler				
Sevmek Zamanı	”	4 Zamanlı	Re Hicaz	Çalgısal
Güzeller İçinden	”	4 Zamanlı	Re Kürdi	Vokal ve Çalgısal
Sevdan Olmasa	”	4 Zamanlı	Re Hicaz	”
Ah Bu Hayat Çekilmez	”	4 Zamanlı	Re Hicaz	”
Kim Arar	”	4 Zamanlı	Sol Minör	Çalgısal

Tablo 3'ün devamı

Senden Başka (Mlisse Mou)	”	4 Zamanlı	Sol Minör	Vokal ve Çalgısal
Mavi Boncuk	”	4 Zamanlı	Sol Minör	”
Hayat Bayram Olsa	”	4 Zamanlı	Sol Minör	”
Çöpçüler	”	4 Zamanlı	Re Kürdi	”
Seveceğim	”	4 Zamanlı	La Minör	Çalgısal
Artık Sevmeyeceğim	”	4 Zamanlı	Re Kürdi	Vokal ve Çalgısal
Rakkas	”	2 Zamanlı	Re Kürdi	Vokal ve Çalgısal
Gül Döktüm Yollarına	”	2 Zamanlı	Do Majör	Çalgısal
Fesuphanallah	”	4 Zamanlı	Re Kürdi	Vokal ve Çalgısal
Şinanari	”	4 Zamanlı	Re Kürdi	Çalgısal
Osman Aga	”	4 Zamanlı	Re Hicaz	”
Bahçe Duvarı	”	4 Zamanlı	Re Hicaz	”
Aman Bu Fasulye	”	4 Zamanlı	Si Saba	”
Yar saçların Lüle Lüle	”	4 Zamanlı	Re Hicaz	Vokal ve Çalgısal
Mavi mavi	”	4 Zamanlı	Re Kürdi	”
Ağlama Değmez Hayat	”	4 Zamanlı	Fa Majör	Vokal ve Çalgısal
Bak Bir Varmış	”	4 Zamanlı	Do Minör	Çalgısal
Bu Gece Barda	”	4 Zamanlı	Re Hicaz	Vokal ve Çalgısal
Oyun Havaları				
Erik Dalı	”	2 Zamanlı	Re Kürdi	Çalgısal
Ankara'nın Bağları	”	4 Zamanlı	Re Kürdi	”
Misket	”	4 Zamanlı	Re Kürdi	”
Tesbih	”	4 Zamanlı	Re Kürdi	”
Arpa Buğday	”	4 Zamanlı	Re Hicaz	”
Zeytinyağlı	”	4 Zamanlı	Re Segah	”

Tablo 3'ün devamı

9/8 likler				
Gül Ali	”	9 Zamanlı	Re Hicaz	Çalgısal
Lapseki Çeşmesi	”	9 Zamanlı	La Kürdi	”
İlle de Roman Olsun	”	9 Zamanlı	Re Hicaz	”
Hap Koydum	”	9 Zamanlı	Re Hicaz	”
4 Beygir	”	9 Zamanlı	Re Hicaz	”
A Be Kaynana	”	9 Zamanlı	Re Hicaz	”
Babuba	”	9 Zamanlı	Re Kürdi	”
Versinler	”	9 Zamanlı	Re Hicaz	”
Çek Tulumbayı	”	9 Zamanlı	Re Kürdi	Vokal ve Çalgısal
Para Bizde	”	9 Zamanlı	Re Hicaz	Vokal ve Çalgısal
Trakya Karşılaması	”	9 Zamanlı	Re Kürdi	Çalgısal
A be Kaynana	”	9 Zamanlı	Re Hicaz	Vokal ve Çalgısal
Çocuk şarkıları				
Ali Babanın Bir Çiftliği Var	”	4 Zamanlı	Fa Majör	Vokal ve Çalgısal
Arkadaşım Eşek	”	4 Zamanlı	Re Minör	Vokal ve Çalgısal
Daha Dün Annemizin	”	4 Zamanlı	Sol Majör	”
Mini Mini Bir Kuş Donmuştu	”	4 Zamanlı	Sol minör	”
Oynaya Oynaya Gelin Çocuklar	”	4 Zamanlı	Do Majör	”
Müzede Heykeller	”	4 Zamanlı	Re Minör	”

Tablo 3'ün devamı

Marşlar				
Cumhuriyet Özgürlüktür	”	4 Zamanlı	Do Minör	Vokal ve Çalgısal
Gençlik Marşı	”	4 Zamanlı	Re b Majör	”
Dağ Başını Duman Almış	”	4 Zamanlı	Re Minör	”
23 Nisan Kutlu Olsun	”	4 Zamanlı	Fa Minör	”
Ankara Marşı	”	4 Zamanlı	Re Minör	”
İzmirin Dağlarında Marşı	”	4 Zamanlı	Re Minör	”
Parla Marşı	”	4 Zamanlı	Sol Minör	”
Hoş Gelişler Ola	”	6 Zamanlı	Fa Majör	”

Moliendo Cafe

Bando düzenleme

Süleyman Temel

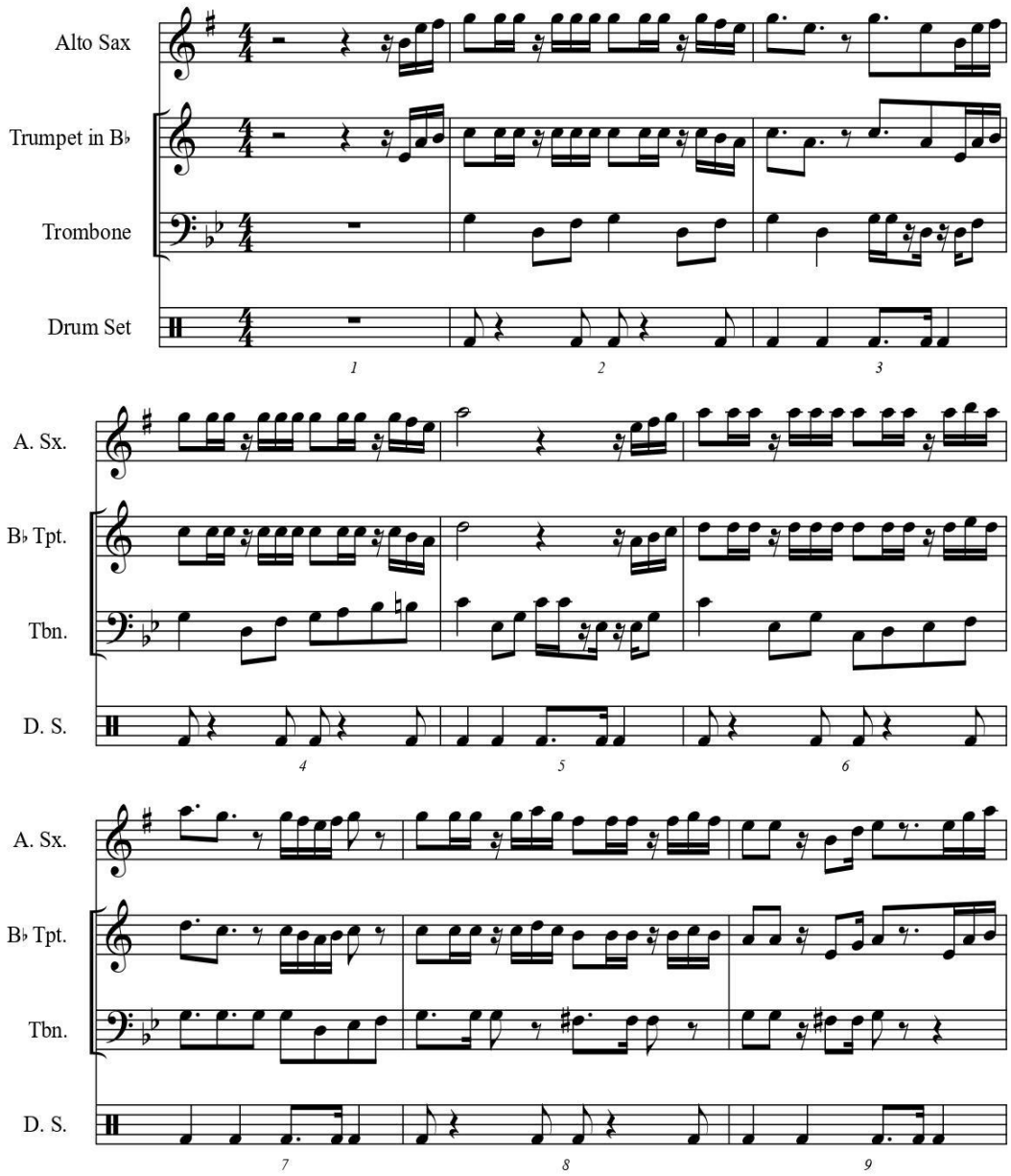

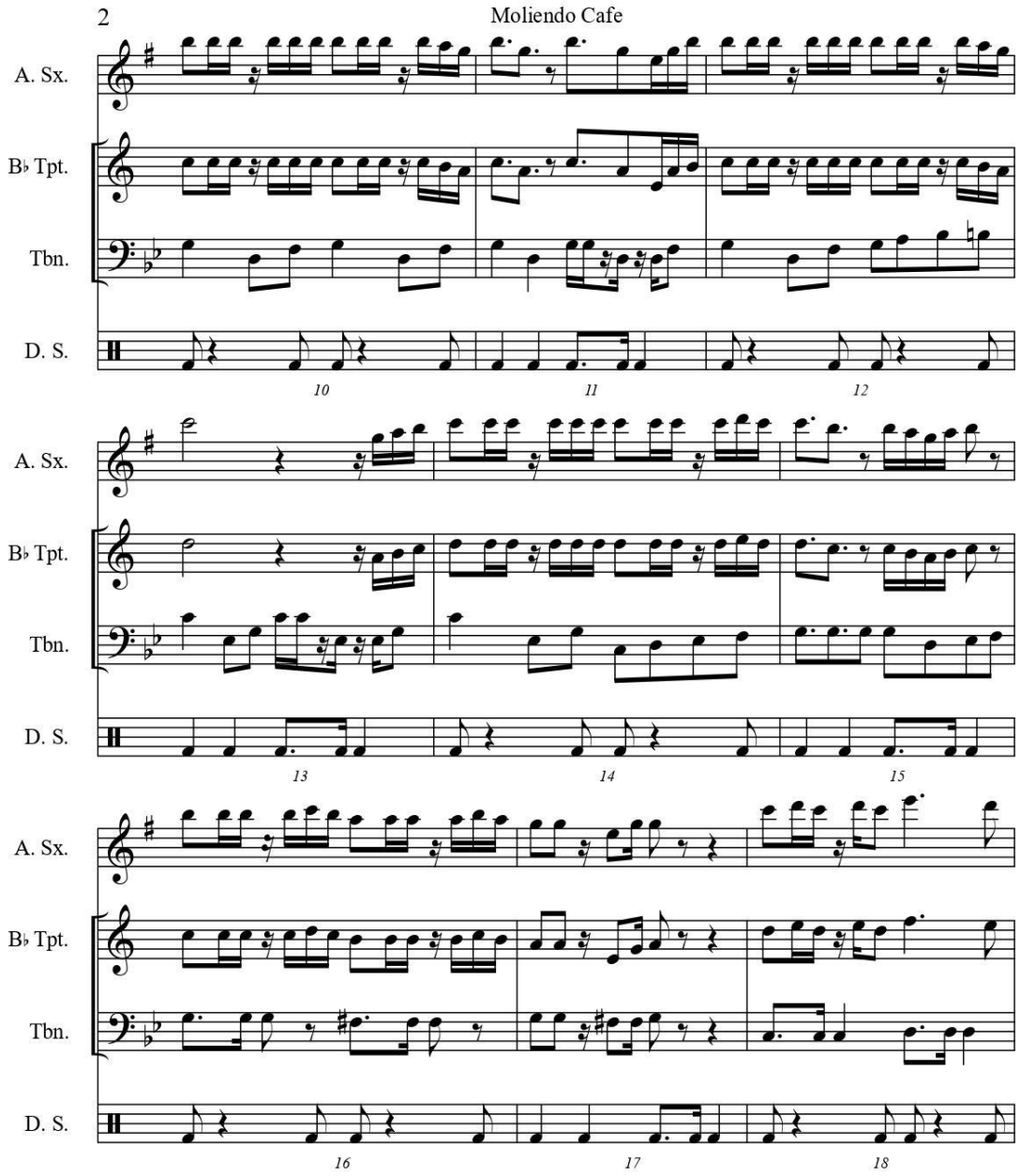
Moliendo Cafe
A. Sx.
B♭ Tpt.
Tbn.
D. S.
10
11
12
13
14
15
16
17
18

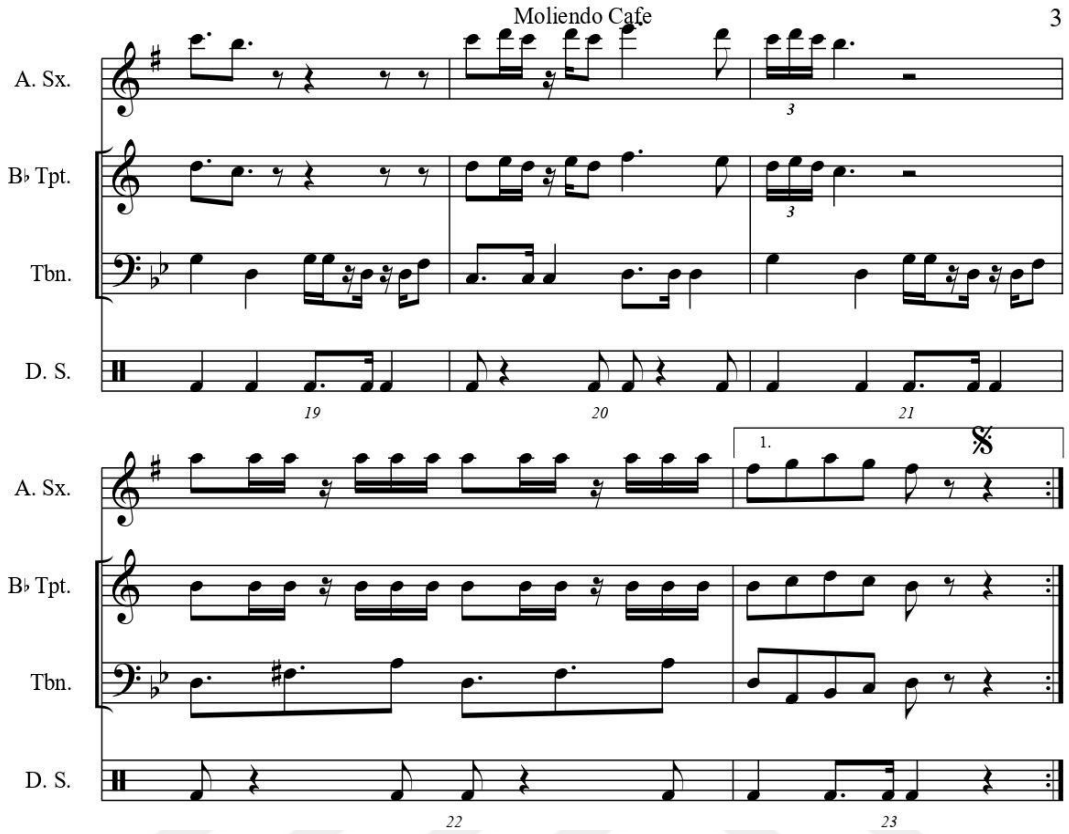

Şekil 43. Düğün bandosu için düzenlenen örnek eser notasyonu.

4.3. Bulguların Yorumlanması

4.3.1. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Formları ve Analizi

Aşağıdaki tablolar, düğün bandosu icracılarının yarı yapılandırılmış görüşmeler aracılığıyla kendilerine yöneltilen sorulara verdikleri cevaplardan elde edilen bulguları içermektedir. Veriler, nitel araştırma teknikleri kullanılarak toplanmış ve tablolaştırılmıştır. Ardından, katılımcıların yanıtları değerlendirilerek yorumlanmıştır.

Tablo 4

Müzik ile uğraşmaya nasıl başladınız? Profesyonel anlamda hangi çalgıları ne zamandır çalıyorsunuz?

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Babamın telkinleri ile başladım. 18 yaşımdan beri sib. Klarnet,12 yaşımdan beri de bağlama çalıyorum. Ayrıca amatör olarak alto sax ve asma davul çalmaktayım.
DBÇ2	Müzik okulundan itibaren 40 yıl. Alto saksafon çalmaktayım.
DBÇ3	Müzik ile uğraşmaya 14 yaşında başladım 25 yıldır trombon çalıyorum.
DBÇ4	1986 yılında müziğe başladım, trompet, 35 yıl.
DBÇ5	1990 yılında Mızıka Astsubay Okulunda Başladım. Trombon, Trompet ve Kaba zurna çalıyorum
DBÇ6	Ortaokuldan sonra Astsubay Okulları sınavında Mızıka Okulunu kazandıktan sonra. Trompet ve Piyano Askeri okula girdiğim andan itibaren.
DBÇ7	Müzik benim için çocukluğumdan beri bir uğraş değil bir tutkudur, Ortaokuldan sonra Bu tutkumu profesyonel hale getirdim. 1993 den bu yana yani 32 yıldır hayatımın her anında müzik var
DBÇ8	Bando Astsubay Okulunda Başladım. Tuba 32 yıl, Bas gitar 27 yıl, Trompet 2 yıl.
DBÇ9	1999 yılında itibaren trompet ve davul çalmaktayım.
DBÇ10	Askeri mızıka okuluna girdiğim 1995 yılından itibaren bateri çalıyorum.

Bando çalgıcılarının soruya yönelttikleri cevaplardan hareketle, profesyonel olarak en uzun süre çaldıkları çalgılara ve şu sonuçlara ulaşılabilir:

Katılımcıların çoğu müziğe çocukluk ya da gençlik döneminde başlamıştır. Özellikle askeri okullarda alınan eğitimler, profesyonel kariyerlerinin temelini oluşturmuştur.

Çoğu katılımcı birden fazla çalgıyı uzun yıllar boyunca çalmıştır. Bu durum, bando çalgıcılarının çok yönlülüğünü ve teknik yeterliliklerini göstermektedir.

En uzun süre çalınan çalgılar arasında trompet, trombon, tuba ve alto saksafon öne çıkmaktadır. Ayrıca bağlama ve bas gitar gibi bando dışı çalgılara da yer verilmesi, bireysel müzikal gelişimin bandonun ötesine geçtiğini göstermektedir.

Bazı çalgılarda toplam deneyim süresi 40 yılı bulmaktadır. Bu da bando geleneğinin profesyonel düzeyde, istikrarlı şekilde sürdürüldüğünü göstermektedir.

Tablo 5

Düğün bandosu kavramını ilk ne zaman ve nasıl duydunuz?

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Aslında ilk olarak 2015 lerde televizyonda ve filmlerde gördüm.
DBÇ2	Çanakkale'de duydum.6 yıl önce. Bu gibi ekiplerle çalışmaya başladığımda.
DBÇ3	Düğün bandosu kavramını İstanbul da 2010 lı yıllarda gördüm.
DBÇ4	15-20 yıl kadar önce, Gencer Savaş bandosu ile.
DBÇ5	2012 yılında İstanbul'da bir arkadaşım düğün bandosunda çalıyordu.
DBÇ6	2015 yılında İzmir de arkadaşlarım sayesinde duydum
DBÇ7	Aslında 80 li yıllarda alışılagelmiş düğün orkestraları vardı. Bunlara zaten aşinalığım vardı, Düğün bandoları 2010 lı yıllardan itibaren yaklaşık 15 yıllık bir geçmişi olan ve bu orkestraların daha pratik bir şekilde olma durumudur. Buna modern davul zurna yada Anadolu ağzıyla modern davul glarnet(klarnet) diyebiliriz
DBÇ8	2022 yılında düğün bandosunda çalışan arkadaşlarımdan duydum.
DBÇ9	Düğün bandosunu 2010'lu yıllarda ilk posta bandosu ve sonrasında Gencer savaş bandosundan duydum
DBÇ10	2010 yılında büyük şehirlerde posta bandosu, Gencer savaş bandosu gibi duydum.

Bando çalgıcılarının soruya yönelttikleri cevaplardan hareketle, düğün bandosu kavramının yakın tarihte gelişim sağladığı, bu ifadeye öncü birkaç isim ve grubun olduğu ve zaman olarak ta 2010 yılı itibariyle yaygınlaştıkları söylenebilir. Düğün bandosu kavramı özellikle 2010-2015 döneminde katılımcılar arasında yaygın biçimde duyulmaya başlanmıştır. Yanıtlar incelendiğinde;

Katılımcıların verdikleri yanıtlara göre "düğün bandosu" ifadesi, geleneksel düğün orkestralarının çağdaş ve taşınabilir bir versiyonu olarak algılanmaktadır. Özellikle DBÇ7'nin yorumu, bu kavramın "modern davul-zurna" ya da "modern klarnet eşliğinde sokak müziği" gibi kodlandığını göstermektedir. Bu da gösteriyor ki, düğün bandosu sadece bir müzik grubu değil, aynı zamanda yeni bir kültürel temsil biçimi olduğu söylenebilir.

Katılımcılar düğün bandosu kavramını özellikle 2010 yılından itibaren belirgin biçimde popülerlik kazandığını ifade etmektedirler. Düğün bandosu ifadesi bu dönemden itibaren dijital medya ve tanınmış gruplar aracılığıyla yaygınlaştığı söylenmiştir.

Yanıtlarda sıkça geçen “Posta Bandosu” ve “Gencer Savaş Bandosu” bu müzikal yapılanmanın Türkiye çapında tanınmasında öncü oldukları ifade edilmektedir. Katılımcıların bir kısmı bu kavramı doğrudan sahne performansları ya da arkadaş çevresi üzerinden öğrenmişlerdir. Bu durum, yayılımın hem görsel medyaya hem de müzikal ağlara bağlı olduğunu göstergesi olabilir.

Düğün bandosu kavramı aslında çok eskiye dayanan bir geleneğin modern biçimidir. Katılımcıların 1980’lerdeki düğün orkestralarına dair anıları, bu geleneğin daha sade ve taşınabilir bir forma bürünerek günümüze taşındığını göstermektedir. Bu evrim hem müzikal tercihlerdeki değişim hem de organizasyon yapılarındaki dönüşümün bir sonucu olduğu söylenebilir.

Tablo 6

Çanakkale’deki bildiğiniz düğün bandolarının isimleri nelerdir?

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Çanakkale Bando, Bando 18 Mart
DBÇ2	Çanakkale bando. Can can band.17 bando. Troya bando.
DBÇ3	Çanakkale bando, 17 bando, bando Çanakkale
DBÇ4	Çanakkale bando, Bando troya, 17 bando.
DBÇ5	Troya Bando, 17 Bando, Çanakkale Bando
DBÇ6	17 bando, Can can band, Çanakkale Bando, Bando kale, Bando 18 Mart, Bando troya
DBÇ7	En çok bilineni şüphesiz Çanakkale bando ismiyle tanınan bando onun dışında Birkaç tane daha var galiba
DBÇ8	Çanakkale bando, Bando Çanakkale
DBÇ9	Çanakkale bando, 17 bando
DBÇ10	Çanakkale bando

Bando çalgıcılarının soruya yönelttikleri cevaplardan hareketle, Çanakkale'deki düğün bandoları hakkında yapılan mülakatlar, bölgedeki bandoların çoğunluğunun bilinmekte olduğunu göstermektedir

Yapılan mülakatlarda, “Çanakkale Bando” ismi katılımcıların büyük bir kısmı tarafından belirtilmiştir. Bu durum, “Çanakkale Bando'nun” bölgedeki en bilinen ve en çok tercih edilen bando olduğu sonucunu ortaya koymaktadır. Özellikle DBÇ7'deki katılımcının belirttiği gibi, bu bando ismi Çanakkale'de yaygın olarak biliniyor ve çok tercih ediliyor.

Veriler ışığında Çanakkale içinde bulunan diğer düğün bandoları olarak; Bando 18 Mart, 17 Bando, Can Can Band, Bando Kale, Troya Bando gibi isimler belirli bir yaygınlığa sahip olsa da Çanakkale Bando kadar öne çıkmamaktadırlar. Az sayıda katılımcı tarafından anılmaktadır bu da Çanakkale'deki düğün etkinliklerinde daha az bilindiğini göstermektedir.

"Çanakkale Bando" en çok bilinen bando olup, bölgedeki düğün ve yerel etkinliklerde yüksek tanınırlığa sahip olduğu ve muhtemelen uzun süreli bir etkinlik geçmişine ve yerel halk arasında güçlü bir aidiyet duygusuna sahip olduğu söylenebilir. Diğer bandolar, daha az bilinirlik göstermektedirler, ancak yine de düğün organizasyonlarında yer alan bu gruplar, yerel müzik kültürünün önemli bir parçası olarak sayılabilir. Bölgedeki düğünlerde bando çalarak yerel kültüre katkı sağlamakta olan bu grupların çoğu, geleneksel Çanakkale düğünlerinin ayrılmaz bir parçası olarak kabul edilebilir.

Tablo 7

Bulunduğunuz düğün bandosunun, düğünler dışındaki icra alanları nelerdir?

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Spor müsabakaları, açılışlar, piknik eğlenceleri ve yerel festival ve etkinlikler.
DBÇ2	Festivaller, milli bayramlar, partiler.
DBÇ3	Açılışlar okul etkinlikleri şirket organizasyonları ve eğlence olan özel günler
DBÇ4	Milli bayramlar, açılış ve etkinlikler.
DBÇ5	Bazı resmi günlerde okullarda faaliyet göstermektedirler
DBÇ6	Açılışlar, Spor etkinlikleri, AVM etkinlikleri, Resmi bayram etkinlikleri, Festivaller, Doğum günü, after partiler
DBÇ7	Milli Bayram ve özel günler, Kutlamalar, özel günler ve gecelerde, doğum günü etkinlikleri, Açılış ve kurumsal etkinliklerde. Yani müzik ve eğlenceye nerede ihtiyaç duyulursa orada.
DBÇ8	Doğum günü kutlaması, Açılış etkinlikleri, Resmi ve Özel günlerde anma ve kutlama etkinlikleri.
DBÇ9	Düğünler etkinlikler, açılışlar, maçlar, eğlence yerleri, okullar
DBÇ10	Düğünler ve her türlü açılış eğlencelerde varız.

Bando çalgıcılarının soruya yönelttikleri cevaplardan hareketle, Çanakkale'deki düğün bandoları yalnızca düğünlerde değil, geniş bir etkinlik yelpazesinde de performans sergilemektedir. Katılımcıların verdikleri yanıtlara göre, bu bandoların icra ettikleri alanlar

çok çeşitlidir ve toplumsal kutlamalarda önemli bir rol oynadıkları belirtilmiştir. Aşağıda, katılımcıların belirttiği icra alanları sıralanmıştır.

Bandoların icra alanları; Spor müsabakaları, açılışlar, piknik ve eğlence etkinlikleri, festivaller, Milli bayramlar, partiler ve doğum günleri, okul etkinlikleri, AVM ve kurumsal etkinlikler olarak belirtilmiştir.

Tablo 8

Etkinliklerinde genelde ne tür müzikler çalarsınız?

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Halka mal olmuş müzikler ve yerel müzikler.
DBÇ2	Pop, slow, oyun havaları, marşlar çalıyoruz.
DBÇ3	7'den 70'e herkesin kulak aşinalığı olduğu bildiği veya duyduğu eğlenceli parçalar
DBÇ4	Popüler şarkılar ve marşlar, oyun havaları.
DBÇ5	Daha çok eski nostaljik pop parçaları, oyun havaları ve çiftetelliler
DBÇ6	Latin, jazz, rock, slow, yerel folklorik müzikler, pop, oyun havaları, marşlar, çocuk şarkıları
DBÇ7	Çok geniş bir müzik repertuvarı var. Etkinliğin içeriğine göre Latin, pop, yerel ve aksak ritimli müzikler, Balkan müzikleri, Marşlar, Nostaljik şarkılar.
DBÇ8	Latin ezgileri, Ankara yöresi oyun havaları, Çiftetelliler ve Roman havaları.
DBÇ9	Yerel müzikler, pop, balkan müzikleri, marşlar, Latin müzikleri
DBÇ10	Repertuarımız geniştir her türlü müziği çalabiliriz.

Bando çalgıcılarının soruya yönelttikleri cevaplardan hareketle, Çanakkale'deki düğün bandolarının repertuarları oldukça geniş ve çeşitlidir. Geleneksel yerel müziklerden pop ve jazz gibi çağdaş türlere kadar uzanan bir müzik yelpazesi, düğün bandolarının farklı etkinliklere ve toplumsal beklentilere uyum sağlayabilme esnekliğine sahip olduklarını göstergesi olabilir. Yanıtlar incelendiğinde;

Geleneksel ve yerel müzikler; birçok katılımcı, halka mal olmuş yerel ezgileri ve folklorik müzikleri repertuarlarında bulundurduklarını ifade etmiştir. Bu, düğün bandolarının kültürel mirası koruma ve yaşatma işlevini üstlendiğini gösterebilir.

Pop, slow, rock ve jazz gibi daha modern müzik türlerinin icra edilmesi, bandoların dinleyici kitlesinin çeşitliliğine hitap ettiğini ortaya koyuyor. Bu durum, modernleşme sürecinde geleneksel düğün müziğinin evrim geçirdiğini işaret edebilir.

Düğünlerin ve sosyal etkinliklerin eğlence odaklı olduğu düşünüldüğünde, oyun havaları, çiftetelli ve Roman havaları gibi hareketli müziklerin sıklıkla tercih edilmesi oldukça doğal görülmektedir. Marşların ve Balkan müziklerinin de repertuarın bir parçası olması, düğün müzik geleneğinin sadece yerel değil, bölgesel etkilerle de şekillendiğini gösterebilir.

Tablo 9

Çanakkale geleneksel kültürüne özgü yöresel uygulamalarda farklı müzikal isteklerle karşılaştınız mı? sorusuna vermiş oldukları cevaplar.

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Bazen oluyor ama çalmaya gayret ediyoruz.
DBÇ2	Türküler.
DBÇ3	Bando konseptinde de geleneksel ve evrensel bütün ezgilerle hâkim olabildiğimiz için bütün kültürlerden parçalar icra edebiliyoruz
DBÇ4	Nadiren, evet.
DBÇ5	Bazen yerelde bilinen müzikler isteniyor çalışıp yapmaya çalışıyoruz.
DBÇ6	Evet
DBÇ7	Tabi ki burası Çanakkale yöresi ve yöresel birçok istek oluyor.
DBÇ8	Hayır, farklı gelenekler var fakat bu etkinliklerde özel bilmediğimiz bir istek olmadı.
DBÇ9	Yerel adetlerde şarkılar istenmekte.
DBÇ10	Genelde roman müziklerinden yerel müzikler isteniyor.

Bando çalgıcılarının soruya yönelttikleri cevaplardan hareketle, Çanakkale'deki düğün bandolarının, yöresel müzik taleplerine büyük ölçüde açık oldukları görülmektedir. Yanıtların çeşitliliği, düğün bandolarının geleneksel müzik anlayışına nasıl yaklaştığını ve farklı müzikal isteklerle nasıl etkileşime girdiklerini anlamamıza yardımcı olabilir. Yanıtlar incelendiğinde;

Katılımcılar, özellikle türkülerin ve yerel adetlerde önemli yere sahip şarkıların sıklıkla talep edildiğini belirtmiştir. Bu durum, düğün bandolarının geleneksel müzik repertuarına sahip olma gerekliliğini ortaya koyabilir.

Bazı katılımcılar (örneğin DBÇ3), sadece yöresel müziklere değil, evrensel melodilere de hâkim olduklarını ve farklı kültürlerden parçalar çalabildiklerini vurgulamıştır. Bu, düğün bandolarının geniş bir müzikal uyumluluk sunduğunu gösterebilir.

DBÇ1 ve DBÇ4 gibi bazı katılımcılar, yöresel müzik taleplerinin zaman zaman karşılarına çıktığını, ancak bunun çok sık olmadığını belirtmişlerdir. Bu, düğünlerde geleneksel müziğin önemli bir yeri olmasına rağmen, modern ve popüler müziklerin de baskın olabileceğini ifade edebilir.

Roman ve balkan müziği vurgusu: DBÇ10 ve DBÇ7 gibi katılımcılar özellikle Roman ve Balkan müziklerine yönelik taleplerin olduğunu belirtmiştir. Çanakkale'nin coğrafi ve kültürel konumu düşünüldüğünde, bu tür müziklerin düğün atmosferine etkisinin güçlü olduğu söylenebilir.

DBÇ8'in verdiği yanıt, düğünlerde geleneksel müzik isteklerinin genellikle bilinen yerel şarkılar üzerinden ilerlediğini ve az bilinen şarkılar için özel taleplerin nadiren ortaya çıktığı söylenebilir.

Tablo 10

Düğün bandosu olarak, grubunuza özgü kıyafetleriniz varmı? Etkinliklerde görsel şovlar düşünür ve yapar mısınız?

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Tatbiki çeşit çeşit kıyafetlerimiz var gittiğimiz etkinliğe göre görsel şovlarda yapabilmekteyiz.
DBÇ2	Evet var, yaparız.
DBÇ3	Evet her etkinliğe göre farklı kıyafet giyeriz.
DBÇ4	Kıyafet var, görsel şov kısıtlı olarak yapılırsa güzel olur diye düşünüyorum.
DBÇ5	Bandomuza özel kıyafetlerimiz vardır. Görsel yapılması ilgi çekici olabilir.
DBÇ6	Evet görsel şov bu işin bir parçası.
DBÇ7	Aslında Düğün Bandosu bir nevi Showband dir. Ve İşin içinde şov varsa görsel ve sahne şovu da çok önemlidir tabii ki var.
DBÇ8	Özel kıyafetlerimiz var. Görsel şov etkinliğimiz var.
DBÇ9	Evet çok çeşitli herkesin aynı anda grupça giydiği kostümlerimiz vardır.
DBÇ10	Her konsepte göre giydiğimiz birçok kostümlerimiz var.

Bando çalgıcılarının soruya yönelttikleri cevaplardan hareketle, Çanakkale'deki düğün bandolarının sadece müzikal değil, görsel açıdan da etkinliklere büyük katkı sağladıkları görülmektedir. Bandoların performanslarının yalnızca müzikle sınırlı kalmadığı, aynı zamanda sahne estetiği ve görselliği ile desteklendiği anlaşılmaktadır. Yanıtlar incelendiğinde;

Tüm katılımcılar bandolarına özgü kıyafetler kullandıklarını belirtmişlerdir. DBÇ9 ve DBÇ10'un verdiği yanıtlar, bandoların farklı etkinliklere uyum sağlamak amacıyla çeşitli kostümler giydiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, düğün bandolarının yalnızca müzik icra eden gruplar değil, aynı zamanda görsel olarak dikkat çeken sahne unsurları taşıdıklarını ifade edebilir.

Katılımcıların büyük bir kısmı görsel şovların düğün bandosu performanslarının ayrılmaz bir parçası olduğunu ifade etmiştir. Özellikle DBÇ7, düğün bandosunun bir çeşit "Showband" olarak görülmesi gerektiğini vurgularken, DBÇ6 ise görsel unsurların müzikal icranın tamamlayıcı bir öğesi olduğunu belirtmektedir.

Birçok katılımcı (DBÇ1, DBÇ3, DBÇ10), etkinliğin konseptine göre kıyafet ve görsel şovların değiştirildiğini ifade etmiştir. Bu, bandoların sahne performanslarını esnek bir şekilde şekillendirerek farklı ortamlara kolaylıkla uyum sağlayabildiğini gösterebilir.

Şovun etkileyiciliği üzerine fikirler: DBÇ4 ve DBÇ5 gibi katılımcılar, görsel şovların sınırlı veya dikkat çekici olması gerektiğini vurgulamışlardır. Bu görüşler, görselliğin müzikal performansa katkı sağlamakla birlikte aşırıya kaçılmaması gerektiğine dair bir denge arayışını ortaya koyabilir.

Tablo 11

Sizce düğün bandolarını, balkan bandoları / düğün çalgıcıları / resmi ve özel bando gruplarından ayıran özellikler nelerdir? Benzer özellikler nelerdir?

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Ayıran özellikler: yenilikçi, Daha samimi ve içten, gelen istekleri yapmaya çalışan, etkinliklerdeki insanlarla birlikte eğlenen.
DBÇ2	Diğerlerinden farklı olarak düğün bandoları ile her alanda, farklı kostümlerle, her türlü müzik çalmanız gerekebiliyor.
DBÇ3	Enstrümantal olarak, görsel olarak ve işitsel olarak 3 ana başlıkta toplayabiliriz ve düğün bandosu benzeyen gruplar olsada çoğu müzik gruplarından farklıdır.
DBÇ4	Enstrümanları ve repertuarı benzeyebilir ama Düğün bandoları yenidir daha çağdaş ve farklıdır.
DBÇ5	Düğün bandosu kavramı yeni ortaya çıkmış en bir kavram olarak, gelenekte daha eski bir yeri olan Balkan bandolarından daha farklıdır. Düğün bandosu kavramı kendine has müzikleri ve tarzıyla tamamen farklıdır.
DBÇ6	Ayıran özellikleri yeni ve daha az sayıda olmaları benzer özellikleri parçaları benzer şekilde yorumlamaları.
DBÇ7	Müzikal anlamda aslında hepsi bir bütündür. Ama düğün bandoları, repertuarı ve icra kabiliyeti açısından çok farklıdır.
DBÇ8	Düğün bandolarında Orkestra şefi olmaz, Çalınacak parçalar programa bağlı olmaz. Mesai kavramı yoktur.
DBÇ9	Düğün bandolarında hepsinden biraz vardır, balkan bandoları gibi yerel adetlerde çalarken, askeri bandolar gibi törenlerde marşlar, eğlencede poplar, okullarda maskot bandolar gibi farklılar
DBÇ10	Balkan bandolarına benzeyen yanlarımız olsa da sadece yerel geleneklerde değil birçok etkinlik alanında, değişik kostümlerle ve birçok müziği çalmaktayız.

Bando çalgıcılarının sorulara verdikleri yanıtlar doğrultusunda, düğün bandolarının diğer bando türleriyle hem ortak hem de farklı yönlere sahip olduğu görülmektedir. Katılımcı ifadeleri incelendiğinde, düğün bandolarının geleneksel ve modern müzik anlayışlarını bir araya getirerek esnek, dinamik ve eğlence odaklı bir yapı sunduğu anlaşılmaktadır.

Diğer bandolardan ayıran özellikler olarak;

DBÇ1'in belirttiği gibi düğün bandoları, etkinliklerde katılımcılarla doğrudan etkileşim kurarak daha içten ve samimi bir eğlence sunmaktadır. Gelen müzik isteklerini mümkün olduğunca yerine getirme anlayışı, diğer resmi bando türlerinden ayrılan önemli bir özellik olabilir.

DBÇ2 ve DBÇ10, düğün bandolarının çok çeşitli müzik türlerini icra ettiklerini ve farklı etkinliklere uyum sağlayabileceklerini belirtmektedir. Bu yönüyle düğün bandoları, askeri ya da resmi bandolar gibi belirli bir müzik geleneğine bağlı kalmadıkları ifade edilebilir.

DBÇ3 ve DBÇ7, düğün bandolarının enstrümantal, görsel ve işitsel açıdan farklı bir yapıya sahip olduğunu ifade etmektedir. Gösterişli kostümler, sahne şovları ve doğrudan eğlenceye odaklanan icra biçimi, düğün bandolarını diğerlerinden ayıran önemli bir faktör olarak görülebilir.

DBÇ8, düğün bandolarında orkestra şefinin bulunmadığını ve çalınacak parçaların önceden belirlenmiş bir programla sınırlandırılmadığını vurgulamaktadır. Bu, düğün bandolarına doğaçlama yapabilme ve etkinliğe anlık uyum sağlama kabiliyeti kazandırdığının göstergesidir.

Diğer bandolar ile benzer özellikleri olarak;

DBÇ9 ve DBÇ5, düğün bandolarının geleneksel müzik öğelerine bağlı kaldığını ancak Balkan bandoları ve resmi tören bandoları ile belirli ortak noktalar taşıdığını belirtmektedir. Özellikle marşlar ve yerel müzikler, bu grupların repertuarında benzer şekilde yer almaktadır.

DBÇ4 ve DBÇ6, düğün bandolarının repertuar ve enstrüman dağılımı açısından diğer bando türlerine benzediğini ifade etmektedir. Bu durum, düğün bandolarının geleneksel bando yapısıyla belirli bir paralellik taşıdığını gösterebilir.

DBÇ7, müzikal olarak tüm bando türlerinin bir bütün oluşturduğunu ancak düğün bandolarının icra kabiliyeti açısından farklılaştığını belirtmektedir. Bu, düğün bandolarının hem geleneksel hem de çağdaş müzik anlayışını birleştirebileceğini ortaya koyabilir.

Tablo 12

Sizce düğün bandosu bulunduğu ortamdaki eğlence atmosferinden sorumlumudur? Hangi durumlarda halktan daha coşkulu ve olumlu tepki alıyorsunuz?

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Kesinlikle sorumludur. Hakla birlikte hem çalıp hem de birlikte eğlenirken
DBÇ2	Evet. Karşılıklı etkileşimle ortama göre oluyor.
DBÇ3	Düğün bandoları her zaman aktiftir ortamdaki isteklere anında tepki verir parça seçimi ritim hemen değişir bunun için insanların eğlenmesinde daha coşkulu olur
DBÇ4	Başlangıçta doğru eserle giriş yapılmışsa devamında coşku artarak devam ediyor.
DBÇ5	Eğlencedeki çaldığı müzikler ve hareket tarzlarıyla sorumludur tabi.
DBÇ6	Evet sorumludur genelde sözlü parçaları birlikte söylerken çok olumlu tepkiler alıyoruz
DBÇ7	İşini en iyi yapan en iyi eğlendirendir. Zaten sahnede misafirlerle karşılıklı etkileşim olmadı zaman o coşkuyu yakalamak çok zor oluyor.
DBÇ8	Bandoya ayrılan sürede insanlara hoş dinleti sunmak ve eğlendirmekten sorumludur. İcracılar pozitif enerji ile çalarsa, yüzleri gülerse olumlu tepki alırlar.
DBÇ9	Evet bulunduğu etkinliği tamamen eğlendiren coşturan bandodur
DBÇ10	Kesinlikle herkes bizi eğlendirdiğimiz için çağırıyor. Sorumludur.

Bando çalgıcılarının soruya yönelttikleri cevaplardan hareketle, düğün bandoları bulunduğu ortamın eğlence atmosferinden doğrudan sorumlu oldukları ve etkinliklerin genel coşkusunu belirleyen temel unsurlardan biri oldukları görülmektedir.

Düğün bandosunun eğlence atmosferindeki rolü;

DBÇ1, DBÇ2 ve DBÇ7, düğün bandosunun katılımcılarla doğrudan etkileşim kurarak eğlenceyi daha içten bir hale getirdiğini vurgulamaktadır. Bando üyelerinin sahne

performanslarını yalnızca çalmaktan öteye taşıyarak misafirleri sürece dahil etmeleri, etkinlikteki coşkunun artmasını sağladıkları ifade edilebilir.

DBÇ3, düğün bandolarının etkinlik ortamına göre müzikal seçimlerini hızla değiştirebildiklerini ve katılımcıların isteğine göre ritmi düzenleyerek eğlence atmosferini sürdürebildiklerini belirtmektedir. Bu esneklik, düğün bandolarını geleneksel bandolardan ayıran önemli bir faktörü olduğu söylenebilir.

DBÇ8, icracıların pozitif enerjiyle çalmasının katılımcılar üzerinde büyük etki yarattığını ve yüzlerdeki gülümsemelerin eğlencenin kalitesini artırdığını vurgulamaktadır. Düğün bandolarında müzikal becerinin yanı sıra sahne enerjisinin de kritik bir rol oynadığı anlaşılmaktadır.

DBÇ9 ve DBÇ10, düğün bandolarının eğlenceyi tamamen yöneten unsurlar olduklarını ifade etmektedir. Katılımcılar bandonun eğlendirme kapasitesi üzerinden değerlendirme yaptıkları için düğün bandoları bu beklentiye doğrudan yanıt vermek zorunda oldukları söylenebilir.

Halktan daha coşkulu tepki alınan durumlar

DBÇ6, düğün bandosunun halkla birlikte sözlü parçaları icra ettiğinde daha büyük bir ilgi gördüğünü belirtmektedir. Katılımcılar doğrudan müziğe dahil olduklarında eğlence düzeyi yükselmekte ve etkinlik daha unutulmaz bir hale geldiği ifade edilmektedir.

DBÇ4 ve DBÇ5, müzik seçimlerinin eğlencenin yönünü belirlediğini ve katılımcılardan olumlu tepkiler almak için doğru eserlerin çalınmasının önemli olduğunu vurgulamaktadır. Repertuarın halkın beklentilerine uygun olması, düğün bandolarının etkinliklerde daha fazla coşkuyla karşılanmasını sağlayabilir.

DBÇ7 ve DBÇ8, düğün bandosunun misafirlerle etkileşim kurmadığı zaman eğlencenin daha düşük seviyede kaldığını, ancak sahnedeki müzisyenlerin enerjisini yükselterek katılımcıları sürece dahil etmesi durumunda eğlencenin arttığını ifade etmektedir. Yanıtların ortak noktaları, düğün bandolarının sadece müzik icra eden gruplar

olmaktan öte, etkinliğin duygusal ve eğlence dinamiğini yönlendiren yapılardan olduğunu gösterebilir.

Tablo 13

Düğün bandosu olarak, medya ve basın kanallarını reklam ve tanıtım amaçlı kullanır mısınız? kişiler sizlere genellikle nasıl ulaşır? Kime ulaşır?

Katılımcılar	Cevaplar
DBÇ1	Evet kullanırız. Kişiler genelde reklamdan ve diğer işlerde tanıştığımız kişilerden tarafından ekip liderine ulaşırlar
DBÇ2	Evet. Sosyal medyadan ulaşırlar.
DBÇ3	Bando konsepti herkes tarafından içerik olarak tam bilinmediği için arkadaş referansı ile sosyal medya duyuruları ile ve reklamlar ile insanlara tanıtılarak insanların alternatif ve daha eğlenceli bir konsepte ulaşması sağlanır.
DBÇ4	Sosyal medya üzerinden tanıtım ve reklam etkili oluyor.
DBÇ5	Sosyal medyadan işbaşına telefonla ulaşırlar.
DBÇ6	Evet bize genelde sosyal medya kanallarından ve telefondan ulaşırlar genelde bandonun kurucusu kanalıyla ulaşırlar
DBÇ7	Sosyal medyayı olumlu ve doğru kullanmak her alandaki gibi bu sektörde çok önemli ve etkileşimde en doğru kanal. Bunun yanında da çözüm ortakları ve doğru referanslarda çok etkili bir iletişim kanalıdır.
DBÇ8	Kullanıyoruz. Sosyal medya ile ve daha önceki etkinliklerimizde bulananların tavsiyesi ile bando kurucu ve organizatörüne ulaşırlar.
DBÇ9	Çanakkale içindeki öncesinde dünlerini yaptıklarımız aracılığıyla ulaşırlar ve Instagram, YouTube ve Google de etkin olarak yayınlanan faaliyetlerden ulaşmaktadırlar.
DBÇ10	Tüm medya gruplarında yayınlarımız var. Bize işbaşından ulaşırlar.

Bando çalgıcılarının soruya yönelttikleri cevaplardan hareketle, yanıtların büyük çoğunluğu (DBÇ2, DBÇ4, DBÇ5, DBÇ6, DBÇ8, DBÇ9) düğün bandolarının İnstagram, YouTube, Facebook gibi sosyal medya platformlarını aktif olarak kullandığını ortaya koymaktadır. Bu platformlar sayesinde bandolar performanslarını tanıtmakta, izleyicilerle etkileşim kurmakta ve müziklerini daha geniş bir kitleye duyurduklarını ifade etmişlerdir.

DBÇ3 ve DBÇ7 gibi yanıtlar, yalnızca sosyal medya değil, arkadaş tavsiyesi, çözüm ortakları ve doğrudan reklam yöntemleriyle de düğün bandolarının tanıtıldığını göstermektedir. Katılımcıların ifade ettiği gibi, bando konsepti herkes tarafından tam olarak bilinmeyebileceği için etkili bir reklam stratejisi, grubun tanınırlığını artırdığı söylenebilir.

DBÇ9'un belirttiği gibi, daha önce yapılan düğün organizasyonları aracılığıyla yeni müşterilere ulaşmak, düğün bandolarının güvenilir ve sürekli tercih edilen bir grup olmasını sağlamaktadır. Geçmiş etkinliklerde bulunan kişilerin referansını, yeni organizasyonlar için etkili bir tanıtım aracı olarak görülmektedirler.

DBÇ1, DBÇ6 ve DBÇ8 gibi yanıtlar, düğün bandolarının organizatörleri ya da grup liderleri aracılığıyla iletişim sağladığını göstermektedir. Bu durum, müzikal etkinliklerin daha profesyonel bir yapı içinde yürütüldüğünü ve iletişim sürecinin doğrudan ilgili kişiler tarafından yönetildiğini ortaya koymaktadır.

DBÇ5 ve DBÇ10 gibi yanıtlar, müşterilerin telefonla doğrudan bandoya ulaşabileceğini ve işbaşı görüşmeleri ile anlaşmalar yapıldığını göstermektedir. Yüz yüze görüşmeler ve doğrudan iletişim, düğün organizasyonlarında müzik seçiminin etkin planlanmasına olanak sağladıklarını ifade etmektedirler.

4.3.2. Google Yorumları Üzerinden Çanakkale Bando'nun İzleyici Değerlendirmeleri ve Analizi

Bu bölümde, Çanakkale Bando'ya ilişkin dijital platformlardan biri olan Google üzerindeki yorum bölümünde yer alan toplam 52 katılımcı ve izleyiciler tarafından yapılmış, genel erişime açık değerlendirmeler tablolaştırılmış ve bu verilere yönelik kısa bir içerik analizi gerçekleştirilmiştir.

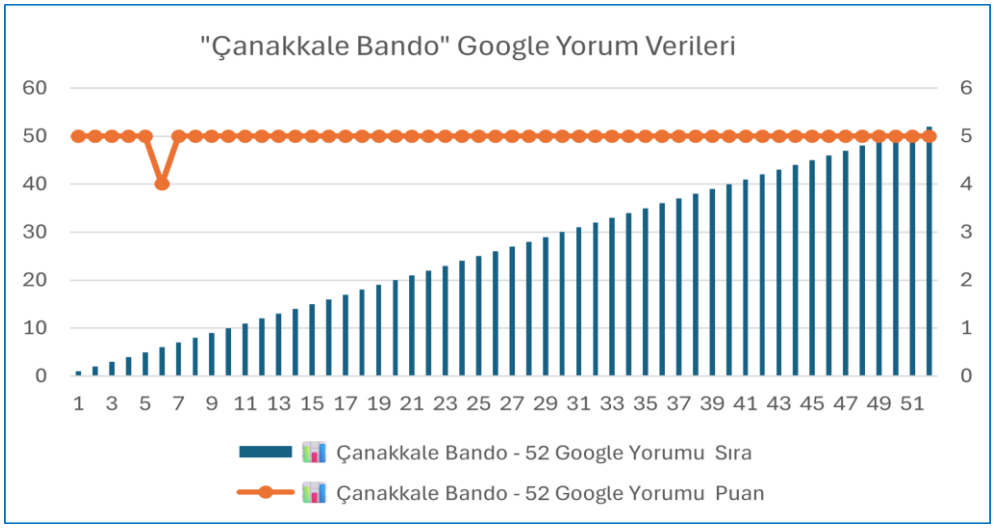

Şekil 44. Google verilerinde Çanakkale bando 'ya ait yorumlar grafiği.

Tablo 14

Çanakkale bando Google forumu katılımcı yorumları.

İzleyici Yorumları		
Kişi No	**Puanlama**	**Yorumlar**
1	5	En güzel günümüzün en unutulmaz anlarından biriydi.
2	5	Kesinlikle tavsiye edilir. İnanılmaz profesyonel bir ekip.
3	5	Fatih Bey çok özel bir tecrübeyi bize unutulmaz şekilde yaşattı. Enerji ve sonuç beklentinin çok çok üstündeydi.
4	5	Düğünümüze geldiler, harika bir enerji kattılar, herkes çok eğlendi.
5	5	Tek kelimeyle mükemmel bir grup. Harika zaman geçirdik.
6	4	Çok başarılı ve eğlenceli hem görsel hem de müzik olarak harikaydılar.
7	5	Profesyonel ve eğlenceli bir ekip. Harikasınız!
8	5	Dün için çok teşekkür ederiz, her şey çok güzeldi.
9	5	Mutluluğa neşe katan profesyonel bir ekipti. 🎉
10	5	Doğum günümüzde geldiler, çok eğlendik. Sonsuz teşekkürler.
11	5	Tavsiye ederim, profesyonel ve keyifli bir kadro.
12	5	Çok yetenekli ve deneyimliler, 10/10'luk bir ekip.
13	5	Her detay düşünülmüş, disiplinli ve güler yüzlülerdi.

Tablo 14'ün devamı

14	5	Düğün anımızda adeta sahne şovu gibi bir atmosfer yarattılar.
15	5	Çocuklar bile çok eğlendi, ailecek unutamadık.
16	5	Giyimleri çok dikkat çekiciydi, herkes hayran kaldı.
17	5	Gelin çıkışında çaldıkları parçayla herkesi ağlattılar.
18	5	Organizasyona verdikleri katkı olağanüstüydü.
19	5	Sahneye çıkışları çok etkileyiciydi.
20	5	Enerjileri çok yüksek, tüm etkinliği taşıyorlar.
21	5	Sadece müzik değil, görsel şov da mükemmel.
22	5	İlk dakikadan son dakikaya kadar aynı özeni gösterdiler.
23	5	Hem düğünümüzde hem kınada yer aldılar, ikisi de çok başarılıydı.
24	5	Arkadaşımın düğününde izledim, ben de kesinlikle çağıracağım.
25	5	Instagram videoları bile bu kadar etkileyici değildi, canlı performans harika.
26	5	Enstrüman kullanımları çok kaliteli.
27	5	Grup üyeleri çok uyumlu, bir bütün gibiler.
28	5	Herkesin yüzünde gülümseme vardı, güzel anılar kaldı.
29	5	Düğünümüzde herkes telefonla onları çekiyordu, o kadar iyilerdi.
30	5	Sürpriz yapmamıza yardım ettiler, çok anlayışlı bir ekip.
31	5	Hiç aksamadan tüm programı mükemmel yönlendirdiler.
32	5	Şarkı seçimleri çok yerindeydi.
33	5	Repertuarları geniş ve her zevke hitap ediyorlar.
34	5	Giyimleriyle görsel bir şölen sundular.
35	5	Gelin çiçeğini atarken yaptıkları geçiş müziği çok etkileyiciydi.
36	5	Sahneleri şov gibiydi, herkes dans etti.
37	5	Sanki festival havası yarattılar.
38	5	Düğün değil, adeta bir konser gibiydi.
39	5	Herkesi sahneye çekecek kadar etkililerdi.
40	5	Yaşlısından çocuğuna herkes çok eğlendi.

Tablo 14'ün devamı

41	5	Ekip çok saygılı ve dakikti.
42	5	Bir kere bile tempo düşmedi.
43	5	Renkli kostümleriyle düğünümüze renk kattılar.
44	5	Sürpriz doğum günü etkinliğimizin yıldızları oldular.
45	5	Komşularımız bile müzik sesine eşlik etti.
46	5	Çıkışta konfeti ve davul şovla herkes hayran kaldı.
47	5	Davetliler çok memnun kaldı, tekrar tekrar video izledik.
48	5	En güzel anlar videolarla ölümsüzleşti.
49	5	Eşimle dans ederken çaldıkları müzikle çok duygulandık.
50	5	Annem bile "Bunlar gibi grup yok" dedi :)
51	5	Şehir dışından geldiler ama sanki hep bizimleymiş gibiydiler.
52	5	Bu kadar profesyonel ve samimi ekip az bulunur. Kesinlikle tavsiye ediyorum!

Şekil 45. Google verilerinde Çanakkale bando'ya ait kelime bulutu analizi.

Kelime bulutu üzerinden Çanakkale Bando'ya ilişkin çevrimiçi kullanıcı yorumlarından elde edilen veriler doğrultusunda oluşturulan kelime bulutu analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, kullanıcıların grup hakkında öne çıkardığı duygu, değerlendirme ve deneyimlerini görsel olarak sunmaktadır.

Profesyonellik; Kelime bulutunda en sık ve belirgin şekilde yer alan ifadelerden biri "profesyonel" kelimesidir. Bu kavram, grubun icra ettiği müzik hizmetinin yalnızca teknik yeterliliğe değil, aynı zamanda sahne önü ve sahne arkası organizasyonel yeterliliğe de sahip olduğunu göstermektedir. Bununla bağlantılı olarak "ekip", "disiplinli", "hazırlık", "detay" ve "kaliteli" gibi ifadelerin sık tekrarlanması, kullanıcıların grubu yüksek bir organizasyon ve planlama becerisiyle ilişkilendirdiğini ortaya koymaktadır.

Toplumdaki Etkisi; "Unutulmaz", "harika", "mükemmel", "hayran kaldı" ve "etkileyiciydi" gibi yüksek duygusal yoğunluk taşıyan ifadelerin sıklıkla kullanılması, Çanakkale Bando'nun performanslarının katılımcılar üzerinde kalıcı ve pozitif bir izlenim bıraktığını göstermektedir. Bu ifadeler, grubun sunduğu deneyimin yalnızca eğlence temelli değil, aynı zamanda duygusal bağ kurmaya yönelik olduğunu göstermektedir.

Eğlence; "Eğlenceli", "enerji", "dans", "şov", "coşku", "tempo" ve "güler yüz" gibi ifadeler, grubun sahne performanslarının dinamik ve izleyiciyle etkileşimli bir yapıda olduğunu göstermektedir. Bu tür kelimelerin yoğunluğu, kullanıcıların etkinlikte pasif izleyici olmaktan çok, aktif katılımcı konumunda hissettiklerini ima etmektedir.

Tavsiye Edilebilirlik ve Memnuniyet; "Kesinlikle", "tavsiye", "herkese önerilir", "tekrar" gibi ifadelerin yüksek frekansla kullanılmış olması, katılımcıların deneyimlerinden yüksek memnuniyet duyduğunu ve bu deneyimi sosyal çevrelerine aktarma eğiliminde olduklarını göstermektedir. Bu, Çanakkale Bando'nun müşteri memnuniyeti ve sosyal referans açısından güçlü bir marka algısına sahip olduğunu düşündürmektedir.

İcra alanı ve düğün törenleri; "Düğün", "düğünümüzde", "günümüzün", "özel", "anımızda", "program", "görsel" gibi ifadeler, grubun özellikle düğün ve benzeri özel gün etkinliklerinde tercih edildiğini ve bu alanda uzmanlaştığını ortaya koymaktadır. Bu bağlamda, Çanakkale Bando'nun hizmet verdiği organizasyon türleri açısından hedef kitleye uygun bir pozisyonlandırma gerçekleştirdiği söylenebilir.

Sonuç olarak kelime bulutu üzerinden yapılan içerik analizi, Çanakkale Bando'nun kullanıcılar nezdinde yüksek memnuniyet yaratan, enerjik, profesyonel ve duygusal bağ kurabilen bir performans ekibi olarak algılandığını ortaya koymaktadır. Bu analiz, hem

hizmet kalitesine ilişkin güçlü bir kullanıcı deneyimi temsili sunmakta hem de potansiyel müşterilerin karar alma süreçlerine etki edebilecek sosyal kanıtları işaret etmektedir.

BEŞİNCİ BÖLÜM
SONUÇ VE ÖNERİLER

5.1. Sonuç

Türk kültüründe müzik, tarihsel süreç boyunca yalnızca bir sanat biçimi değil, aynı zamanda toplumsal yapının taşıyıcısı, kültürel kimliğin şekillendiricisi ve kuşaklar arası etkileşimin temel aracı olmuştur. Bu çerçevede bando kavramı da tarihsel kökenleri askeri düzen ve törenlere dayansa da, zamanla bu sınırların ötesine geçerek kültürel bir olguya ve eğlence topluluğuna dönüşmüştür. Çalgı çeşitliliği ve geleneksel müziklerle çağdaş unsurları harmanlayan zengin repertuarı sayesinde bandolar, düğünler, törenler ve çeşitli toplumsal etkinliklerde yer bularak hem kültürel hafızayı canlı tutmakta hem de kolektif kimliği yeniden üretmektedir. Günümüzde, özellikle düğün bandolarının sayısındaki artış, bu yapının yalnızca müzikal bir tercih değil; aynı zamanda kültürel bir ihtiyaç ve gelişen eğlence sektörünün bir sonucu olarak da değerlendirilebileceğini göstermektedir.

Coğrafi ve tarihi avantajlara da sahip olan Çanakkale bölgesinin müzik kültürüne yeni bir soluk getiren "Çanakkale Düğün Bandosu" da tam olarak yukarıdaki ihtiyaçlara cevap verebilen hem müzikal hem de bir kültür aracı olarak görülebilir.

Bu bağlamda düğün bandoları, yalnızca bir eğlence aracı olmanın ötesinde, kültürel hafıza ve kimliğin taşıyıcısı olarak işlev gören dinamik bir unsur olarak değerlendirilebilir. Bu topluluklar, geçmişten günümüze uzanan geleneksel melodilerle çağdaş müzikal unsurları bir araya getirerek, kültürel sürekliliği ve dönüşümü harmanlamaktadır. Bu etkileşim, yalnızca müzikal bir sentez sunmakla kalmayıp, aynı zamanda kuşaklar arasında bağ kuran; ortak aidiyet duygusunu pekiştiren ve kültürel belleğin canlı tutulmasına katkı sağlayan güçlü bir köprü işlevi olarak görülebilir.

Düğün bandoları, köklü bir müzikal geçmişe sahip gruplarla belirli benzerlikler taşımakla birlikte, sundukları doğaçlama kabiliyeti, geniş repertuar ve dinamik sahne performansı açısından özgün bir kimlik taşımaktadır. Geleneksel müzik unsurlarını koruyarak modernleşen bu gruplar, düğün atmosferine uygun şekilde farklı müzik türlerini bir araya getirebilmektedir. Bu bağlamda, düğün bandoları hem kültürel bir mirası temsil

eden hem de eğlenceye doğrudan katkı sağlayan bağımsız müzikal oluşumlar oldukları ifade edilebilir.

Genel olarak düğün bandolarının, geleneksel kültürel unsurları modern müzik tarzlarıyla harmanlayarak geniş bir repertuar sunduğu söylenebilir. Bu çeşitlilik hem kültürel mirasın korunmasını hem de düğünlerin değişen müzik zevklerine uyum sağlayarak canlı kalmasını sağlayan önemli bir faktördür. Çanakkale'nin kültürel yapısına özgü olarak Roman müzikleri, Balkan ezgileri ve yerel türküler önemli bir yer tutarken, bandoların esneklikleri sayesinde pop, caz ve Latin gibi farklı türlere de yer verebildikleri anlaşılmaktadır.

Düğün bandoları yalnızca müzik icra eden gruplar olmaktan öte, sahne gösterileri ile eğlenceye görsel bir boyut kazandıran ekipler olarak ön plana çıkmaktadır. Etkinliklere göre şekillendirilen kıyafetler, grup üyeleri arasında bütünlük sağlayarak düğün atmosferini daha estetik hale getirmektedir. Ayrıca görsel şovlar, düğünlerin daha dinamik ve ilgi çekici bir hale gelmesini destekleyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu yönüyle düğün bandoları hem müzikal hem de sahne gösterileriyle etkinliklerde güçlü bir performans sergileyerek katılımcıların beklentilerine cevap verebildikleri söylenebilir.

Düğün bandoları, yalnızca müzik icra eden gruplar değil, aynı zamanda düğünün genel atmosferini şekillendiren, eğlenceyi yönlendiren ve katılımcıların coşkusunu yükselten temel unsurlardan biri olarak değerlendirilmektedir. Müzikal repertuarın seçimi, icracıların enerjisi ve doğrudan halkla etkileşim kurulması, düğün bandosunun etkinlikteki başarısını belirleyen en önemli faktörler arasında yer alabilir.

Sonuç olarak, Çanakkale'nin müzik kültüründeki düğün bandoları geleneklerinin araştırılması, bölgenin müzik mirasının zengin dokusuna dair önemli bir bakış açısı sunabilir. Çanakkale'nin canlı düğün törenlerinde görüldüğü gibi, müzik, topluluk ve kültürel kimlik arasındaki etkileşimin bir köprü işlevi görebileceği değerlendirilebilir.

5.2. Öneriler

Bu çalışmadaki; düğün bandolarının toplumsal bağları güçlendirme ve müzik geleneklerini sürdürmedeki rolü göz önüne alındığında, gelecekteki araştırmalar, bu grupların kültürel ve müzikal işlevleri daha derinlemesine incelenmelidir.

Özellikle dijitalleşme ve teknolojik dönüşümlerin geleneksel müzik pratikleri üzerindeki etkisi, düğün müziği bağlamında ele alınmalı; bu dönüşümün repertuar, icra biçimi ve dinleyici alışkanlıkları üzerindeki etkileri analiz edilmelidir.

Ayrıca, düğün bandosu geleneğinin müzisyenler arasındaki bilgi ve deneyim aktarımının biçimleri ile bu grupların müzik eğitimi süreçlerindeki yeri araştırılmalıdır.

Bölge müzisyenleri ve müzik eğitimi alan öğrenciler özelinde yapılacak çalışmaların, yerel müzik kültürünün sürdürülebilirliğini sağlama yönünde yeni yaklaşımların geliştirilmesine katkı sunacağı düşünülmektedir.

Çalışma, Çanakkale bölgesindeki düğün kültüründe bandoların taşıdığı işlevsel ve sembolik değerin anlaşılmasına katkı sağlamakta; gelecek araştırmalar için ise performans pratiklerinin sıklığı, etkinliklerdeki işlevi ve toplumsal bağlamdaki yeri gibi konulara odaklanılması gerektiğini ortaya koymaktadır.

KAYNAKÇA

Alan, A. E. (2011). "Bir başarı öyküsü: hakkında çok konuşulan gazete- "Posta". *Marmara İletişim 1 Dergisi*, (18), 1-14.

Aliyeva, M. (2021) Caz Müziği ve Aleksandr Tsfasman'in 'humoresque'eseri. In Conference Id (P. 37)

Alpar, A. (2014). Türk Pop Müzik Kültüründe Anadolu Rock Müziği Temsilcileri ve Kullanılan Halk Türkülerinin Analizi. Yüksek Lisans Tezi. İnönü Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

Alpyıldız, E. (2020). "Evlenme geçiş dönemi geleneğine müzik davranışları açısından bakış: gelin ağlatma-alma-indirme havaları örneği". *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi,* 12(22), 267-277.

Altuncu, D. (2022). "1917 Bolşevik devrimi sonrasında İstanbul'a göç eden Beyaz Rusların eğlence kültürüne etkileri: Maksim gazinosu". *Sosyologca,* 23, 59-67.

Aksoy, B. (1985). "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e musiki ve batılılaşma". *Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye ansiklopedisi*, 5, 1212-1236.

Ataman, S. Y. (1997). Türk İstanbul. Süleyman Şenel (Yay. Haz.). İstanbul Büyükşehir Belediyesi Kültür İşleri Daire Başkanlığı Yayınları: İstanbul.

Aslan, C. (2020). "Edebi anlatılarla Kafkas-Çerkes nüfus hareketini anlama ve adlandırma". *Atatürk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi,* 65, 67-76.

Baba, O. (2009). Türk Askeri Müzik Geleneğinde Değişim ve Süreklilik. Doktora Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Baba, O. (2013). "Türk hava kuvvetlerinde geleneğin icadı ve kurumsal bir kültür araci olarak caz müziği". *Fine Arts,* 8(1), 82-89.

Baba, O. (2016). "Askeri bandoyu tanımak". *Sahne ve Müzik*, 148-156.

Bağı, R, (2019). “Geleneğin sürekliliği ve kültürel mirasın aktarımında Niğde düğünleri ve müzisyenler”. *OPUS International Journal of Society Researches*, 13(19), 1225-1254.

Bali, Ö. (2019). Üflemeli Çalgılar İçerikli Lisansüstü Tezlerin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Kırklareli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kırklareli.

Band music. (2024). Encyclopedia Britannica. Erişim Tarihi: 24.05.2025, https://www.britannica.com/art/band-music

Bando Çanakkale [@bandocanakkale_]. (2019, 4 Kasım). Çanakkale Bandosu 2020 hazır. [Fotoğraf]. Instagram. https://www.instagram.com/p/B4cyDKCFjnv/?img_index=1

Bars, M. E. (2023) Geleneğin İcadı Bağlamında Kent Folkloru. Kent Folkloru, E. Aslan (ed.) Çizgi Kitabevi: Ankara.

Bars, M. E. (2023). “Geleneğin İcadı Bağlamında Kent Folkloru”. E. Aslan (ed.). içinde *Kuramsal Yaklaşımlar Işığında Kent Folkloru*, (s.67-78) Çizgi Kitabevi: Ankara.

Berrak, B. (2008). Vurmalı Çalgıların Senfonik Müzikteki Yeri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Biga Belediye Bandosu (2019). Çanakkale’nin Biga ilçesinde kurulan 102 yıllık belediye bandosu: Dede mirası asırlık “belediye bandosu”. Erişim tarihi: 11.01.2025, https://www.biga.bel.tr/biga-tanitim/tarihce, ().

Canbay, A. (2015). “Çanakkale müzik kültüründe geleneksel halk müziği”. *Çanakkale Araştırmaları Türk Yıllığı*, 13(18), 1- 112.

Canbay, A., ve Satır, Ö. C. (2014). *Çanakkale Halk Ezgileri.* Pozitif Basın Yayın Dağıtım: Ankara.

Canbazoğlu, C. (2022). 100 yıllık Türkiye popüler orkestralar ve gruplar tarihi (1923-2022), Erişim Tarihi: 11.05.2025, http://orkestralargruplartarihi.com

Çağlak, E., ve Filiz, S. (2018). “Türk devlet geleneğinde askeri müzik ve askeri müzik eğitimi”. *Sahne ve Müzik*, (7), 29-56.

Çakıroğlu, İ., ve Levendoğlu, N. O. (2020). "Türk müziği tarih yazımında avrupa merkezci ve milliyetçi ideolojilerin mehter örneklemi üzerindeki yansımaları". *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi,* 9(1), 663-686.

Çanakkale Boğaz ve Garnizon Komutanlığı Bandosu. (2024). Bir konserde. Erişim tarihi: 23 Ağustos 2024, https://www.bogazgazetesi.com.tr/komutanligi-bandosu ()

Çerçioğlu, S. (2005, Ağustos 7). Düğünden önce istihbarat yaparız. Milliyet gazetesi. https://www.milliyet.com.tr/pazar/dugunden-once-istihbarat-yapariz-126541

Çerezcioğlu, A. B. (2010). "İzmir Makedon göçmenlerinde etnik kimliğin bir işaretleyicisi olarak müzik". *Folklor Edebiyat*, 16(62), 85-100.

Çiçek, F. G. (2019). Performans Mekânı Olarak Sokak: İstanbul Beyoğlu Sokak Müzisyenleri Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, İzmir.

Çokamay, M. (2023). "Çanakkale Türkülerinin flüt eğitiminde kullanılabilirliğine yönelik bir değerlendirme". *International Journal of Social and Humanities Sciences Research (JSHSR),* 10(102), 3397–3414. https://doi.org/10.5281/zenodo.10431450

Demir, Ü. (2015). Türk Askeri Müzik Kültüründe Boru (Trompet) Geleneği ve Günümüz Mehter Hanelerindeki Makamsal İcra Teknikleri. Yüksek Lisans Tezi. Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Duygulu, M. (2006). *Türkiye' de Çingene Müziği Batı Grubu Romanlarında Müzik Kültürü*. Pan Yayıncılık: İstanbul.

Ercan, M. (2002) Gelibolu Yarımadasına Geçiş Dönemi Adetleri Üzerine Bir İnceleme. Doktora Tezi. Onsekiz Mart Üniversitesi, Sosyal Bilimler Üniversitesi, Çanakkale.

Erdoğan, S. (2017). Tarihsel Süreç İçerisinde Bando ve Orkestralarda Klarnetin Yeri ve Önemi. Yüksek Lisans Tezi. Hacettepe Üniversitesi, Güzel Sanatlar Enstitüsü, Ankara.

Erten, İ., (2006), "Yerleşim Serüveni", Çanakkale Dosyası-2006; Çanakkale Mercek Altında, Aynalı Pazar Gazetesi Yay.: Çanakkale.

Esen, B. (2008). Türk Müzik Geleneğinde Toplu İcra ve Yönetim. Yüksek Lisans Tezi. Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Sakarya.

Gazimihal, M. R. (1955). *Türk Askerî Muzıkaları Tarihi*. Maarif Basımevi: İstanbul.

Göğüş, G., Varlı, E. (2016). *Uluslararası Müzik Sempozyumu Müzikte Performans.* Osmangazi Belediyesi Yayınları: Bursa.

Göktaş, E. (2010). "Dünya'da ve Türkiye'de vurmalı çalgılar". *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi* 4, 66-78.

Günay, E. (2011). *Müzik Sosyolojisi-Sosyolojiden Müzik Kültürüne Bir Bakış*. Bağlam Yayıncılık: İstanbul.

Hacısüleymanoğlu, G. E. (2025). "Türk müzik kültüründe düğün çalma pratiğinin müzik sosyolojisi ekseninden incelenmesi". *Türk Müziği*, 49-58.

Hacısüleymanoğlu, G. E., ve Sağer, T. (2022). "Türkiye'de müzik sosyolojisinde önemli bir unsur olan düğünde çalan müzisyenlerin sosyo-ekonomik durumları ve pandeminin etkisi hakkında bir durum çalışması: Safranbolu örneği". *Rast Müzikoloji Dergisi*, 10(1), 59-77.

Halisdemir, Ö.N. (2019). "Geleneğin sürekliliği ve kültürel mirasın aktarımında Niğde düğünleri ve müzisyenler". *Uluslararası Toplum Araştırmaları Dergisi*, 13(19), 1-30.

Haşhaş, S. (2020). "Gelin alma havalarındaki müzikal özellikler". *İnönü Üniversitesi Kültür ve Sanat Dergisi*, 6(2), 14-34. https://doi.org/10.22252/ijca.799718

İmik, Ü. (2013). "Türk kültürünün yaşatılmasında müziğin önemi ve genç dinleyiciler üzerindeki etkileri". *İnönü Üniversitesi Sanat ve Tasarım Dergisi*, 2(4).

Kartal, A. S. K. (2023). "Türk düğün geleneği içinde Çadırkaya (Erzincan) evlilik ritüelinin değerlendirilmesi". *Journal Of International Social Research*, 16(96).

Kayabaşı, R. G. (2018). "Bahşiş yörüklerinde evlilik ile ilgili âdet ve inanmalar". *Folklor Edebiyat,* 24(95), 67-93. https://doi.org/10.22559/folklor.299

Kınlı, H. D., ve Yükselsin, İ. Y. (2015). "Kültürel aracılığın ritüelleri: Bergamalı profesyonel roman müzisyenlerin geçiş ritüellerindeki aracılık rolleri". *Journal of International Social Research*, 8, 39.

Korugan, T. (2015). *Lüzumsuz Bilgiler Ansiklopedisi.* Aykırı Yayınları: İstanbul.

Kutlay, E. (2020). Osmanlı modernleşmesinin müzikal boyutu. Erişim tarihi: 22 Nisan 2025. https://www.zdergisi.istanbul/makale/osmanli-modernlesmesinin-muzikal-boyutu-385

Küçükebe, H. D. (2019). İzmir'de Yaşayan Makedonya Göçmenlerinin Müzik Geleneği. Doktora Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Malkoç, İ. B. (2018). "Sokak müzisyenlerinin müzik yapma amaçları ve mekân seçimleri arasındaki ilişki: İstanbul, Kadıköy örneği". *Online Journal of Music Sciences*, 3(1), 6-31.

Mutluşahinoğlu, O. (2019). Göçmen Topluluklarda Müzisyen Davranışı: İzmir Çamdibi Bandosu (Tapani) Örneği. Yüksek Lisans Tezi. Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.

Ortakcı, A., ve Yiğit, S., (2024). "Kültür endüstrisi bağlamında evlilik ritüelleri: Çorum örneği". *Kültür Araştırmaları Dergisi* (23),241-263.

Ögel, B. (1977). *Türk Kültür Tarihine Giriş.* Kültür Bakanlığı Yayınları: Ankara.

Öğüt, E. G. (1998). "Türk kültürü içinde geleneksel Bolu evlenme adetlerinin yeri". *Milli Folklor,* 40, 15-30.

Önlü, A., ve Albuz A., (2015). "Müzik öğretmenliği lisans programlarına yönelik saksafon öğretim programı tasarısı ve değerlendirilmesi". *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi,* 19,3.

Özcan, S. (2013). *Pomak Kimliği.* Ceren Yayıncılık Kitabevi: Edirne.

Özden, E. (2018). "Arşiv belgeleriyle Dârülelhan". *Conservatorium*, 5(1), 97-130.

Özdeş, F., ve Demir, S. (2018). “Abdallık geleneği temsilcileri muharrem ertaş ve hacı taşan’in seslendirdikleri eserlerin farklı açılardan tasnifi”. *Online Journal Of Music Sciences*, 3(1), 166-199.

Özer, E.B. (2015). Gencer Savaş ile müzik dolu. Erişim Tarihi: 24.04.2025, https://www.indigodergisi.com/2015/10/gencer-savas-ile-muzik-dolu-2/

Sağlam, M.T. (2022). “Kentlileşme sürecinde değişen düğün merasimleri ve toplumsal yansımaları üzerine bir alan araştırması”. *Theosophia,* 5, 159-174

Sanlıkol, M. A., (2011). *Çalıcı Mehterler.* Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.

Say, A. (2002). *Müziğin Kitabı*. Müzik Ansiklopedisi Yayınları: Ankara.

Saygı, E. (2017). “İnebolu halk kültüründe doğum âdetleri”. *Motif Akademi Halkbilimi Dergisi*, 10(20), 263-276.

Sönmez, S., Terci, A. K., ve Ertep, H. (2025). “Cumhuriyet ile yaşıt bir kültürel miras: tarihi tire bandosu”. *Turcology Research* (82), 205-216. https://doi.org/10.62425/turcology.1522511

Spasskaya (2021). Moscow’s Red Square Hosted the Preview of the 2021 Spasskaya Tower Festival Erişim: 20 Kasım 2024, Moscow’s Red Square Hosted the Preview of the 2021 Spasskaya Tower Festival — [EN] Spasskaya bashnya

Şen, Y., ve Şentürk, N. (2015). “Geleneksel Türk müziği derslerine ilişkin tutum ölçeği geliştirme süreci”. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, 7(02).

Şenel, O. (2018). “Modernleşme idealinde batı müziği deneyimi: Japonya ve Türkiye benzerliği”. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 6(82), 102-122

Şengül, G. (2016). “İzmir’deki Makedonya göçmenlerinde Tapani (Bando) geleneği”. *Eü Devlet Türk Musikisi Konservatuvarı Dergisi* 9, 73-89

Taşkın, H., ve Boran, T. (2024). “Somut olmayan kültürel miras kaynağı olarak düğün törenlerinin kuşaklar arası uzlaşı unsuru şemsiyesinden gözlemlenmesi”. *IBAD Sosyal Bilimler Dergisi*, (17), 87-112.

Taşpınar, A., ve Winter, R. (2024). “Osmanlı'nın doğu ve batı arasındaki müzikal yapısı”. *Sahne ve Müzik Eğitim-Araştırma e-Dergisi*, 10(19), 20-47.

T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı. (t.y). Sünnet [Web sayfası]. Kültür Portalı. Erişim Tarihi: 04/04/2025, https://kulturportali.gov.tr/turkiye/canakkale/kulturatlasi/sunnet546295

Tekin, E. (2017). Yirminci Yüzyılda Askeri Mehter. Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tetik, Z. (2022). Erken Cumhuriyet Döneminde Türk Müziğinde Geleneğin İcadı. Yüksek Lisans Tezi. Bursa Uludağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Bursa.

Tohumcu, Z. G. G. (2012). Kültürel Üretim, Bedensel Değişim, Kimliksel Dönüşüm: Türkiye’nin “9/8’lik” Roman Dansı. Doktora Tezi. İstanbul Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Tunçay, Ç. (2009). Atatürk Döneminde Müzik Alanında Yapılan Çalışmalar. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi, Atatürk İlkeleri ve İnkılap Tarihi Enstitüsü, İzmir.

Türkmen, E. F. (Ed.). (2022). *Müzikte Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. İzge Yayıncılık: Ankara.

Ural, A., ve Kılıç, İ., (2011). *Bilimsel Araştırma Süreci ve SPSS ile Veri Analizi*. Detay Yayıncılık: Ankara.

Ünal, C. (2021). Müzik Terapide Kullanılan Vurmalı Çalgıların Üst Ekstremite Kasları İle İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Kocaeli.

Üngör, E. (1965). *Türk Marşları.* Türk Kültürünü Araştırma Enstitüsü Yayınları: Ankara.

Yakıcı, A. (1991). “Düğün kelimesi ve kültürümüzdeki yeri üzerine”. *Millî Folklor Dergisi*. 11, 33-35.

Özeltürkay, E. Y., ve Bozyiğit, S. (2017). “Post modern tüketim ekseninde çocuk doğum günü kutlamaları: keşifsel bir araştırma”. *Akademik Araştırmalar ve Çalışmalar Dergisi (AKAD),* 9(17), 155-166.

Yaşar, O. (2007). "Çanakkale atasözleri ve coğrafi analizi". *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi,* 6(19), 95-105.

Yaşar, O., ve Yaşar, F. Ö. (2022). "İnsan-mekân etkileşimi çerçevesinde Çanakkale yöresi türkülerinin coğrafi analizi". *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 11(4).

Yiğit, B. (2013). "Bilimsel Araştırmanın Temelleri". S. Baştürk (ed). içinde *Bilimsel Araştırma Yöntemleri.* (s.1-29). Vize Yayıncılık: Ankara.

Yolcu, M. A., ve Dinç, M. (2018). *Çanakkale Yöresi Halk Kültürü.* Paradigma Akademi: Çanakkale.

Yurtcan, A. E. (2005) Bakır Üflemeli Çalgıların Yapısı ve Orkestradaki Kullanım Tekniklerinin İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Yükselsin, İ. Y. (1999). "Bir grup kimliği olarak çalgıcılık Edirne romanlarında profesyonel müzisyenliğin grup kimliğindeki rolü". *1. Müzikoloji Sempozyumu* İstanbul. 134-140.

Yükselsin, İ. Y. (2009). "Satılık havalar: Batı Türkiye Roman topluluklarında bir müziksel zanaatkârlık biçimi olarak çalgıcılık". *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 452-463.

EKLER
EK 1
BİLGİLENDİRİLMİŞ GÖNÜLLÜ ONAM METNİ

Sizi Fatih Sarıtarla tarafından yürütülen "Çanakkale Müzik Kültüründe Düğün Bandosu Geleneği" başlıklı araştırmaya davet ediyoruz. Bu araştırmanın amacı, Çanakkale'deki düğün ve eğlence ritüellerinde önemli yer edinmeye başlayan düğün bandolarının çeşitli değişkenler bakımından araştırılmasının gerekli olduğu düşünülmektedir. Bu bağlamda yapılacak çalışmanın Çanakkale müzik kültürüne ve düğün bandosu geleneğinin oluşumuna katkı sağlaması amaçlanmıştır. Araştırmada sizden tahminen 20 dakika ayırmanız istenmektedir. Araştırmaya sizin dışınızda tahminen 9 kişi katılacaktır. Bu çalışmaya katılmak tamamen **gönüllülük** esasına dayanmaktadır. Çalışmanın amacına ulaşması için sizden beklenen, bütün soruları eksiksiz, kimsenin baskısı veya telkini altında olmadan, size en uygun gelen cevapları içtenlikle verecek şekilde cevaplamanızdır. Bu formu okuyup onaylamanız, araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz anlamına gelecektir. Ancak, çalışmaya katılmama veya katıldıktan sonra herhangi bir anda çalışmayı bırakma hakkına da sahipsiniz. Bu çalışmadan elde edilecek bilgiler tamamen araştırma amacı ile kullanılacaktır.

Araştırmacının E- Posta Adresi:

☐ Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum.

☐ Araştırmaya katılmayı kabul etmiyorum.

EK 2

KATILIMCI GÖRÜŞME FORMU

YÖNERGE

Bu form Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müzik Anasanat Dalı "**Çanakkale Müzik Kültüründe Düğün Bandosu Geleneği**" konulu Yüksek Lisans tezi için bilgi edinme ve durum tespiti yapabilme amacıyla hazırlanmıştır. Görüşleriniz bu amaçla hazırlanmış olan çalışmaya destek olacaktır. Katkılarınız için teşekkür ederiz.

Fatih SARITARLA

ÇOMÜ LEE Müzik ASD

Yüksek Lisans Öğrencisi

Adınız soyadınız:

Mezun olduğunuz Üniversite-Fakülte-Bölüm adı:

Lisans……

Yüksek Lisans……...

Doktora/Sanatta Yeterlilik…….

Mesleğiniz: Sanatçı () İcracı () çalgı yapımcı ()

BANDO ÜYELERİ İLE GÖRÜŞME

1. Müzik ile uğraşmaya nasıl başladınız? Profesyonel anlamda hangi çalgıları ne zamandır çalıyorsunuz?

2. Düğün bandosu kavramını ilk ne zaman ve nasıl duydunuz?

3. Çanakkale'deki bildiğiniz düğün bandolarının isimleri nelerdir?

4. Bulunduğunuz düğün bandosunun, düğünler dışındaki icra alanları nelerdir?

5. Etkinliklerinde genelde ne tür müzikler çalarsınız?

6.Çanakkale geleneksel kültürüne özgü yöresel uygulamalarda farklı müzikal isteklerle karşılaştınız mı?

7. Düğün bandosu olarak, grubunuza özgü kıyafetleriniz varmı? Etkinliklerde görsel şovlar düşünür ve yapar mısınız?

8.Sizce düğün bandolarını, balkan bandoları / düğün çalgıcıları / resmi ve özel bando gruplarından ayıran özellikler nelerdir? Benzer özellikler nelerdir?

9. Sizce düğün bandosu bulunduğu ortamdaki eğlence atmosferinden sorumlumudur? Hangi durumlarda halktan daha coşkulu ve olumlu tepki alıyorsunuz?

10. Düğün bandosu olarak, medya ve basın kanallarını reklam ve tanıtım amaçlı kullanır mısınız? kişiler sizlere genellikle nasıl ulaşır? Kime ulaşır?

EK 3
ETİK KURULU KARARI

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Rektörlük

2025 AİLE YILI

Sayı : E-80110942-050.99-2500069179 12.03.2025
Konu : Başvuru İncelemesi

Sayın Doç. Dr. Bahadır ÇOKAMAY

Yürütücülüğünüzü yapmış olduğunuz 2025-YÖNP-0017 nolu projeniz ile Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Komisyonu'nun almış olduğu 07.03.2025 tarih ve 38/57 sayılı kararı aşağıdadır.

Bilgilerinize rica ederim.

KARAR 38- Sorumlu yürütücülüğünü **Doç. Dr. Bahadır ÇOKAMAY**' ın yaptığı ve proje araştırmacısı **Fatih SARITARLA** tarafından gerçekleştirilen "Çanakkale Müzik Kültüründe Düğün Bandosu Geleneği " başlıklı araştırmanın, Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurulu Komisyonu ilkelerine **uygun** olduğuna oy birliği ile karar verilmiştir.

EK 4
ULUSLARARASI BİLİMSEL YAYIN

EK 5

DÜĞÜN BANDOLARINDA KULLANILAN ÇALGILAR

Bandolarda kullanılan üflemeli çalgılar ise, “tahta üflemeliler” ve “bakır üflemeliler” olarak ikiye ayrılır (Say, 2002: 99).

Tahta üflemeli Çalgılar;

Klarnet; Özelliklerine göre bugün dokuz farklı gruba ayrılan klarnetin, düğün bandolarında “si b klarnet” ve “sol klarnet” olarak iki farklı çeşidi kullanılmaktadır.

Adını latince Clarus kelimesinden alan çalgı ilk 1690 yılında Almanya'da Johann Christoph Denner adlı çalgı yapımcısı tarafından yapıldığı söylenir. 1825 yılı itibariyle halk arasında kullanılmaya başlayan klarnetin 1854 yılında İstanbul'a getirildiği ve Muzıka-i Hümayun ’da da kullanıldığı bilinmektedir (Bali, 2019: 11). Klarnet ailesinden en yaygın kullanılanıdır, 3,5-4 oktavlık bir ses aralığına sahiptir, opera ve senfonilerde kullanıldığı gibi askeri bandolar ve caz gruplarında da kullanılmaktadır (Keskin, 2010: 14 akt. Bali, 2019: 12).

Şekil 11. Sib klarnet, Sol klarnet ve ses aralığı.[34]

Sol klarnet ise Türk müziğinde sıklıkla kullanılan klarnet çeşididir, Balkan ülkeleri ve Ülkemizdeki kullanımı çok yaygındır, Türk müziğinde sol klarnet çalanlar genellikle dudak gevşetip- sıkması ile komaları seslendirmektedir (Güleç, 2018: 19 akt. Bali: 2019: 13). Sol klarnet Çanakkale'nin düğün bandosu gruplarındaki yerel çalgıcılar tarafından da sıklıkla kullanılmaktadır.

[34] İlk resimdeki Si b klarnet, diğeri Sol klarnet Klarnet Modelleri | doremusic (Erişim tarihi: 20 Aralık 2024).

Saksafon: Özelliklerine göre bugün beş farklı gruba ayrılan saksafon ailesinden, düğün bandolarında "alto saksafon" ve "tenor saksafon" olarak iki farklı çeşidi kullanılmaktadır.

Kamışlı üflemeli bir çalgıdır, bakır ve pirinç alaşımından yapılmıştır. Çalgı adını, 1840'lı yılların Belçikalı çalgı yapımcısı Adolphe SAX kendi soyadına "ses" anlamında phone sözcüğünü eklemesi ve Sax'ın sesi manasına gelen saxophone (ing.) olarak almıştır. Klarnet gibi kamış takılan bir "bek"e sahiptir. Oluşumundaki parçaları ifade edersek; gövdesi, görünüşüyle isimlendirilen horoz (deveboynu), bilezik ve kamış takılan bir bek ve askı kayışıdır (Önlü ve Albuz, 2015: 14). Bek'e üflenerek çalınır, taşıma ve çalma esnasında destek ve güvenlik için boyuna takılan ince bir askı ile rahat tutma sağlanır (Çalışır, 1986: 37).

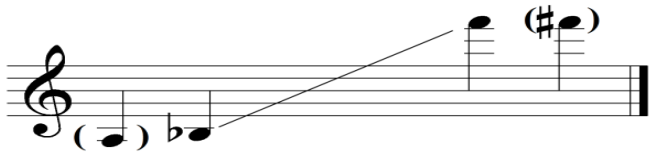

Şekil 12. Saksafon çeşitleri ve ses aralığı [35]

Genel olarak 2,5 oktav ses aralıklarına sahip saksafon ailesi yapısal olarak Soprano, alto, tenör, bariton ve bas olarak beş farklı gruba ayrılır (Bali, 2019: 20).

Madeni (Bakır) Üflemeli Çalgılar;

Trompet; Özelliklerine göre bugün altı farklı gruba ayrılan trompet ailesinden, düğün bandolarında "si b trompet" olanı yaygın olarak kullanılmaktadır.

Bakır üflemeli çalgılar ailesinin soprano üyesidir ve teknik açıdan en pratik olanıdır. Biçim olarak kendi üzerine kıvrılmış bakır silindir bir boru, üç adet piston ve ağızlıktan oluşur. Genel kullanımında sarı, bakır veya gümüş kaplama maddeleri kullanılır. Boru uzunluğu açıldığında 1,4 metredir. Trompetin diğer dillerdeki yazılışları ise İngilizce'de trumpet (tpt), Fransızca'da trompette (tromp),İspanyolca'da trompeta, Almanca'da trompete (tr) ve İtalyanca'da tromba ve şeklindedir. Trompet, yapısal özellikleri sayesinde, kornoya ve trombona kıyasla teknik pasajları daha rahat ve kolay bir şekilde çalabilir. Bu çalgı, bir orkestranın veya bandonun lideri olarak solo performans gösterecek kadar parlak bir tınıya sahiptir, aynı zamanda çok yumuşak ve etkileyici bir ton da sunar. Trompet ailesinin genellikle çaldığı ses aralığı aşağıda belirtilmiştir (Yurtcan, 2005: 47).

[35] Saksofon ailesi olarak dört çeşittir, düğün bandolarında çalınan türü alto ile tenor saksafondur ve bunlar arasında farklar vardır, https://youtu.be/tfp7fbrCfgM (Erişim tarihi, 23 Aralık 2024).

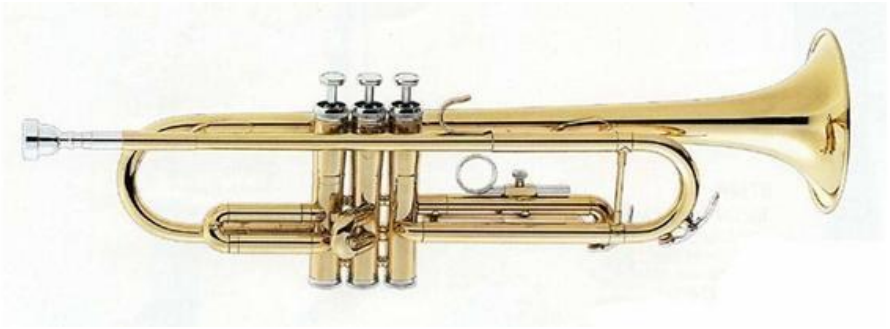

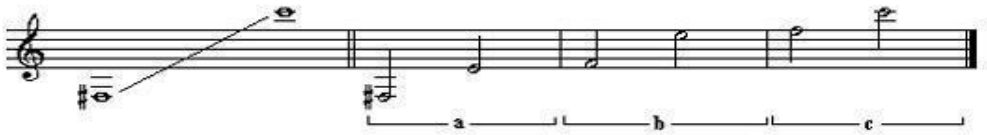

Ses Dizisi Genişliği

Şekil 13. Düğün bandolarında çalınan sib trompet ve ses aralığı (Yurtcan, 2005: 31).

Trombon; Özelliklerine göre bugün dört farklı gruba ayrılan trombon ailesinden, düğün bandolarında "tenor trombon" tercih edilmektedir. Bakır üflemeli ailesinde trombon, tenor sesli olarak ailenin en bilinen çalgısıdır. Melodiyi çalabilmek için sürgü kullanılır. Sürgü sayesinde trombon da yedi farklı pozisyon elde edilir ve her pozisyon, yarım tonluk ses farkı oluşturur ve bu da doğal tonların sıralı biçimde çalınmasını sağlar. Trombon, ağızlık, sürgü ve kalak olarak adlandırılan üç temel bölümden oluşur. Genişleyen kısmına kalak, sesin çıktığı yere ise çan denir. Sürgü, sağ el kullanılarak hareket ettirilir (Yurtcan, 2005: 63).

Şekil 14. Düğün bandolarında çalınan "tenor trombon" ve ses aralığı (Yurtcan, 2005: 68).

Tuba, Bariton; Tuba, bakır üflemeli çalgılar ailesinin en bas sesli üyesi olup, korno ailesinin bir uzantısıdır. Geniş, konik boru yapısı ve huni biçimindeki ağızlığıyla dikkat çeker. Piston sistemi korno ve trompetinkine benzer olup, genellikle dört pistonludur; bazı modellerde beşinci veya altıncı piston da bulunabilir. Derin ve geniş ağızlığı, pedal notalarda dolgun ve görkemli bir ses üretimini sağlar. Modern tubalar genellikle fa anahtarında notalanır ve icracılar, notasyona göre uygun tubayı orkestrada kullanılır (Yurtcan, 2005: 74).

Şekil 15. Si b bas tuba ve bariton horn (Yurtcan, 2005: 78).

Vurmalı çalgılar;

Vurmalı çalgılar ailesi, tarihin en eski çalgılarını içerir ve çağdaş orkestralarda önemli bir yer tutar. Bu çalgılar, yalnızca ritim ve dinamik güç sağlamakla kalmaz, aynı zamanda melodik ve armonik katkılar da sunar. Vurmalı çalgılar, el ya da bir araçla ses üretilen çalgılar olarak bilinir ve hemen her kültürde bulunur. Bazı kültürlerde ise bu çalgılar tek anlatım aracı olarak kullanılır. Vurmalı çalgılar, kendi kendine ses üreten (idiofon) ve deriyle ses üreten (membranofon) olarak ikiye ayrılır (Göktaş, 2010: 67).

Düğün bandosunda kullanılan vurmalı çalgılar davul, trampet, zil, cowbell olarak belirtilmiştir.

Davul: Davul, iki yüzüne deri gerilmiş büyük bir kasnağa sahip olan ve tokmak ile değnekle çalınan bir vurmalı çalgıdır. Anadolu uygarlıklarından Orta Asya topluluklarına kadar uzanan köklü bir geçmişi vardır ve geleneksel müziğin temel çalgılarından biridir. Türk kültüründe davul, düğün, cirit oyunu, at yarışı, güreş, sahur ve bayram gibi pek çok sosyal ve kültürel etkinlikte uzun yıllar boyunca önemli bir rol oynamıştır. Temelde bir "germe çemberi"ne geçirilen deri ve bunların bağlandığı "kasnak" adı verilen ağaç bölümden oluşur. Genellikle ceviz, ıhlamur, köknar veya meşe gibi ağaçlardan yapılan kasnağa, hayvan derileri veya günümüzde plastik deriler gerilir. Davul, boyuna asılarak tokmak ve ince değnekle çalınır; ritmin güçlü vuruşları tokmakla, zayıf vuruşları ise değnekle belirtilir. Davul partisi, bas anahtarda Do notasının bulunduğu yere yazılır (Göktaş, 2010: 73).

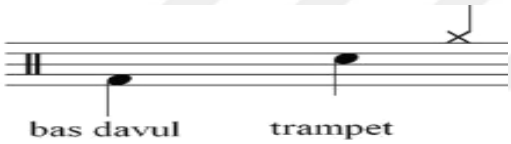

Şekil 16. Davul, trampet ve zil notasyonu.

Şekil 17. Düğün bandosunda kullanılan “asma” ve “bando” davulları.[36]

Trampet: Önceleri trampetlerin kasnağı ahşaptan, derisi ise hayvan derisinden üretilirken 19. yüzyıl sonrasında trampetlerin yapısı gelişerek, günümüzde genellikle derisi plastikten, kasnakları ise pirinçten yapılmaktadır. Trampet, iki ağaç bagetle çalınan bir çalgıdır. Ağaç bagetler, avuç içinde üçte biri tutulacak şekilde kavranır. Trampetin en karakteristik özelliği, bagetlerin hızlıca deriye sürtünmesiyle oluşan tremolo tekniğidir (Berrak, 2008: 21).

Şekil 18. Düğün bandosunda kullanılan trampet ve aksamı.[37]

Zil: Yapısal olarak yüzde 80 oranında bakır ve yüzde 20 oranında kalay içeren bir alaşımdan üretilmektedir. Elde edilen sesin kalitesi, zillerin boyutları ile üretimde kullanılan alaşımın fiziksel ve kimyasal özelliklerine bağlı olarak farklılık göstermektedir. Bu malzeme bileşimi ve boyutsal faktörler, tını üzerinde belirleyici bir rol oynamaktadır (Berrak, 2008: 22). Düğün bandosunda çalınan zil, genelde trampete takılan bir aparatla kullanılır ve bagetle vurularak çalınmaktadır.

[36]Düğün bandosunda kullanılan” asma” ve ”bando” davulları Jinbao JBMBZ-2014| doremusic, (Erişim tarihi: 11.04.2025).
[37] Düğün bandosunda kullanılan trampet ve aksamı https://images.app.goo.gl/sL6(Erişim tarihi: 11.04.2025).

Şekil 19. Düğün bandosunda kullanılan zil ve aksamı.[38]

Cowbell: İlk olarak serbest dolaşan hayvanların yerini belirlemek için kullanılan çanlardan esinlenerek yapılmıştır. Orijinali metalden üretilmiş olsa da günümüzde plastik ve farklı materyallerden de yapılmaktadır. Düğün bandosunda güçlü sesler elde etmek için trampetin en geniş kasnaklı parçasının üstüne monte edilerek kullanılır. Cowbell, müzikte ritim ve vurgu sağlamak için oldukça popüler bir aksesuardır (Ünal, 2021: 66).

Şekil 20. Düğün bandosunda kullanılan "cowbell".[39]

Düğün bandoları icralarındaki çalgı çeşitliliğinden dolayı geleneksel, popüler ve bazen küresel müzik türlerinin bir karışımını da çalabilmektedir.

[38] Düğün bandosunda kullanılan zil ve aksamı, https://images.app.goo.gl (Erişim tarihi: 11.04.2025).
[39] Düğün bandosunda kullanılan "cowbell" https://www.jinbao-7-cowbell (Erişim tarihi: 11.04.2025).